

Vakkelta Pikkuperliiniin –
Turun epävirallisen paikannimistön
muodostustavat

Janita Kivimäki
Pro gradu -tutkielma
Suomen kieli
Suomen kieli ja suomalais-
ugrilainen kielentutkimus
Kieli- ja käännöstieteiden laitos
Turun yliopisto
Toukokuu 2015

TURUN YLIOPISTO

Kieli- ja käännöstieteiden laitos/humanistinen tiedekunta

KIVIMÄKI, JANITA: *Vakkelta Pikkuperliiniin* – Turun epävirallisen paikannimistön muodostustavat

Pro gradu -tutkielma, 70 s., 16 liites.

Suomen kieli ja suomalais-ugrilainen kielentutkimus

Toukokuu 2015

Tutkielman aiheena on Turun epävirallisen paikannimistön muodostustavat. Tutkielma on kaupunkinimistön tutkimusta. Koko aineistossa on 452 epävirallista paikannimeä. Aineistossa on Sari Pennasen vuonna 2002 keräämiä nimiä 58. Olen kerännyt kyselyin ja haastatteluin loput 394 nimeä.

Tutkielma on perustietojen hankkimista Turun epävirallisesta kaupunkinimistöstä eli kaupungin epävirallisen nimistön kokoamista, sen rakenteellista ja nimeämisperusteisiin perustuvaa luokittelua ja analysointia. Tutkimus on luonteeltaan empiirinen. Käytän tässä tutkimuksessa lingvistisiä ja sosio-onomastisia menetelmiä. Tutkimusmetodini ovat kvalitatiivinen. Käytän lisäksi kvantitatiivisia metodeja.

Tutkielmassa paikannimet on luokiteltu primaareihin ja sekundaareihin nimiin. Sekundaarit nimet ovat virallisen nimen pohjalta johdettuja nimiä ja primaarit nimet eivät ole johdettu virallisen nimen pohjalta. Sekundaarit nimet on luokiteltu muodostamistavan perusteella slangijohdoksiin, muihin slangimuodosteisiin, elliptisesti lyhennettyihin nimiin, kooste- ja kirjainnimiin ja äänteellisesti mukailtuihin nimiin. Primaarit nimet on ensin luokiteltu nimeämisperusteen mukaan paikan lajin ilmaiseviin tai erityispiirrettä ilmaiseviin nimiin. Erityispiirrettä ilmaisevat nimet on vielä luokiteltu nimeämisperusteen mukaan. Näitä nimeämisperusteita ovat paikan sijainti, paikalla oleva tai esiintyvä, paikan ominaisuus ja paikan suhde ihmiseen. Sekundaarien ja primaarien lisäksi on pieni ryhmä vaille selitystä jääneitä nimiä. Paikannimien luokittelun ohella tarkastellaan nimettyjen paikkojen paikanlajeja ja vertaillaan eri nimiryhmien koostumusta paikanlajien perusteella.

Turun epävirallinen paikannimistö jakautuu aineistossa lähes puoliksi sekundaareihin ja primaareihin nimiin. Tavallisesti sekundaareja on kaupunkinimistössä enemmän. Sekundaarien nimien tyypillisin muodostustapa on slang. Primaarien nimien erityispiirrettä ilmaisevien nimien nimeämisperusteryhmät ovat melko samankokoisia. Puolet aineiston nimistä on julkisten rakennusten ja liikerakennusten nimiä ja viidennes erilaisten alueiden nimiä.

Asiasanat: nimet, nimistöntutkimus, epävirallinen paikannimi, kaupunkinimistö

Sisällys

1 JOHDANTO	2
1.1 Tutkimustehtävä	2
1.2 Tutkimusaineisto.....	4
1.2.1 Tutkimusaineiston esittely	4
1.2.2 Tutkimusaineiston kerääminen.....	7
1.3 Tutkimuskaupunki Turku	8
2 TEOREETTINEN TAUSTA	11
2.1 Paikannimistötutkimuksen kehitys	11
2.2 Perinteinen nimistötutkimus	13
2.3 Kaupunkinimistön tutkimus	17
2.4 Tutkimuksen metodit.....	20
3 SEKUNDAARIEN NIMIEN MUODOSTUSTAVAT	22
3.1 Slangijohdokset.....	22
3.2 Muut slangimuodosteet.....	35
3.3 Elliptisesti lyhennetyt nimet	37
3.4 Koostenimet ja kirjainnimet.....	39
3.5 Äänteellisesti mukailut nimet	40
3.6 Yhteenveto.....	41
4 PRIMAARIEN NIMIEN MUODOSTUSTAVAT.....	43
4.1 Paikan lajin ilmaisevat nimet	43
4.2 Erityispiirrettä ilmaisevat nimet.....	44
4.2.1 Sijainti nimeämisperusteena.....	45
4.2.2 Paikalla oleva tai esiintyvä nimeämisperusteena	48
4.2.3 Paikan ominaisuus nimeämisperusteena.....	50
4.2.4 Paikan suhde ihmiseen nimeämisperusteena.....	55
4.3 Yhteenveto.....	59
5 VAILLE SELITYSTÄ JÄÄNEET NIMET	62
6 LOPUKSI	64
LÄHTEET	67

LIITTEET

Liite 1. Sari Pennasen aineisto ja oma aineisto

Liite 2. Kaupunkinimistön paikanlajiluokittelu

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimustehtävä

Nimistöllä on historiallinen dokumenttiarvo, ja siksi nimistöntutkimus oli alkujaan 1800-luvulla kielihistorian ja historiantutkimuksen aputiede. Nimistössä on säilynyt kieleen aiemmin kuuluneita piirteitä, ja näin nimistö on tärkeä kielihistorian lähde. Nimistöntutkimus alkoi muodostua kuitenkin jo 1800-luvun lopulla omaksi tutkimusalakseen. (Ainiala ym. 2008: 61.) Suomessa paikannimistön tutkimus keskittyi maaseudun nimistön tutkimukseen, koska suomalaiset asuivat pääosin maaseudulla. Maaseudulta kerättiin paljon nimiä mutta kaupungeista ei. Nimistöntutkimuksessa huomattiin 1900-luvun jälkipuoliskolla Suomen kaupungistumisen myötä, että kaupungin nimistöstä ei tiedetty paljoakaan. Kaupunkinimistöstä tutkittiin 1900-luvun lopulla virallista nimistöä, varsinkin kadunnimiä, mutta arkipuheessa käytettävää, epävirallista nimistöä alettiin tutkia systemaattisesti vasta 2000-luvun alussa. (Ainiala ym. 2008: 78.)

Tämä tutkielma kuuluu kaupunkinimistön tutkimuksen alaan, ja sen aiheena ovat Turun epäviralliset paikannimet. Koska Turun epävirallista paikannimistöä on toistaiseksi selvitetty hyvin vähän, keskityn tutkielmassani erityisesti epävirallisen nimistön kartoittamiseen ja nimien rakenteelliseen analysointiin. Tutkielma on perustietojen hankkimista Turun epävirallisesta kaupunkinimistöstä eli kaupungin epävirallisen nimistön kokoamista, sen rakenteellista ja nimeämisperusteisiin perustuvaa luokittelua ja analysointia.

Turun nimistöstä on jonkin verran aikaisempaa tutkimusta. Vuonna 2011 julkaistiin *Turun katuja ja toreja, nimistöhistoriaa keskiajalta nykypäivään* -teos, jossa on Turun keskusta-alueen kadunnimien luettelo vuosilta 1830–1999 ja useita artikkeleja Turun nimistön historiasta. Tämän laajan teoksen pohjana ovat vuosina 1996 ja 2001 julkaistut *Turun nimistö 1* ja *Turun nimistö 2* -vihkot. Turun nimistöä ovat käsitelleet artikkeleissaan Aulis Oja *Suomen keskiaikaisten kaupunkien paikannimistä* ja Peter Slotte *Vallis Gratiaesta Westendiin, "Eurooppalaisia" aineksia paikannimistössämme*. Molemmat artikkelit ovat ilmestyneet teoksessa *Yhteinen nimiympäristömme* (1999).

Opinnäytetöitä on tehty muutama Turun nimistöstä. Raija Alitalon lisensiaatintyössä *Aura- ja Vähäjokilaakson kylännimet* (1996) on luokiteltu kylännimet eri tyyppeihin, ja tässä työssä mainitaan myös useita Turun alueen paikannimiä. Tiina Nummelinin pro gradu -työssä *Turun Nummenmäen paikannimet* (1990) tarkastellaan nimiä keskiajalta 1900-luvun alkuun: nimien rakennetta, nimeämisperusteita, muuttumista ja säilymistä, leviämistä ja kehitystä. Hatano Hisashin pro gradu -työssä *Turun bussipysäkkien nimistö* (2013) on selvitetty bussipysäkkien nimien alkuperät ja kartoitettu niihin liittyviä mahdollisia tutkimusaiheita.

Kiinnostuin paikannimistä opiskelujeni aikana. Tein praktikumtyönäni nimistökeruun Kustavin Lyyrtyr kylässä sekä kirjoitin kandidaatintutkielmani *lahtea* ja *saarta* tarkoittavista appellatiiveista Kustavissa. Aloitin Turun nimistön keräämisen 2000-luvun alussa, jolloin olin mukana Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kaupunkinimistöhankeissa, mutta elämäntilanteeni vei minut toisten mielenkiintoisten asioiden pariin, ja opinnäytetyöni jäi odottamaan. Nimistö kiinnostaa minua nimien alkuperän ja nimiin liittyvien tarinoiden lisäksi myös siksi, että se on mukana kaikkien ihmisten jokapäiväisessä kielenkäytössä. Minua kiinnostaa se, miksi nimet ovat toisaalta niin tunteilla ladattuja sanoja ja toisaalta vain käteviä ilmauksia kielenkäyttöä helpottamassa.

Seuraavaksi esittelen tutkimusaineistoni ja kerron nimien keräämisestä ja aineiston rajaamisesta. Johdantoluvun päätteeksi esittelen hieman Turun maastoa ja historiaa nimistön näkökulmasta. Luvussa 2 keskityn tutkimuksen teoreettiseen taustaan esittelemällä nimistöntutkimuksen kehitystä ja esittelemällä nimistöntutkimuksen eri alojen teoriaa. Määrittelen myös tämän tutkimuksen metodit. Luvuissa 3 ja 4 analysoin ja luokittelen kaikki aineistoni epäviralliset nimet muodostustavan perusteella. Millä tavoin Turun epävirallisia nimiä on muodostettu? Mikä on produktiivisin tapa muodostaa uusia epävirallisia nimiä Turussa? Mitä paikkoja Turussa on nimetty? Luvussa 5 käyn läpi nimet, joille en ole saanut selitystä, enkä ole voinut siksi luokitella niitä.

1.2 Tutkimusaineisto

1.2.1 Tutkimusaineiston esittely

Tutkimusaineisto sisältää yhteensä 452 epävirallista paikannimeä ainoastaan Turusta. Suurimman osan aineistosta olen kerännyt itse erilaisin menetelmin, jotka esittelen luvussa 1.2.2. Kaikki aineistoni nimet ovat luettelossa liitteessä 1. Siinä epäviralliset nimet on lueteltu aakkosjärjestyksessä. Luettelosta näkyy myös nimen mahdollinen virallinen vastine tai lyhyt selitys paikasta, jos virallista nimeä ei ole. Lisäksi luettelossa on nimen paikanlaji, mahdolliset rinnakkaisnimet sekä se, mihin ryhmään nimi kuuluu tässä työssä: sekundaareihin, primaareihin vai vaille selitystä jääneisiin nimiin.

Aineistossa on mukana myös Sari Pennasen Turun yliopistossa vuonna 2002 praktikumtyöhönsä keräämä aineisto. Pennasen aineisto on omana kokonaisuutenaan liitteessä 1. Pennanen keräsi syksyllä 2002 Turun Puolalanmäen yläasteelta kyselylomakkeilla Turun keskustan alueen nimiä sekä koulujen, yritysten ja kaupunginosien nimiä. Informantteja oli yhteensä 128, ja he olivat 13–15-vuotiaita. Nimiä Pennasen keruussa on yhtensä 133 kappaletta, joista osa on päällekkäisiä oman aineistoni kanssa. Pennasen aineistosta on peräisin yhteensä 58 nimeä. Sari Pennasen keräämässä aineistossa on hyvin vähän informaatiota nimistä, koska informantit kirjoittivat nimitietojaan kyselylomakkeille. Vaikka useat tämän aineiston nimet olivatkin slangimuodosteita paikan virallisesta nimestä, olisi lisätieto nimen käytöstä ja alkuperästä ollut toisinaan tarpeen. Nimissä ei näy myöskään murteen vaikutus, sillä keruu on ollut kirjallinen. Jätin aineistosta pois sellaiset nimet, joiden tarkoitusta en tiennyt tai pystynyt selvittämään. Pennasen keruun nimilippuja säilytetään Turun yliopiston suomen kielen oppiaineen nimistökokoelmassa.

Aineistooni kuuluu nimiä vain Turusta. Lisäksi olen rajannut aineistoni niin, että mukana ei ole nimiä niiltä Turun alueilta, jotka muistuttavat enemmän maaseutua kuin kaupunkia. Tällaisia alueita ovat Ruissalo, Hirvensalo, Satava, Kaksikerta, Moisio, Jäkärä, Paattinen ja Tortinmäki. Jos näiden alueiden nimistä on aineistossani epävirallisia muotoja, olen ottanut ne tutkimukseen mukaan, esimerkiksi *Hirvis* 'Hirvensalo'. Käsitteet kaupunki ja kaupunkimaisuus ovat muuttuvia, ja uusia käsityksiä

kaupunkimaisuudesta syntyy koko ajan. Kaupunkinimistöntutkijan pitää itse päättää ja valita alue, joka on riittävän kaupunkimainen, sillä kaupunkia ei voida kiistattomasti määritellä. (Ainiala 2003: 209.)

Aineistoni nimet ovat hyvin erilaisia keskenään, ja ne ovat eri kerrostumista. Osa nimistä on hyvin vanhoja, ja kyseisestä paikasta on ehkä jäljellä vain nimi, joka sekään ei välttämättä enää ole käytössä. Osa nimistä voisi sanoa olevan niin laajalti tunnettuja, että suurin osa turkulaisista tietää ne. Osa nimistä on mikrotoponyymejä eli nimillä on pienet käyttäjäpiirit (Ainiala ym. 2008: 89). Osa nimistä on vanhojen turkulaisten tiedossa, ja osa nuorten antamista nimistä on niin uusia, etteivät aikuiset ole niistä kuulleetkaan. Kaupungissa on olemassa niin paljon epävirallisia nimiä, ettei niitä kaikkia ole mahdollista kerätä. Kaikki eri-ikäiset ja eri tavoin tunnetut nimet ovat kuitenkin merkityksellisiä tutkimukseni kannalta, sillä ne kuvaavat paikkoja Turussa, vaikka ehkä ovatkin jo muuttuneet tai jopa poistuneet käytöstä. Nimistö on koko ajan muuttuva ja elävä kokonaisuus, ja se on myös monin eri tavoin kerroksellinen. Kaikenlainen variaatio on nimistössä runsasta, ja on mahdotonta saada koskaan ja missään talteen koko nimistöä. (Ainiala 2001: 9.)

Olen kirjoittanut aineistoni nimet ilman Turun murteelle tyypillisiä diftongin avautumisia. Päädyin tähän ratkaisuun, koska eri informantit käyttivät samasta nimestä eri muotoja. Esimerkiksi eräs informantti sanoi *Puoluri* ja toinen sanoi *Pualuri*. Olen merkinnyt nimet muistiin myös ilman lounaismurteille tyypillistä *metsä : mettä* -vaihtelua, sillä informanttien antamissa nimitiedoissa oli tässäkin kohtaa eroavaisuuksia.

Eero Kiviniemi on laatinut paikkoja luokittelevien sanojen perusteella paikanlajiluokittelun (ks. Kiviniemi 1990, luku 3). Kiviniemen luokittelu keskittyy maaseudun nimiin, mutta luokittelumallia on muokattu kaupunkinimistön lajitteluun. Kiviniemen mallin viljelysnimet ovat kaupunkinimistön lajittelussa esimerkiksi puistoja ja viheralueita. Luokittelun pääluokilla on tarkempia alaluokkia, esimerkiksi luokan 40 Puistot ja muut viheralueet alaluokat ovat 41 puisto, 42 teemapuisto, 43 urheilukenttä, 44 leikkipuisto, 45 uimaranta ja 46 hautausmaa. Kaupunkinimistöön soveltuvaksi paikanlajiluokittelu muokattiin Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen

Kaupunkinimistöhankeessa. Kyseistä luokittelua on hankkeessa käytetty nimien sähköisessä tallentamisessa. (Kaupunkinimistöhanke.) Olen käyttänyt kaupunkinimistöön muokattua paikanlajiluokittelua (liite 2), kun tallensin aineistoani. Tallentaessani nimiä olen merkinnyt jokaisesta nimestä mahdollisuuksien mukaan virallisen nimen, epävirallisen kutsumanimen, kutsumanimen rinnakkaismuodot, paikanlajiluokittelun mukaan lajikoodin, lajin sanallisesti, sijainnin, nimeämisperusteen, nimen käytön, tiedonantajan, keruumenetelmän, kerääjän ja keruuvuoden. Taulukossa 1 esitän karkeasti pääluokkien perusteella eri paikanlajien lukumäärät Turun epävirallisessa paikannimistössä aineistoni pohjalta.

TAULUKKO 1. Nimien lukumäärät ja prosenttiosuudet koko aineistosta paikanlajiryhmittäin.

paikanlajit	lukumäärä	osuus koko aineistosta
10 alueet	89	19,7 %
20 rakennukset	228	50,4 %
30 kulkuväylät ja rakennelmat	52	11,5 %
40 puistot ja muut viheralueet	28	6,2 %
50 pinnanmuodostus	38	8,4 %
60 maaperä, kasvillisuus	4	0,9 %
70 veteen rajautuvat paikat	6	1,3 %
80 vedet	7	1,5 %
Aineisto yhteensä	452	99,9 %

Taulukosta 1 näkee, että epävirallisia paikannimiä on annettu Turussa eniten erilaisille rakennuksille ja alueille. Vähiten nimiä on annettu veteen rajautuville paikoille, metsille, soille ja puille sekä vesille. Tämä hajonta on oletetun kaltainen, koska erilaisia rakennuksia ja osa-alueita on kaupungissa paljon.

Aineistossani on eniten nimiä luokassa 20, joka sisältää alaluokat 21 asuinrakennukset, 22 julkiset rakennukset, 23 liikerakennukset, 24 teollisuusrakennukset ja 25 muut

rakennukset. Näistä luokissa 22 ja 23 on suurin osa nimistä. Lukumääräisesti luokat 22 ja 23 sekä 11 ovat lähes samankokoisia. Luokassa 11 on kaupunginosien ja osa-alueiden nimiä. Turun kaupunkinimistössä on paljon julkisten rakennusten, liikerakennusten ja kaupunginosien epävirallisia nimiä. Tällaisia rakennuksia ovat esimerkiksi koulut, sairaalat, urheilupaikat, ravintolat, kahvilat ja vaateliikkeet.

1.2.2 Tutkimusaineiston kerääminen

Keräsin aineistoa ensimmäisen kerran jo vuonna 2002. Turun Sanomat julkaisi 6.4.2003 artikkelin opinnäytetyöni aiheesta. Lehtijutussa pyysin kiinnostuneita lähettämään minulle nimitietojaan. Lehtijutun innoittamana sain 14 henkilöltä sähköpostitse ja postitse nimiä yhteensä 89. Vastaajista seitsemän oli miehiä ja seitsemän naisia. Kävin Turkuseuran kokouksessa puhumassa nimistötyöstäni ja kysymässä nimiä, ja sieltä sain aineistooni muutamia nimiä lisää kolmelta naiselta ja yhdeltä mieheltä. Tein vuonna 2004 kyselyn yhdelle 8. luokalle Puropellon koulussa. Näistä kahdesta kyselystä sain nimiä yhteensä 24. Lisäksi olen kerännyt nimiä haastattelemalla. Haastattelin vuosina 2003–2004 ja 2012 yhteensä yhtätoista henkilöä. Nimiä on kertynyt haastatteluista aineistooni yhteensä 281. Yhdestätoista haastateltavasta kahdeksan oli miehiä ja kolme naisia. Haastateltujen syntymävuodet ovat 1929, 1930, 1935, 1970, 1975, 1976, 1977, 1980 ja 1988.

Haastatteluissa kerroin ensin, mitä tarkoitan epävirallisella paikannimellä. Annoin Turun keskustasta esimerkkejä nimistä, joiden olen olettanut olevan kaikkien turkulaisten ja Turussa asioivien tiedossa. Tällaisia ovat esimerkiksi *Vikke* 'Wiklund', *Varikko* 'kauppatorin vinoparkki' ja *Ylppäri* 'Yliopistonkatu'. Haastattelussa oli usein apuna Turun seudun opaskartta, ja nykyään myös internetissä oleva Googlemaps-sivusto auttaa paikkojen nimeämisessä, sillä sieltä voi nähdä kartan lisäksi katukuvan. Joskus informantista tuntui siltä, ettei hänellä ole lainkaan tutkimukseeni sopivia nimiä. Tuolloin menimme mielikuvissamme kävelylle kaupunkiin tai konkreettisesti ajelulle Turkuun. Jokainen käyttää epävirallisia paikannimiä, vaikka ei sitä itse huomaisikaan.

Haastattelu on mielestäni paras tapa kerätä nimiä. Haastattelussa voin aina tarkentaa ja kysyä lisää. Osa haastateltavistani oli jopa valmistautunut nimilistoin haastattelua varten. Haastatellen saa usein paljon enemmän tietoa nimestä kuin esimerkiksi kyselylomakkeilla. Haastattelussa nimien kerääjä voi keskustelulla johdatella informanttia kertomaan lisää nimiä.

Nimen oikeellisuus tuntui olevan ongelma osalle informanteista: ”Onko tämä oikea nimi?”, ”Älä tätä kirjoita, koska tämä on sellainen minun oma nimi.” Sain myös lehtijutun jälkeen sähköpostia tuohtuneilta kaupunkilaisilta: ”Kuka väitti, että *Nättäri* tarkoittaa *Nätinummea*? Se on vain kaupan nimi!” Monen mielestä nimi on joko oikea tai väärä, ja nimet nähdään numeroiden tavoin absoluuttisina eikä muuttuvina ja kielen tavoin vaihtelevina. Kaikesta tästä kuohunnasta päättelin, että paikannimet ovat hyvin tärkeitä ihmisille.

Sähköpostitse ja kirjeitse olen saanut aineistooni nimiä yhteensä 89 eli 20 prosenttia aineistosta. Tutkimuksen kannalta on hyvä asia, että kirje tai sähköposti antaa informantille tilaisuuden kertoa nimiä, joita ei ehkä kehtaisi tai haluaisi kertoa haastattelussa kasvokkain tutkijan kanssa. Osa paikannimistä voi olla hävyttömiä tai pilkallisia. Toisaalta kirjallinen nimien kerääminen on tutkimuksen kannalta huono asia, sillä näin nimistä saa helposti liian vähän informaatiota. Olen päättänyt keräämään nimiä erilaisilla menetelmillä, sillä voi olla, että esimerkiksi osa kirjeen tai sähköpostin lähettäneistä ei olisi koskaan suostunut haastatteluun. Kirjallinen nimien kerääminen on tutkijalle kätevämpää eikä vie niin paljon aikaa.

1.3 Tutkimuskaupunki Turku

Turku on Suomen vanhin kaupunki. Sen arvioidaan syntyneen 1200-luvulla. Kaupunki alkoi syntyä Unikankareen kummun ympärille, Turun tuomiokirkon kohdalle. Pikkuhiljaa kaupunki kasvoi ja ulottui keskiajan lopulla jo Aurajoen länsipuolelle. (Perälä 2011, 11–12.) Turkuun on vuosien saatossa tehty useita alueliitoksia naapurikunnista. Ennen Turun paloa 1827 kaupunki laajeni tila kerrallaan molemmin puolin jokea. Turun palon jälkeen, kun kaupunki piti jälleenrakentaa väljemmin,

tarvittiin lisää tilaa, ja kaupunki anoi alueita käyttöönsä. Sotien jälkeen alueita tarvittiin lisää nopean väestönkasvun takia. (mts. 12–25.) Nykyään Turku on väkiluvultaan Suomen kuudenneksi suurin kaupunki, ja siellä asuu hieman yli 180 000 ihmistä.

Turku on maastoltaan hyvin monipuolinen kaupunki. Koska Turku on rannikkokaupunki, ovat meri ja saaristo tärkeä osa sitä. Pohjoisessa Turun raja kulkee aina Kuhankuonon kahdeksan kunnan rajakivelle asti. Turun suurimmat saaret Ruissalo, Hirvensalo, Satava ja Kakskerta ovat osittain hyvin maaseutumaista aluetta kuten myös pohjoisessa Paattisten ympäristö. Turun keskustan halki virtaa Aurajoki, joka on Varsinais-Suomen suurimpia jokia. Aurajokilaakson vanha kulttuurimaisema on merkittävä. Turussa Aurajoen ylittää yhdeksän siltaa. Turun maisemaan kuuluvat olennaisena osana myös seitsemän kukkulaa, joille Turku on rakennettu. Ne ovat Vartiovuori, Kakolanmäki, Samppalinnanvuori, Yliopistonmäki, Aninkaistenmäki, Puolalanmäki ja Kerttulinmäki.

Paikannimet kantavat mukanaan kaupungin historiaa. Koska Turku on hyvin vanha kaupunki, on paikannimillä paljon kerrottavaa sen historiasta. Nimistöissä on vanhoja nimiä aina keskiajalta asti, jolloin ne on merkitty muistiin ruotsinkielisinä (Kostet – Kupila 2011, 195). Nimet syntyivät spontaanisti ja tarpeen mukaan keskiajalla ja 1600-luvulla. Nimissä oli loogisuutta, mutta ongelmia tuotti se, että kadulla saattoi olla monta eri nimeä tai ei yhtään nimeä. Kuja sai usein nimensä siellä asuvan henkilön mukaan, ja henkilön muuttaessa muuttui myös kujan nimi. Myös Turun tuomiokirkon tuomiokirjoissa (1600–1700-lukujen) ja vanhoissa tonttikartoissa (1800-luvun) mainitaan kujien ja katujen nimiä kertaluontoisesti. Nämä nimet ovat siis kaupunkilaisten käyttämiä epävirallisia paikannimiä. (Kostet – Kupila 2011: 193.)

Kaupunginosien, korttelien ja tonttien numerot olivat pitkään Turun osoite- ja paikannusjärjestelmän perustana. Maistraatin määrittämiä virallisia nimiä annettiin kaduille. Nimien pohjana oli jo vakiintuneita epävirallisia nimityksiä, mutta usein nimen rinnalla käytettiin myös vanhoja kadunnimiä, ja näin yhdellä ja samalla kadulla saattoi olla useampia nimiä. Uudet viralliset nimet eivät syrjäyttäneet vanhoja totuttuja nimiä. (Laakso 2011, 181.)

Turku on ollut kaupunki sekä Ruotsin että Venäjän vallan alla, ja nimistössäkin näkyy ruotsin ja venäjän vaikutus. Turun tämän päivän nimistön lähtökohtana pidetään Turun palon jälkeistä Engelin ruutuasemakaavaa. Tuolloin maaherra ja maistraatti määrättiin suunnittelemaan nimet kaavaan. Tarkistusta nimille kaivattiin vasta 60 vuotta myöhemmin, ja tämän takia asetettiin vuonna 1890 nimistötoimikunta. Sen jälkeen kaupungin laajenemisen ja nimien tarkistuksen takia kaupungissa on ollut kadunnimittämiskomitea, jonka aseman kaupunginhallitus muutti pysyväksi 1949 ja nimeksi sille tuli katujennimeämistoimikunta. Vuonna 1978 elimen viralliseksi nimeksi vahvistettiin Turun kaupungin nimistötoimikunta. Näiden erinimisten toimikuntien kaksi periaatetta ovat aina olleet asiantuntijuus ja kaksikielisyys. Toimikunnissa on aina ollut jäsenenä nimistön tai historian asiantuntijoita, ja kaikki nimet on aina laadittu sekä suomeksi että ruotsiksi. (Laakso 2011: 182–186.)

2 TEOREETTINEN TAUSTA

2.1 Paikannimistöntutkimuksen kehitys

Suomalainen paikannimistöntutkimus alkoi etymologisena tutkimuksena, ja tutkimusta on tehty runsaasti. Suomessa ensimmäinen laaja etymologinen nimistöntutkimus oli Viljo Nissilän väitöskirja *Vuoksen paikannimistö I*, joka ilmestyi vuonna 1939. Tutkimuksessa oli paikannimien etymologioinnin lisäksi nimeämisperusteiden luokittelu. Nissilän tutkimus oli mallina suomalaisessa nimistöntutkimuksessa kolmenkymmenen vuoden ajan.

Ensinnäkin Nissilän tutkimuksen perintönä suomalaisen nimistöntutkimuksen perusmuodoksi tuli aluemonografia (Ainiala – Pitkänen 2002: 231–232.) Useat tällaisista etymologisista aluemonografioista ovat opiskelijoiden pro gradu -tutkielmia, mutta on myös laajempia aluemonografioita kuten Saulo Kepsun väitöskirja *Pohjois-Kymenlaakson kylännimet* vuodelta 1981 sekä Jouko Vahtolan tutkimus *Tornionjoki- ja Kemijokilaakson asutuksen synty. Nimistötieteellinen ja historiallinen tutkimus* vuodelta 1980. (Ainiala – Pitkänen 2002: 232; Ainiala ym. 2008: 63.)

Toiseksi Viljo Nissilä keräsi itse tutkimusaineistonsa, ja tämä keruun perinne on jatkunut nykypäiviin asti. Suomessa nimistöntutkijat ovat kautta aikain tehneet paljon kenttätöitä keräämällä itse oman tutkimusaineistonsa. Omakohtainen tutustuminen paikannimistöön on tutkijalle korvaamatonta, ja tutkimus on ohjautunut pelkästä nimiin sisältyvien sanojen selittämisestä nimen yksilöivään tehtävään, nimettyyn paikkaan. Haastattelujen myötä tutkijoita on alkanut kiinnostaa myös nimen käyttö. Edelleen tutkijat usein keräävät omat aineistonsa, vaikka käytössä olisi jo nimiarkiston laajat kokoelmat. (Ainiala – Pitkänen 2002: 232.)

Suomalainen nimistöntutkimus uudistui 1960–1970-lukujen vaihteessa ja uusimuotoinen, lingvistinen nimistöntutkimus alkoi kahden tärkeän tutkimuksen myötä. Ne olivat Kurt Zilliacuksen *Ortnamnen i Houtskär* vuonna 1966 ja Eero Kiviniemen väitöskirja *Suomen partisiippinimistöä* vuonna 1971. (Ainiala – Pitkänen

2002: 232.) Tällöin tutkimuksen keskeisinä kohteina olivat nimien rakenteet ja nimisysteemit (Ainiala ym. 2008: 71).

Kurt Zilliacus esitteli tutkimuksessaan paikannimistön uuden kuvausmallin. Aineistona tutkimuksessa on erään suomenruotsalaisen saaristolaispitäjän paikannimistö. Zilliacus osoitti, että nimien semantiikka on ymmärrettävä, jotta voi hahmottaa nimien rakenteen ja päinvastoin. Nimiä ei tulkita yksinään, vaan ne ovat nimisysteemin osana. Uusi nimien kuvausmalli oli nimeämisperusteluokitteluna looginen ja tiukasti lingvistinen. (Ainiala – Pitkänen 2002: 234.)

Eero Kiviniemen väitöskirja partisiippinimistä on nimityyppitutkimus. Sen tavoitteena oli selvittää nimien sisältö ja nimityypin syntyprosessi. Tutkimus osoitti analogian olevan nimien synnyn selittäjä, kun aikaisemmin paikannimet oli usein tulkittu yksilöllisiksi paikkojen kuvauksiksi. (Ainiala – Pitkänen 2002: 233.) Kiviniemen kirja oli varsinaisen tieteellisen nimistöntutkimuksen alku suomenkielisessä Suomessa (Ainiala ym. 2008: 75). Ymmärrettiin, että analogia on tärkeä nimenmuodostuksessa. Lisäksi ymmärrettiin, että paikannimistöä tulee lisää omalta pohjaltaan, ja sitä on tarkasteltava systeeminä eikä yksittäisinä niminä. (Ainiala ym. 2008: 74; Ainiala – Pitkänen 2002: 233.)

Käsitys siitä, että muut nimet antavat mallia uuden nimistön synnyssä ja vanhan nimistön muuttuessa, vahvistui ja täsmentyi vuonna 1977 Kiviniemen tutkimuksessa *Väärät vedet: tutkimus mallien osuudesta nimenmuodostuksessa*. Kiviniemen mukaan mallien syntyyn vaikuttaa nimeämistarve, ja tutkimus osoitti, että nimenmuodostusmallit liittyvät asutushistoriaan. Malleista pystytään siis pääättelemään esimerkiksi jotakin nimen iästä. (Ainiala – Pitkänen 2002: 233.) Kiviniemi kokosi analogiatutkimuksensa vielä vuonna 1991 ilmestyneeseen artikkeliinsa *Analogisk namngivning och den toponomastiska teorin*. Toponomastinen teoria oli siinä uusi termi, joka tarkoittaa teoriaa, joka mahdollisimman tarkasti kuvailee ja selittää paikkojen nimenannon leksikaaliset, morfologiset ja syntaktissemanttiset piirteet. (Ainiala – Pitkänen 2002: 234.)

Syntaktissemanttinen analyysimenetelmä on osoitettu käyttökelpoiseksi, koska suurin osa nimistä on mahdollista tulkita sen avulla ja se tuo näkyviin systemaattisen kokonaiskuvan alueellisesta nimenannosta. Luokittelu antaa myös mahdollisuuden vertailuun alueellisten nimisysteemien välillä. (Ainiala – Pitkänen 2002: 35.)

Analyysimallin vakiinnutti kaksi merkittävää teosta. Ensimmäinen on *Nimistöntutkimuksen terminologia – Terminologin inom namnforskningen* -teos, joka ilmestyi vuonna 1974 Eero Kiviniemen, Ritva Liisa Pitkäsen ja Kurt Zilliacuksen laatimana. Teos esitteli ja määritteli suuren määrän termejä. Toinen on perusteos, selvitys paikannimien rakenteesta ja rakennemuutoksista nimeltään *Paikannimien rakennetyypeistä* (1975), jonka kirjoitti Eero Kiviniemi. (Ainiala – Pitkänen 2002: 235.)

Varsinkin analogiaa ja nimisysteemiä koskeva suomalainen nimistöntutkimus on arvostettua ja seurattua kansainvälisissä nimistöntutkijapiireissä (Ainiala – Pitkänen 2002: 236).

1990-luvulla paikannimistöntutkimus lähti uusille alueille sosio-onomastiseen tutkimukseen. Se oli sopiva jatko varhaisemmalle systemaattiselle tutkimukselle, koska aiemminkin oli tullut esiin tarve tutkia nimistön käyttöä. Sosio-onomastisessa tutkimuksessa keskeinen käsite ja tutkimuskohde on variaatio. Tällöin tutkitaan paikannimien käyttöä, vaihtelua, muuttumista ja variaatiota. Nimistöntutkimuksen vanhat vahvuudet, kenttäkeruu ja aineistokeskeisyys, ovat olleet etu sosio-onomastisessa tutkimuksessa. (Ainiala – Pitkänen 2002: 237.)

2.2 Perinteinen nimistöntutkimus

Etymologinen tutkimus selvittää paikannimien etymologiaa eli nimien alkuperää. Tutkimuksen kohteena on tällöin nimen alkuperäinen merkitysisältö. Lähtökohtana on se, että kaikki paikannimet ovat alkujaan olleet paikkaa kuvaavia ja täysin ymmärrettäviä ilmauksia. Nimen etymologian tutkimuksessa kerätään tietoa siitä, millaisista elementeistä nimi koostuu ja mikä on ollut nimen alkuperäinen asu. Usein nimen etymologian selvittämiseksi pitää tutkia, mitä kieltä nimi on alkujaan ollut. Nimessä on luultavasti ajan myötä tapahtunut erilaisia rakenteellisia tai äänteellisiä

muutoksia. Vanhoja asiakirjoja ja karttoja tutkimalla yritetään selvittää, kuinka vanha nimi on ja miten se on minäkin aikana kirjoitettu. Tällöin saadaan nimen ikä muodossa ”ennen jotakin aikaa”, jolloin voidaan sanoa, milloin nimi on varmasti ollut käytössä, mutta sitä edeltävästä ajasta ei ole tarkkaa tietoa. Nimien ikääminen on hankalaa, mutta se on yksi etymologisen tutkimuksen tehtävä. Etymologioinnissa pitää ottaa huomioon se, millaiseen nimiympäristöön nimi on kuulunut, sillä nimet eivät synny muusta nimistöstä riippumatta. Laina-aineokset toisista kielistä antavat etymologille tärkeää tietoa nimestä ja sen iästä. (Ainiala ym. 2008: 114–117.)

Paikannimien lingvistinen tutkimus keskittyy nimien rakenteeseen ja nimisysteemeihin. Nimen kielellisen rakenteen ymmärtäminen on nimistöntutkimuksen perusta, mutta ymmärtääkseen rakenteen pitää ymmärtää myös nimen semantiikka. (Ainiala ym. 2008: 96.) Yhdysnimi on paikannimistön perustyyppi, ja se koostuu tarkoitteen lajin ilmaisevasta perusosasta ja sen merkitystä rajaavasta määriteosasta. Yleensä paikannimessä on perusosana ilmaistu se paikan laji, jota nimen tarkoite edustaa, esimerkiksi *Sorsavesi* ja *Peltoniemi*. (Kiviniemi 1990: 44–45.) Suurin osa yhdysnimistä on sisällöltään läpinäkyviä, ja ne on helppo tunnistaa nimiksi. Esimerkiksi *Saarijärvi* ei voi ainakaan normaalisti olla vesistötermi, joten se on nimi. Nimi voi olla sisällöltään myös monitulkintainen tai läpinäkymätön, esimerkiksi *Enontekiö*. (Kiviniemi 1990: 90.)

Yhdysnimen lisäksi nimien rakennetyyppejä on monia muita. Paikannimet ovat niin lyhyitä kuin mahdollista kielen taloudellisuusperiaatteen mukaan, ja niissä on useimmiten 1–3 sanaa. Rakennetyyppejä lueteltaessa otetaan huomioon kolme nimenmuodostuksen kannalta tärkeää asiaa. Ensimmäinen on nimenosien proprius ja appellatiivisuus, joka tarkoittaa sitä, onko nimessä muista nimistä saatuja aineksia eli propriasia rakenne-elementtejä. Toinen on nimen syntaktissemanttinen tulkinta eli nimen sisältö. Tuolloin esimerkiksi sama nimi voi edustaa kahta tyyppiä, jos se on siirtynyt myös toisen paikan nimeksi. Kolmas on yhdysnimen kanssa vaihtoehtoinen nimitystyyppi ja vastaavien tyyppien muodostus sen pohjalta. (Kiviniemi 1990: 90–92.)

Seuraavat kolme asiaa ovat syntaktissemanttisen nimistön kuvausmallin mukaan nimiaineiston analyysissä keskeisimpiä ja usein toisiinsa kytkeytyviä. Ensimmäinen on nimien jäsentely nimenosa-käsitteen pohjalta. Nimet jakautuvat näin kolmeen

ryhmään: primaareihin yhdysnimiin, yksiosaisiin nimiin ja rakenteeltaan muuttuneisiin nimiin. Nimenosa-käsitteellä tarkoitetaan nimen osaa, jolla on nimenmuodostuksen kannalta paikkaa luonnehtiva tai yksilöivä tehtävä. Se voi olla muodoltaan johtamaton sana, johdos, yhdyssana tai sanaliitto. Nimenosan syntaktissemanttinen tehtävä voi olla kolmenlainen: paikan lajin ilmaiseva, nimittävä tai erityispiirteen ilmaiseva. Esimerkiksi järven nimenä *Saarijärvi*-nimessä on kaksi nimenosaa. *Järvi* on tässä nimessä nimenosana paikan lajin ilmaiseva ja *saari* ilmaisee tässä nimessä nimenosana paikan erityispiirteen eli sen, että järvessä on saaria. (Kiviniemi 1990: 92.) Toinen keskeinen asia nimianalyysissä on nimenosien ja yhdistämättömiin nimiin sisältyvien ilmausten tehtävien määrittely. Kolmas on erityispiirrettä ilmaisevien nimenosien tarkempi sana- ja lausesemanttinen luokittelu. Analyysin tulos voidaan ilmaista sanallisesti sekä koodina, jossa on tieto nimen rakennetyypistä, nimeämisperusteesta ja yksilöivän piirteen leksikaalisesta kategoriasta. Kuvausmalli on tarpeellinen, kun kuvataan jonkin alueen koko paikannimistöä. (Kiviniemi 1990: 119–120.)

Nimistöstä voi tutkia myös nimenmuodostustapoja. Suora nimeäminen tarkoittaa, että nimi antaa tarkoitteestaan tarkkaa ja kuvailevaa tietoa. Nimellä on suora merkityssuhde tarkoitteeseen tai päinvastoin. Tällaisia nimiä on paljon, esimerkiksi *Matinpelto* on pelto, jonka omistaa Matti. Kun nimi on muodostettu jonkin läheisen paikan nimeen liittyen siten, että se sisältää kyseisen nimen joko osin tai kokonaan, nimeä kutsutaan liitynnäiseksi. Liitynnäinen voi olla kokoliitynnäinen, määriteliitynnäinen tai perusosaliitynnäinen sen mukaan, mikä osa alkuperäisestä nimestä on otettu uuden nimen osaksi. Kaikilla nimillä ei kuitenkaan ole suoraa merkityssuhdetta tarkoitteeseen, vaan on myös epäsuorasti nimettyjä paikkoja, jolloin paikka on saanut nimen herättämiensä assosiaatioiden mukaan. Tällainen nimi on esimerkiksi *Katinhäntä*, joka on kapean pellon nimi. Nimiä on kutsuttu myös assosiaationimiksi, metaforisiksi nimiksi ja vertailunimiksi. Kun nimettävää paikkaa verrataan johonkin jo olemassa olevaan tunnettuun paikkaan ja nimetään paikka sen mukaan, nimi on vertaileva siirrynnäinen. Esimerkiksi hallanarka pelto voisi olla nimeltään *Siperia*. Epäsuoraa nimeämistä ovat myös metonyymiset nimet, jotka pohjautuvat kosketus- eli suhdeassosiaatioon. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi *Ykspihlaja* 'saari, jossa on yksi pihlaja' ja *Kanatörmä* 'Kukkotörmän vieressä oleva pienempi törmä'. Analogia on nimenantoa, jossa mallina on muu nimistö. Nimet ovat

paikkaa kuvaavia, vaikka nimien taustalla onkin muiden nimien malli. Kieleen on eri aikoina kuulunut malleja, ja mallien syntyyn on vaikuttanut uusien nimeämättömien paikkojen nimeämisen tarve. (Ainiala ym. 2008: 101–108.)

Paikannimistö on Suomessa jaettu yleensä kahteen pääryhmään: luontonimiin ja kulttuurinimiin. Nimettyjen paikkojen luokittelua on paikannimien luokittelu nimien tarkoitteen lajin mukaan. Luontonimet jaetaan maasto- ja vesistönimiin ja kulttuurinimet puolestaan asutus- ja viljelysnimiin. Nimisysteemien kuvauksen kannalta paikannimien luokittelulla on keskeinen asema, koska eri alueiden nimistön vertailusta saadaan enemmän tuloksia vertailemalla pääryhmiä ja nimistön alueelliset erityispiirteet sekä historiallinen dokumenttiarvo saadaan paremmin esiin tarkastelemalla nimistöä yleisemmästä näkökulmasta. (Kiviniemi 1990: 46–47.)

Sosio-onomastinen tutkimus tutkii paikannimistä niiden käyttöä ja variaatiota eli vaihtelua. Tutkimuksessa otetaan huomioon nimien käytön sosiaalinen ja tilanteinen kenttä. Yksi sosio-onomastisen tutkimuksen tärkeä osa on nimitaitotutkimus. Siinä selvitetään, kuinka paljon ja millaista paikannimistöä eri ihmiset osaavat. Voidaan myös etsiä erilaisia nimenosaamissyitä, joita ovat esimerkiksi omistus, tapahtuma ja sijainti. (Ainiala ym. 2008: 144–147.) Nimiaineistoja on perinteisesti kerätty haastatteleamalla. Yleensä haastateltavana on ollut yksi ihminen, mutta sosio-onomastisen tutkimuksen aineistoja kerätään myös ryhmähaastatteluilla ja ryhmäkeskusteluilla. Haastateltavista kerätään myös taustatietoja ja tietoa heidän suhtautumisestaan asuinpaikkaansa. Haastattelujen lisäksi kirjalliset keräykset ovat myös mahdollisia. (Ainiala 2004: 36.)

Sosio-onomastiikassa tutkitaan myös nimien käytön vaihtelua. Vaihtelu voi olla sosiaalista tai tilanteista. Käyttäjäkohtainen eli sosiaalinen vaihtelu liittyy nimitaitoon ja eri ryhmien oman paikannimistön tarpeeseen ja käyttöön. Tilanteinen vaihtelu on nimistön käytön vaihtelua tilanteen mukaan. Nimen käyttöön eri tilanteissa vaikuttavat tutkimuksien mukaan ainakin puhetilanteen jäsenet ja tilanteen muodollisuus. (Ainiala ym. 2008: 150.)

Nimiin ja nimien käyttöön liittyvät asenteet ja suhtautuminen ovat sosio-onomastiikan tutkimuskohteita. Tutkimuksissa selvitetään, millaisia ominaisuuksia ja asenteita kielenkäyttäjät nimiin liittävät ja millaisia mielikuvia nimet käyttäjissä synnyttävät. Asukkaiden suhtautumista alueensa kaavanimiin voidaan myös tutkia esimerkiksi kyselemällä, millaisia nimiä he pitävät hyvinä ja millaisia huonoina. Sosio-onomastiikan tutkimuskohde on myös nimien funktiot. Paikannimiä annetaan, kun on tarve yksilöidä jokin paikka, mutta nimiä annetaan myös muista syistä. Nimellä voi olla esimerkiksi käytännöllinen funktio, joka tarkoittaa sitä, että virallisesta nimestä on muodostettu lyhyempi ja helpompi muoto käytettäväksi tuttujen kanssa. Ryhmät vahvistavat identiteettiään esimerkiksi käyttämällä omaa nimistöä, jolloin nimellä on sosiaalinen tai yhteisöllinen funktio. Nimen yhteisölliseen funktioon kuuluu läheisesti nimen affektiivinen funktio, jolloin nimellä osoitetaan paikkaan tai sen käyttäjiin kohdistuvia mielikuvia, asenteita tai merkityksiä. Nimellä on informatiivinen funktio, kun käyttäjät saavat nimestä jotakin olennaista tietoa paikasta. Yhdellä nimellä voi olla useampi funktio. (Ainiala ym. 2008: 153–160.)

2.3 Kaupunkinimistön tutkimus

Kaupunkinimistön vastakohta on maaseudun nimistö. Kaikki kaupunkien paikannimet eivät kuitenkaan ole kaupunkinimistöä, koska Suomessa on useita kaupunkeja, jotka vaikuttavat esimerkiksi maisemaltaan ja yhdyskuntarakenteeltaan maaseudulta. Toisaalta taas yhdessä kaupungissa voi olla sekä maaseutumaisia että kaupunkimaisia alueita. Kaupunkinimistöä ovat kaikki kaupunkimaisen ympäristön paikannimet. Kaupunkimaisuus on käsitteenä muuttuva, eikä sitä voida kiistattomasti määritellä. Kaupunkinimistöä on siis kaupunkimaisen kaupungin kaikki nimet, joihin kuuluvat myös luonnonpaikkojen nimet. (Ainiala 2003: 208–209.)

1900-luvulla kaupunkinimistöstä on tutkittu melkein pelkästään virallista nimistöä eli kadunnimiä. Suomen suurimmista kaupungeista on julkaistu laajoja kadunnimitutkimuksia ja nimistönsuunnittelun avuksi on ilmestynyt ohjeistoja. Kaupunkinimistöä, varsinaisesti epävirallista nimistöä, alettiin tutkia systemaattisesti 2000-luvun alussa, jolloin myös Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen ja useiden

yliopistojen kaupunkinimistön tutkimuksen yhteishanke alkoi. Tutkimustuloksia on esitelty artikkelikokoelmassa *Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä* (2005). (Ainiala ym. 2008: 78.) Tutkimushankkeen osatutkimusten keskeisiä tavoitteita oli aineiston keruu ja sen analysointi, mutta samalla tehtiin havaintoja nimien käytöstä. Tutkimushankkeessa saatiin ja hankittiin perustietoa kaupunkinimistön ominaislaadusta. (Ainiala 2005: 21.) Kaupunkinimistön tutkimuksissa sosio-onomastiset näkökulmat ja metodit ovat olleet keskeisiä. Virallisen nimistön osalta on tutkittu esimerkiksi asukkaiden suhtautumista asuinympäristönsä nimistöön. (Ainiala ym. 2008: 78.)

Myöhemmin kaupunkinimistön tutkimus on muuttunut entistä tieteidenvälisemmäksi. Kielentutkijat ja maantieteilijät aloittivat yhdessä vuonna 2004 tutkimushankkeen, jonka tavoitteena oli tuottaa uutta empiiristä tietoa ja teoreettisia näkemyksiä urbaaneista paikannimistä ja niiden käytöstä laajemman yhteiskunnallisen muutoksen, kaupunkikehityksen ja monikulttuuristumisen kontekstissa. Tutkimuskohteina olivat kahden kaupunginosan asukkaiden käyttämät epäviralliset ja viralliset nimet. Koska tavoitteena oli saada tietoa nimien käytöstä konteksteissaan, aineisto kerättiin teemahaastatteluin ja haastateltavina oli erilaisia pienryhmiä. (Ainiala ym. 2008: 79.)

Kaupunkinimistö jaetaan siis viralliseen ja epäviralliseen nimistöön. Kaavanimet eli asemakaavaan merkityt katujen, teiden, puistojen, rakennusten ynnä muiden paikkojen nimet ovat virallisia nimiä. Kaavanimien lisäksi kaupungin viralliseen paikannimistöön kuuluvat yritysten, ravintoloiden ja kauppojen nimet, kun niillä viitataan paikkaan. Viralliset nimet ovat suunniteltuja, viranomaisten tai esimerkiksi yritysten omistajien antamia nimiä, jotka usein myös näkyvät kaupunkikuvassa. (Ainiala 2003: 209.) Epävirallisia nimiä ovat ne kaupunkimaisen ympäristön nimet, jotka eivät ole virallisia. Epävirallisella nimellä voi olla virallinen rinnakkaisnimi tai paikka voi olla sellainen, että sillä ei ole virallista nimeä lainkaan. Yhdellä paikalla voi olla, ja usein onkin, enemmän kuin yksi nimi. Virallinen ja epävirallinen nimistö tulee ottaa huomioon yhdessä, sillä ne elävät rinnan alueen, yhteisön ja yksilön nimistössä. (Ainiala 2003: 209–210.)

Termejä epäviralliselle nimistölle on useita. *Puhekielinen paikannimi* korostaa sosiolingvistisesti kielenkäytön ja kielenkäyttäjien näkökulmaa. *Epävirallinen paikannimi* ilmoittaa sen, että nimet eivät ole virallisia kaavanimiä. *Slangipaikannimi* viittaa nimien muodostustapaan sekä keksijä- ja käyttäjäryhmään. (Mielikäinen 2005: 28–29.) Kaikki epäviralliset nimet eivät ole slangipaikannimiä, vaan slangipaikannimet ovat epävirallisten paikannimien alaryhmä (Ainiala ym. 2008, 138). Käytän tässä tutkimuksessa termiä *epävirallinen paikannimi*, johon katson sisältyvän kaikki nämä edellä esitetyt käsitteet.

Epävirallisia nimiä on aikaisemmin esitetty slangisanakirjoissa ja -tutkimuksissa, sillä niitä on ennen kaupunkinimistön tutkimusta kerätty osana slangisanastoa (Mielikäinen 2005: 30). Uusia nimiä muodostetaan nykyään samoin periaattein kuin slangisanoja, ja nimeäjinä ovat erityisesti nuoriso ja muut ryhmät, joilla on oma slanginsa. Epävirallisia nimiä saatetaan keksiä slangisanaston tapaan täysin tilapäiseen tai kerralliseen käyttöön. (mts. 29.) Uusia nimiä saadaan muuntelemalla nimiä äänteellisesti, jolloin tuloksena on usein kokonaan uusia sanoja (esim. *Palloiluhallista* tulee *Pöllöilyhalli*). Lyhentäminen on erityisen tärkeä sanamuodostuskeino paikannimissä kuten slangissakin. (mts. 38–41.) Slangissa on aina ollut paljon lainasanoja ja epävirallisissa nimissäkin on monentyyppisiä esimerkkejä vieraista aineksista (mts. 43). Epävirallisia nimiä käytetään, koska se pitää yllä ryhmäidentiteettiä, kuvailee kohdetta ja ilmaisee asenteita. Epävirallisten nimien käyttäjät pyrkivät myös tuoreisiin ja värikkäisiin ilmauksiin. Nämä kaikki pyrkimykset ovat slangin käyttäjillekin tyypillisiä. (mts. 50).

Helsingissä on ollut slangiasuisia paikannimiä jo vuodesta 1870 asti ja ruotsin kielen vaikutus on ollut tuntuva niin slangissa kuin slanginimistössä. Suomen kielelle vieraat äänteet ja vokaaliyhtymät sekä ruotsinkielisiin nimiasuihin palautuvat nimet ovat Helsingissä slanginimistön piirteitä. (Paunonen 2010: 28–29.)

Peter McClure on kirjoittanut aikakauslehdessä *Nomina* vuonna 1981 artikkelin *Nicknames and petnames: linguistic forms and social contexts*, jossa hän käsittelee henkilönnimien variaatiota ja esittää näiden epävirallisten nimien sosiolingvistisen analyysin. McCluren mukaan epäviralliset henkilönnimet jakautuvat kahtia: sekundaareihin ja primaareihin nimiin. Ihmisellä on yksi tai useampia etunimiä ja

sukunimi sekä primaareja lempinimiä. Etu- ja sukunimet jakaantuvat virallisiin ja sekundaarisiin variantteihin. Sekundaarit nimet ovat fonologisin, morfologisin ja leksikaalisin keinoin muodostettuja muotoja virallisista nimistä. Primaarit lempinimet eivät pohjautu nimen viralliseen muotoon, vaan ne viittaavat henkilön luonteeseen, ulkomuotoon, käyttäytymiseen tai johonkin henkilöön liittyvään tapahtumaan. Primaarit nimet voidaan jakaa kolmeen pääryhmään: kirjaimelliset lisänimet, vertauskuvalliset lisänimet ja metonyymiset lisänimet. Metonyymiset lisänimet viittaavat esimerkiksi henkilöön liittyviin tapahtumiin ja sanomisiin. (McClure 1981: 65–67.)

Kaupunkinimistön epävirallisten nimien ja henkilöiden lisänimien muodostustavat ovat samankaltaisia, joten McCluren malli sopii hyvin epävirallisen nimistön luokitteluun. Sekundaari nimi on muodostettu virallisesta nimestä lyhentämällä tai liittämällä kantanimen typistymään johdinaines. Primaarit nimet jaetaan pelkän paikan lajin ilmaiseviin nimiin ja erityispiirrettä ilmaiseviin nimiin. Erityispiirrettä ilmaisevien nimien ja nimenosien tarkastelussa määritellään nimeämisperuste. Tavallisimpia nimeämisperusteita ovat paikan sijainti, paikan ominaisuus, paikalla oleva tai esiintyvä ja paikan suhde ihmiseen. Nämä nimeämisperusteet ovat aivan samat kuin maaseudun nimistön luokittelussakin. Jos paikalla ei ole virallista nimeä, nimeämisperusteena on usein sijainti. Väri, koko ja muoto voivat olla paikan ominaisuuksia. Vertailevat siirrynnäiset ovat myös paikan ominaisuuden mukaan nimettyjä, esimerkiksi Pikku Huopalahti Helsingissä on *Legoland*. Nimeämisperusteena voi olla jokin paikalla oleva tai esiintyvä, esimerkiksi Kuopiossa *Laivapuisto* (leikkipuisto, jossa on leikkilaiva). Kun nimessä viitataan paikalla tapahtuneeseen tai paikan käyttöön tai nimessä ilmaistaan paikan omistaja tai käyttäjä, nimeämisperusteena on paikan suhde ihmiseen. (Ainiala 2003: 211–213.)

2.4 Tutkimuksen metodit

Käytän tässä tutkimuksessa lingvistisiä ja sosio-onomastisia menetelmiä. Koska nimen rakenteen ymmärtäminen vaatii myös nimen semantiikan tuntemusta, käyn jonkin verran läpi myös nimien takana olevia tarinoita ja selityksiä eli käytän myös

etymologisen tutkimuksen menetelmiä. Nimeämisperuste on yksi luokittelun merkitsevä tekijä. Aineiston keruuvaiheessa olen tallentanut muistiin paikannimestä eri nimivarianttien lisäksi paikanlajin, mahdolliset nimeämisperusteet ja nimeen liittyvät selitykset. On kiinnostavaa tarkastella, minkälaisia paikkoja Turussa on nimetty. Paikanlajien mukaan on suhteellisen helppo tehdä vertailuja erilajisten paikkojen lukumäärien suhteen ja esittää nimettyjen paikkojen osuuksia koko aineiston nimistöstä. Lajittelen nimet muodostustapojen perusteella sekundaareihin ja primaareihin, kun tarkastelen nimien rakennetta lingvistiksi. Primaarien, erityispiirrettä ilmaisevien nimien kohdalla tarkastelutapa on myös sosio-onomastinen, sillä niitä luokitellessani tutkin myös nimeämisperusteita. Käytän Peter McCluren luomaa lempinimien luokittelumallia. Luokittelumallista kaupunkinimistön tutkimuksessa on kirjoittanut Ainiala (2003, 212–215).

Tutkimusmetodini ovat siis empiirinen ja kvalitatiivinen, koska tutkimukseni perustuu aineistoon, ja pyrin analysoimalla ymmärtämään epävirallista nimistöä. Käytän lisäksi kvantitatiivisia metodeja, koska niiden avulla on helpompi esittää laajoja ja ymmärrettäviä kokonaiskuvia. Esittelen tutkimukseni epävirallisia nimiä jonkin verran taulukoissa, joissa vertailen esimerkiksi erilaisten nimiryhmien tai nimettyjen paikkojen lukumääriä.

3 SEKUNDAARIEN NIMIEN MUODOSTUSTAVAT

Sekundaareja nimiä ovat virallisen nimen pohjalta johdetut nimet. Ainialan (2003: 211) mukaan epävirallisessa kaupunkinimistössä on sekundaareja nimiä selvästi enemmän kuin primaareja nimiä. Esittelen ensin sekundaarien nimien ryhmät muodostustavoittain ja luvussa 3.6 esittelen havainnollisesti eri sekundaarien nimien ryhmien kokoja ja suhteita toisiinsa.

3.1 Slangijohdokset

Tässä luvussa käsittelen slangijohdosten muodostamistapoja. Virallista nimeä ja slangijohdosta yhdistää yhteinen alkuosa. Epäviralliset nimet tarkoittavat vielä samaa paikkaa, mutta nimet on vain siirretty toiseen tyylilajiin uudessa äänneasussa.

Slangijohdosten muodostamista on totuttu kuvaamaan niin, että kantasanan typistymään lisätään slangijohdos. Slangijohtimia on kuitenkin tämän mallin mukaan kymmeniä. Yleisimpiä epävirallisen nimistön slangijohtimia ovat *-Ari* ja *-is* (Ainiala ym. 2008, 138). Mielestäni Kari Nahkolan esittämä slangijohdosten muodostusprosessi on käyttökelpoisempi ja, kuten Nahkola itsekin sanoo, taloudellisempi kuvausmalli (1999, 195). On mielekkäämpää vertailla nimijoukkoja muodostusprosessin mukaan kuin luetella lukemattomia eri johtimia. Nahkolan mallissa slangijohdosten muodostus perustuu sääntöihin ja johtimia on hyvin vähän.

Nahkolan mukaan slangijohdosten muodostusprosessi on kolmivaiheinen. Ensin sana katkaistaan. Katkaisukohta on aina ensi tavun ja toisen tavun vokaaliainesten välissä. Katkaisukohtamahdollisuuksia on yksi enemmän kuin on katkaisualueella konsonantteja eli aina on vähintään kaksi katkaisukohtamahdollisuutta. Kantasanen katkaisusta jää jäljelle kanta, joka on kantasanan alkuosa. Esimerkiksi kantasanasta *talonmies* saadaan kanta *tal-*. (Nahkola 1999: 196.)

Toinen vaihe on kannanloppuisen konsonanttiaineksen äänteellinen modifiointi eli muokkaus. Silloin valitaan konsonanttiaines ensimmäisen ja toisen tavun

vokaaliaineksen väliin. Konsonanttiaineksen lisääminen ei ole pakollista, vaan kannanloppuinen konsonanttiaines voi jäädä tavurajalle sellaisenaan. Konsonanttiloppuisen kannan muokkauskeinot ovat seuraavat: A) kannan loppukonsonantti geminoidaan, esim. *rek-isterinnumero* > *rek+k+ari* B) kannan loppukonsonantin perään lisätään yksi tai useampia konsonantteja, esim. *pul-petti* > *pul+s+a* C) kannan loppukonsonantin perään lisätään geminaatta, esim. *lum-ipallo* > *lum+pp+ari* ja D) kannan loppukonsonantin perään ei lisätä konsonanttiainesta, esim. *ilt-aloma* > *ilt+Ø+is*. Vokaaliloppuisen kannan muokkauskeino (E) on konsonanttiaineksen lisääminen kannan perään, esim. *mie-lenosoitus* > *mie+kk+ari*. Konsonanttiloppuisten kantojen muokkausvaihtoehtoja on siis yhteensä neljä ja harvinaisella vokaaliloppuisella kannalla on vain yksi muokkausvaihtoehto. (Nahkola 1999: 196–197). Jäljempänä esitän aineistoni slangijohdokset jaoteltuina näiden viiden (A–E) muokkauskeinon mukaan.

Kolmas vaihe muodostusprosessissa on suffiksaatio, jossa lisätään uusi sananloppu tavunrajaisen konsonanttiaineksen perään. Uusi sananloppu on aina vokaalialkuinen, ja sitä kutsutaan slangisuffiksiksi. (Nahkola 1999: 197). Useimmiten kannan perään lisätään joko *-ari*, *-is* tai pelkkä vokaali, joka on tavallisesti *-u* tai *-a* (Nahkola 1999: 213.)

Seuraavaksi esitän taulukoissa, miten Turun epävirallisten paikannimien slangijohdokset aineistossani jakautuvat muokkauskeinojen mukaan. Jokaisesta muokkauskeinosta on oma taulukonsa, jossa nimestä on ensin mainittu paikanlaji ja sen jälkeen paikan epävirallinen nimi. Seuraavaksi on paikan virallinen nimi, josta slangijohdos eli epävirallinen nimi on muokattu. Viimeisenä on slangijohdoksen muodostusprosessi, jonka eri osat olen erottanut *plus-merkillä*. Ensimmäinen osa on kanta, josta selviää myös katkaisukohta. Toinen osa on kantaan lisätty konsonanttiaines ja kolmas osa on muokattuun kantaan suffiksaatiossa lisätty sananloppu. Ensimmäiseksi on taulukossa 2 muokkauskeino A:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat.

TAULUKKO 2. Muokkauskeino A:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat.

Paikanlaji	Epävirallinen nimi	Virallinen nimi	Epävirallisen nimen muodostus
23 Liikerakennus	<i>Allu</i>	<i>Aleksi13</i>	Al+l+u
	<i>Kookkis</i>	<i>K-market</i>	Kook+k+is
	<i>Kulttis</i>	<i>Kultatalo</i>	Kult+t+is
	<i>Mäkki</i>	<i>McDonald's</i>	Mäk+k+i
	<i>Mäkkäri</i>	<i>McDonald's</i>	Mäk+k+äri
	<i>Navve</i>	<i>Navigare</i>	Nav+v+e
	<i>Sittari</i>	<i>Citymarket</i>	Sit+t+ari
	<i>Stokka</i>	<i>Stockmann</i>	Stok+k+a
	<i>Vikke</i>	<i>Wiklund</i>	Vik+k+e
	<i>Ärkkäri</i>	<i>R-kioski</i>	Ärk+k+ä
	<i>Ärkkä</i>	<i>R-kioski</i>	Ärk+k+äri
11 Maakunta; kaupunki/kunta; kaupunginosa/kun nanosa; osa-alue	<i>Heppari</i>	<i>Hepokulta</i>	Hep+p+ari
	<i>Heppis</i>	<i>Hepokulta</i>	Hep+p+is
	<i>Härkkis</i>	<i>Härkämäki</i>	Härk+k+is
	<i>Ilppari</i>	<i>Ilpoinen</i>	Ilp+p+ari
	<i>Imppari</i>	<i>Impivaara</i>	Imp+p+ari
43 Urheilukenttä tai -puisto	<i>Parkkari</i>	<i>Parkin kenttä</i>	Park+k+ari
	<i>Parkkis</i>	<i>Parkin kenttä</i>	Park+k+is
	<i>Parkku</i>	<i>Parkin kenttä</i>	Park+k+u
	<i>Parkkuri</i>	<i>Parkin kenttä</i>	Park+k+uri
22 Julkinen rakennus	<i>Imppari</i>	<i>Impivaaran uimahalli</i>	Imp+p+ari
	<i>Kirra</i>	<i>Kirurginen sairaala</i>	Kir+r+a
	<i>Toppari</i>	<i>Topeliuksen koulu</i>	Top+p+ari
31 Katu tai tie	<i>Käppäri</i>	<i>Käpytie</i>	Käp+p+äri

Muokkauskeino A tarkoittaa siis sitä, että konsonanttiloppuisen kannan loppukonsonantti on geminoitu. Tässä taulukon 2 ryhmässä on yhteensä 24 nimeä, joista lähes puolet (46 %) on liikerakennusten nimiä, 21 prosenttia alueiden nimiä ja 17 prosenttia nimistä on urheilukentän nimiä. Yleensä geminoitu loppukonsonantti on klusiili, poikkeuksena ovat vain nimet *Allu*, *Navve* ja *Kirra*. Osa slangijohdosnimistä on muodostettu nimen äänneasun pohjalta. Tällaisia ovat *McDonald's* eli *Mäkki* tai *Mäkkäri*, *R-kioski* eli *Ärrä* tai *Ärkkäri* ja *K-Market* eli *Kookkis*.

TAULUKKO 3. Muokkauskeino B:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat.

Paikanlaji	Epävirallinen nimi	Virallinen nimi	Epävirallisen nimen muodostus
11 Maakunta; kaupunki/kunta; kaupunginosa/kun nanosa; osa-alue	<i>Länskäri</i>	<i>Länsikeskus</i>	Läns+k+äri
	<i>Mäntsäri</i>	<i>Mäntymäki</i>	Mänt+s+äri
	<i>Nätsy</i>	<i>Nättinummi</i>	Nät+s+y
	<i>Portsa</i>	<i>Port Arthur</i>	Port+s+a
22 Julkinen rakennus	<i>Kupsa</i>	<i>Kupittaa koulu</i>	Kup+s+a
	<i>Lutsku</i>	<i>Lutherin kirkko</i>	Lut+sk+u
	<i>Läntskäri</i>	<i>Raunistulan koulu</i> ent. <i>Läntinen kansalaiskoulu</i>	Länt+sk+äri
	<i>Läntsäri</i>	<i>Raunistulan koulu</i> ent. <i>Läntinen kansalaiskoulu</i>	Länt+s+äri
23 Liikerakennus	<i>Artsu</i>	<i>Arnold's kahvila</i>	Ar+ts+u
	<i>Fantsu</i>	<i>Turun Fantasiapelit</i>	Fant+s+u
	<i>Fontsu</i>	<i>Fontana</i>	Font+s+u
	<i>Natsu</i>	<i>National</i>	Nat+s+u
51 Maankohouma	<i>Vartsari</i>	<i>Vartiovuori</i>	Vart+s+ari
	<i>Vartsu</i>	<i>Vartiovuori</i>	Vart+s+u
	<i>Vartsukka</i>	<i>Vartiovuori</i>	Vart+s+ukka
31 Katu tai tie	<i>Länskä</i>	<i>Läntinen Pitkäkatu</i>	Län+sk+ä
	<i>Läntsä</i>	<i>Läntinen Pitkäkatu</i>	Länt+s+ä

Taulukossa 3 on esitetty muokkauskeino B:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden viralliset vastineet ja muodostustavat. Muokkauskeino B tarkoittaa siis sitä, että konsonanttiloppuisen kannan loppukonsonantin perään on lisätty yksi tai useampia konsonantteja. Tässä ryhmässä on yhteensä 17 nimeä, joista sekä alueiden, julkisten rakennusten että liikerakennusten nimien ryhmä on 24 prosenttia. Yhteensä niitä on

siis 72 prosenttia koko ryhmästä. Tällä keinolla muodostetuissa nimissä tyypillistä on klusiiliin liittyvän s-foneemin lisääminen nimeen konsonanttiaineksena.

TAULUKKO 4. Muokkauskeino C:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat.

Paikanlaji	Epävirallinen nimi	Virallinen nimi	Epävirallisen nimen muodostus
23 Liikerakennus	<i>Dynkky</i>	Dynamo	Dyn+kk+y
	<i>Henkka ja maukka</i>	Hennes & Mauritz	Hen+kk+a ja mau+kk+a
	<i>Henkkamaukka</i>	Hennes & Mauritz	Hen+kk+a+mau+kk+a
	<i>Länkkärin sittari</i>	Citymarket Länsikeskus	Län+kk+ärin sittari
	<i>Olkku</i>	Olavin krouvi	Ol+kk+u
	<i>Turkkari</i>	Turun Sanomien talo	Tur+kk+ari
11 Maakunta; kaupunki/kunta; kaupunginosa/kun nanosa; osa-alue	<i>Hanttari</i>	Hannunniittu	Han+tt+ari
	<i>Hirppari</i>	Hirvensalo	Hir+pp+ari
	<i>Länkkäri</i>	Länsikeskus	Län+kk+äri
	<i>Ylppärikylä</i>	Ylioppilaskylä	Yl+pp+ärikylä
22 Julkinen rakennus	<i>Järkkäri</i>	Järjestötalon juhlasali	Jär+kk+äri
	<i>Terkkari</i>	Teräsrautelan koulu	Ter+kk+ari
43 Urheilukenttä tai -puisto	<i>Raukkari</i>	Raunistulan kenttä	Rau+kk+ari
	<i>Urkkari</i>	Urheilupuisto	Ur+kk+ari
84 Joki, puro, luonnonoja	<i>Jankkari</i>	Jaaninoja	Jan+kk+ari
	<i>Jankku</i>	Jaaninoja	Jan+kk+u
31 Katu, tie	<i>Ylppäri</i>	Yliopistonkatu	Yl+pp+äri

Edellä olevassa taulukossa 4 on esitetty muokkauskeino B:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat. Muokkauskeino C tarkoittaa siis sitä, että konsonanttiloppuisen kannan

loppukonsonantin perään on lisätty geminaatta. Tässä ryhmässä on yhteensä 17 nimeä, joista 29 prosenttia on liikerakennusten nimiä ja 24 prosenttia alueiden nimiä. Urheilukenttien sekä julkisten rakennusten nimiä on molempia 18 prosenttia. *Jaaninojan* slangijohdoksissa *Jankkari* ja *Jankku* on ensimmäisen tavun pitkä vokaali lyhentynyt, joka ei ole säännönmukaista. Tähän ryhmään kuuluu myös Länsikeskuksen Citymarketin nimi *Länkkärin sittari*, jonka ensimmäinen osa kuuluu tähän ryhmään ja toinen osa muokkauskeinon A ryhmään.

TAULUKKO 5. Muokkauskeino D:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat.

Paikanlaji	Epävirallinen nimi	Virallinen nimi	Epävirallisen nimen muodostus
22 Julkinen rakennus	<i>Apis</i>	<i>Aboa Vetus & Ars Nova</i>	Ap+Ø+is
	<i>Auris</i>	<i>Aurajoen koulu</i>	Aur+Ø+is
	<i>Didis</i>	<i>Didacticum</i>	Did+Ø+is
	<i>Fennari</i>	<i>Fennicum</i>	Fenn+Ø+ari
	<i>Juhis</i>	<i>Juhana Herttuan koulu</i>	Juh+Ø+is
	<i>Konsa</i>	<i>Turun Konservatorio</i>	Kons+Ø+a
	<i>Konsis</i>	<i>Turun Konservatorio</i>	Kons+Ø+is
	<i>Kääntis</i>	<i>Kääntäjänkoulutuslaitos</i>	Käänt+Ø+is
	<i>Luolis</i>	<i>Luolavuoren koulu</i>	Luol+Ø+is
	<i>Luostikan koulu</i>	<i>Luostarivuoren koulu</i>	Luost+Ø+ikka, Luostikan koulu
	<i>Luostis</i>	<i>Luostarivuoren koulu</i>	Luost+Ø+is
	<i>Puris</i>	<i>Puopellon koulu</i>	Pur+Ø+is
	<i>Rieskis</i>	<i>Rieskalähteen koulu</i>	Riesk+Ø+is
	<i>Snellu</i>	<i>Snellmanin koulu</i>	Snell+Ø+u
	<i>Yhtis</i>	<i>Turun suomalainen</i>	Yht+Ø+is

		<i>yhteiskoulu</i>	
	<i>Yhtäri</i>	<i>Turun suomalainen yhteiskoulu</i>	Yht+Ø+äri
11 Maakunta; kaupunki/kunta; kaupunginosa/kun nanosa; osa-alue	<i>Hirvis</i>	<i>Hirvensalo</i>	Hirv+Ø+is
	<i>Häris</i>	<i>Härkämäki</i>	Här+Ø+is
	<i>Ilpis</i>	<i>Ilpoinen</i>	Ilp+Ø+is
	<i>Itis</i>	<i>Itäharju</i>	It+Ø+is
	<i>Itäri</i>	<i>Itäkeskus</i>	It+Ø+äri
	<i>Kupe</i>	<i>Kupittaa</i>	Kup+Ø+e
	<i>Kärsis</i>	<i>Kärsämäki</i>	Kärs+Ø+is
	<i>Luolis</i>	<i>Luolavuori</i>	Luol+Ø+is
	<i>Nättäri</i>	<i>Nätinummi</i>	Nätt+Ø+äri
	<i>Pahis</i>	<i>Pahaniemi</i>	Pah+Ø+is
	<i>Pläkkäri</i>	<i>Pläkkikaupunki</i>	Pläkk+Ø+äri
	<i>Uittis</i>	<i>Uittamo</i>	Uitt+Ø+is
	<i>Uittu tai Uitu</i>	<i>Uittamo</i>	Uitt+Ø+u tai Uit+Ø+u
23 Liikerakennus	<i>Hansu</i>	<i>Hansakortteli</i>	Hans+Ø+u
	<i>Hese</i>	<i>Hesburger</i>	Hes+Ø+e
	<i>Kiitis</i>	<i>Kiitolinja</i>	Kiit+Ø+is
	<i>Kinis</i>	<i>Kinopalatsi</i>	Kin+Ø+is
	<i>Navis</i>	<i>Navigare</i>	Nav+Ø+is
	<i>Trebari</i>	<i>Three Beers</i>	Treb+Ø+ari
	<i>Vaakis</i>	<i>Vaakahuone</i>	Vaak+Ø+is
	<i>Vapis</i>	<i>Vapaavalinta</i>	Vap+Ø+is
31 Katu, tie	<i>Hämis</i>	<i>Hämeenkatu</i>	Häm+Ø+is
	<i>Karjis</i>	<i>Karjalankatu</i>	Karj+Ø+is
51 Maankohouma	<i>Puoluri</i>	<i>Puolalanmäki</i>	Puol+Ø+uri
	<i>Ryssis</i>	<i>Yliopistonmäki ent. Ryssänmäki</i>	Ryss+Ø+is
13 Tori, aukio; parkkipaikka	<i>Kauppis</i>	<i>Kauppatori</i>	Kaupp+Ø+is

25 Muut rakennukset	<i>Uittu</i> tai <i>Uitu</i>	<i>Uittamon tanssilava</i>	Uitt+Ø+u tai Uit+Ø+u
43 Urheilukenttä tai -puisto	<i>Samppis</i>	<i>Samppalinnan uimastadion</i>	Sampp+Ø+is

Edellä olevassa taulukossa 5 on esitetty muokkauskeino D:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat. Muokkauskeino D tarkoittaa siis sitä, että konsonanttiloppuisen kannan loppukonsonantti on jätetty tavunrajaisen konsonanttiaineksen loppukonsonantiksi. Tässä ryhmässä on yhteensä 44 nimeä. Nimistä 36 prosenttia on julkisten rakennusten nimiä, lähinnä kouluja. Alueiden nimiä on 30 prosenttia ja liikerakennusten nimiä 18 prosenttia. Tässä ryhmässä nimien *Aboa Vetus & Ars Nova* ja *Three Beers* slangijohdokset *Apis* ja *Trebari* perustuvat yksinkertaistettuun äänneasuun, eivätkä vastaa virallisen nimen kirjoitusasua.

TAULUKKO 6. Muokkauskeino E:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat.

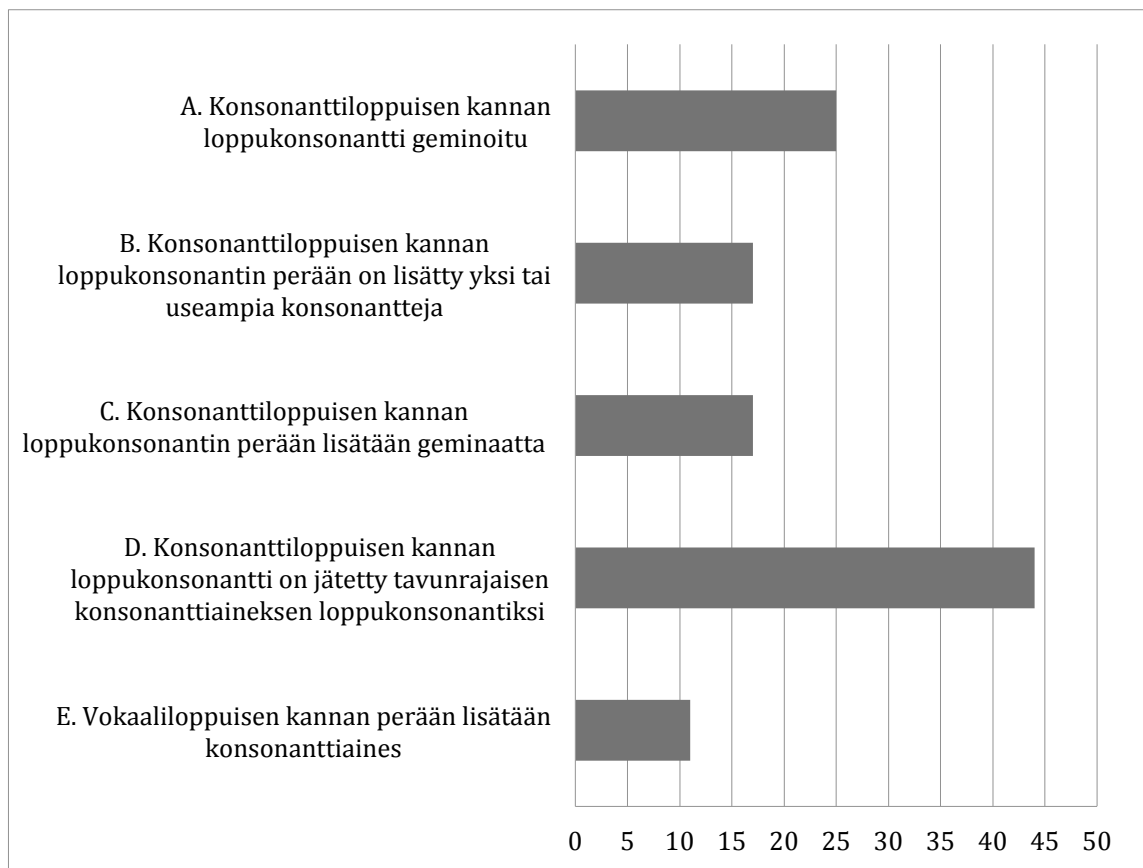
Paikanlaji	Epävirallinen nimi	Virallinen nimi	Epävirallisen nimen muodostus
11 Maakunta; kaupunki/kunta; kaupunginosa/kunnanosa; osa-alue	<i>Jyty</i>	<i>Jyrkkälä</i>	Jy+t+y
	<i>Päkkäri</i>	<i>Pääskyvuori</i>	Pä+kk+äri
	<i>Uikku</i>	<i>Uittamo</i>	Ui+kk+u
	<i>Vakke</i>	<i>Varissuo</i>	Va+kk+e
22 Julkinen rakennus	<i>Heiska</i>	<i>Heideken</i>	Hei+sk+a
	<i>Väiski</i>	<i>Wäinö Aaltosen museo</i>	Väi+sk+i
	<i>Vänkä</i>	<i>Vähäväkisten talo</i>	Vä+nk+ä
23 Liikerakennus	<i>Lesu</i>	<i>Lehtinen</i>	Le+s+u

	<i>Soukkari</i>	<i>Show Time</i>	Sou+kk+ari
13 Tori, aukio; parkkipaikka	<i>Kapis</i>	<i>Kauppatori</i>	Ka+p+is
31 Katu, tie	<i>Saikkari</i>	<i>Sairashuoneenkatu</i>	Sai+kk+ari

Edellä olevassa taulukossa 6 on esitetty muokkauskeino E:n mukaan muodostetut slangijohdosnimet, niiden paikanlajit, viralliset vastineet ja muodostustavat. Muokkauskeino E tarkoittaa siis sitä, että vokaaliloppuisen kannan perään on lisätty konsonanttiaines. Tässä ryhmässä on yhteensä 11 nimeä, joista alueiden nimiä on 36 prosenttia ja julkisten rakennusten nimiä 27 prosenttia. Nimen *Show Time* slangijohdos *Soukkari* perustuu äänneasuun.

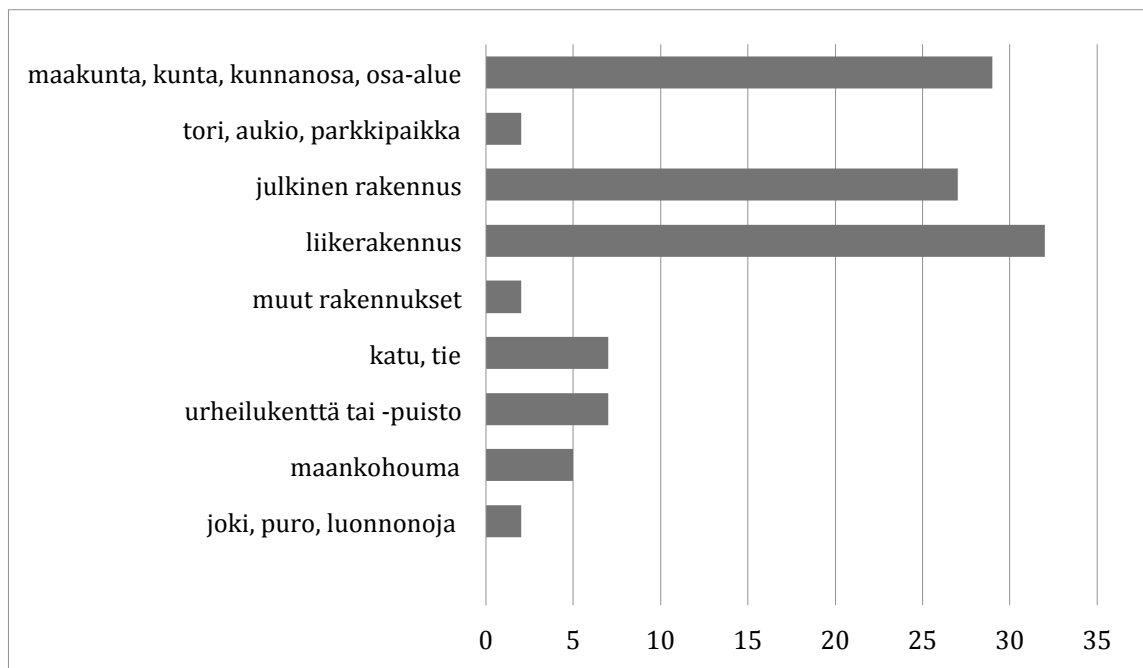
Edellä mainituin tavoin muodostettuja nimiä on aineistossani melko paljon: yhteensä 112 kappaletta eli 25 prosenttia kaikista aineistoni nimistä. Näiden nimien osuus sekundaareista nimistä on 50 prosenttia ja koko aineistosta 25 prosenttia. Slangijohdokset ovat siis hyvin produktiivinen ja yleinen tapa muodostaa uusia epävirallisia nimiä.

Tässä luvussa käsittelen vain virallisesta nimestä muodostettuja slangijohdoksia. Aineistossani on myös slangijohdoksia, jotka on muodostettu epävirallisen nimen pohjalta. Mainitsen epävirallisen nimen pohjalta muodostetut slangijohdokset kyseisen epävirallisen nimen yhteydessä käsitellessäni sitä primaarien nimien luvussa 4. Todellisuudessa slangijohdoksia on aineistossani siis hieman enemmän kuin seuraavien kuvioden lukumäärät osoittavat, sillä seuraaviin lukumääriin ei ole laskettu mukaan epävirallisesta nimestä johdettuja slangimuodosteita. Seuraavassa kuviossa esitän slangijohdosten lukumäärät muokkauskeinoittain.

KUVIO 1. Turun epävirallisten paikannimien slangijohdosten lukumäärät muokauskeinoittain

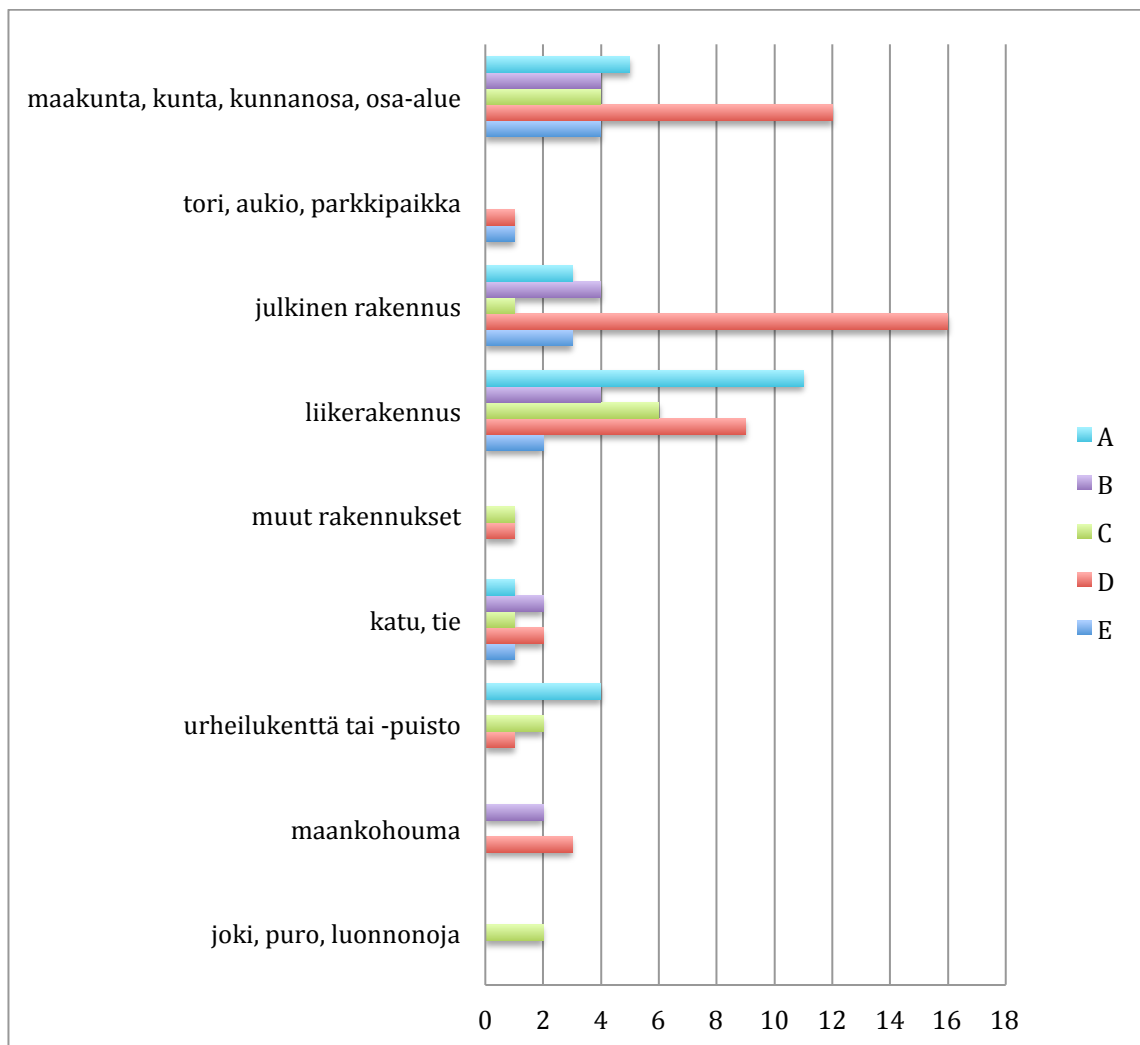
Kuviosta 1 näkyy, että slangijohdoksien produktiivisin muodostuskeino on D, jossa kannan loppuun ei lisätä konsonanttiainesta. Tällä tavoin on muodostettu 39 % slangijohdoksista. Toiseksi eniten (22 %) on käytetty keinoa A, jossa konsonanttiloppuisen kannan loppukonsonantti on geminoitu. Vähiten on käytetty keinoa E, jossa on vokaaliloppuinen kanta (10 %). Tavat B ja C ovat keskenään yhtä käytettyjä keinoja. Seuraavassa kuviossa on esitetty slangijohdosnimien lukumäärät paikanlajeittain.

KUVIO 2. Turun epävirallisten paikannimien slangijohdosnimien lukumäärät paikanlajeittain.

Edellä oleva kuvio 2 näyttää, että slangijohdosnimien suosituimpia tarkoituksia Turussa ovat liikerakennukset, erilaiset alueet ja julkiset rakennukset. Alueisiin kuuluvat esimerkiksi eri kaupunginosat, julkisten rakennusten luokkaan kuuluvat eri koulut ja sisäliikuntapaikat. Liikerakennusten luokkaan kuuluvat liikkeet kioskeista ostoskeskuksiin. Rakennukset ja alueet ovat myös koko aineiston tavallisimpia paikanlajeja.

Seuraavassa kuviossa on esitetty slangijohdosnimien lukumäärät paikanlajeittain niin, että jokaisen paikanlajin kohdalla voi erottaa eri muokauskeinojen nimien lukumäärät eri värein. Kuviossa 3 on yhdistetty kaksi edellistä kuviota.

KUVIO 3. Turun epävirallisten slangijohdosnimien lukumäärät paikanlajeittain ja muokauskeinoittain

Slangijohdosnimien muokauskeino D on kaikkein suosituin, ja sitä on käytetty eniten kolmen lukumääräisesti suurimman ryhmän muodostustapana. Nämä kolme lukumääräisesti suurinta ryhmää ovat julkiset rakennukset, liikerakennukset sekä maakunnat, kunnat, kunnanosat ja osa-alueet. Muokauskeinoa D on käytetty kahdeksassa ja muokauskeinoa C on käytetty seitsemässä ryhmässä yhdeksästä, joten ne ovat suosituimmat muokauskeinot. Kouluja ja alueita on nimetty selvästi eniten muokauskeinon D avulla. Slangijohdosnimien tyypillisin paikanlaji on liikerakennukset, ja niitä on nimetty eniten muokauskeinojen A ja D avulla.

Aineistoni slangimuodosteissa esiintyy seuraavia slangisuffikseja: *-Ari*, *-is*, vokaalit *-A*, *-U*, *-i* ja *-e* sekä *-Vkka* ja *-uri*. Tämän aineiston perusteella Turun nimistön

suosituimmat slangisuffiksit ovat *-Ari* (31 %) ja *-is* (30 %). Lähes kaikki *-is*-päätteiset slangijohdokset on muodostettu tavalla D, jossa konsonanttiloppuisen kannan loppukonsonantti on jätetty tavunrajaisen konsonanttiaineksen loppukonsonantiksi. Sen sijaan *-Ari*-päätteisiä johdoksia on jokaisen eri muodostuskeinon ryhmässä.

Joillakin edellä mainituilla paikoilla on useita rinnakkaisia slangijohdoksia, jotka on muodostettu eri tavoin. Muokkauskeinot on merkitty sulkeisiin. Tällaisia rinnakkaisnimiä ovat seuraavien kaupunginosien nimet: Hirvensalon nimet *Hirppari* ja *Hirvis* (A ja D), Härkämäen nimet *Härkkis* ja *Häris* (A ja D), Ilpoisten nimet *Ilppari* ja *Ilpis* (C ja D), Länsikeskuksen nimet *Länskäri* ja *Länkkäri* (B ja C), Nättinummen nimet *Nätsy* ja *Nättäri* (B ja D) ja Uittamon nimet *Uittis*, *Uittu/Uitu* ja *Uikku* (D, D ja E). Lisäksi tällaisia rinnakkaisnimiä ovat seuraavien liikerakennusten nimet: Kultatalon nimet *Kulttis* ja *Kultis* (C ja D) ja Navigaren nimet *Navve* ja *Navis* (C ja D) sekä Kauppatorin nimet *Kauppis* ja *Kapis* (D ja E).

Seuraavat nimet ovat esimerkkejä rinnakkaisnimistä, joissa samaan kantaan on lisätty eri slangisuffikseja. Turun suomalaisen yhteiskoulun nimet *Yhtis* ja *Yhtäri*, R-kioskin nimet *Ärkkäri* ja *Ärkkä*, Vartiovuoren mäen nimet *Vartsari*, *Vartsu* ja *Vartsukka*, Parkin kentän nimet *Parkkari*, *Parkkuri*, *Parkkis* ja *Parkku*, Hepokullan alueen nimet *Heppari* ja *Heppis*, Jaaninojan nimet *Jankku* ja *Jankkari*, Turun konservatorion nimet *Konsa* ja *Konsis*, Läntisen Pitkänkadun nimet *Länskä* ja *Läntsä* sekä McDonaldsin nimet *Mäkkäri* ja *Mäkki*.

3.2 Muut slangimuodosteet

Tässä luvussa käsittelen slangimuodosteita, jotka eivät ole slangijohdoksia. Slangin ja slanginimistön tyypillinen piirre on ketjuuntuminen, jossa yhden nimen pohjalta voidaan muodostaa lukuisia variantteja noudattamatta erityisiä sääntöjä (Ainiala ym. 2008: 140). Ketjuuntumisen lisäksi Turussa on epävirallisia paikannimiä, joiden osana on puhekielinen sana. Nimen osana voi olla yleispuhekielen tai Turun murteen sana.

Ketjuuntumisen esimerkkejä aineistossani ovat Runosmäen variantit *Runosläpi*, *Runkkari* ja *Runkkuläpi*. Nimessä *Runosläpi* on sama sanahahmo kuin virallisessa nimessä. Ketjuuntumista ovat myös Turun suomalaisen yhteiskoulun koostenimestä *Tsykki* variantit *Tsygi* ja *Zyg* sekä Club 57:n slanginimestä *Viisseiska* variantit *Viissepe* ja *Viisseppo*.

Seuraavien nimien osana on puhekielinen sana. Käsityöläismuseon epävirallinen nimi on *Kässämuseo*. *Kässä* tarkoittaa käsityötä (Paunonen 2000 s.v. *kässä*). Impivaaran jalkapallohalli tunnetaan nimellä *Futishalli*. *Futis* tarkoittaa jalkapalloa (Paunonen 2000 s.v. *futis*). Urheilupuiston epävirallinen nimi on *Urkkapuisto*. *Urkka* tarkoittaa urheilua (Paunonen 2000 s.v. *urkka*). P. C. Rettig & Co. Tupakkatehdas tunnettiin aikoinaan nimellä *Paperossitehdas*. *Paperossi* tarkoittaa savuketta (Paunonen 2000 s.v. *paperossi*). Yökerho Club 57 tunnettiin nimellä *Viisseiska*, jossa on virallisesta nimestä otettu käyttöön numero-osa. Epävirallisen nimen numerot ovat yleispuhekielisessä muodossa. Linja-autoaseman epävirallisessa nimessä *Linseasema* on käytetty linja-autosta puhekielen muotoa *linse*. *Linse* on muodostettu slangille tyypillisellä tavalla: lin+s+e. Linja-autoasemasta on käytössä myös *Linseasemasta* lyhennetty muoto *Linse*.

Turun murteen sanoja on nimissä *Plootukylä* 'Pläkkikaupunki' ja *Kippiähuoneenkatu* 'Sairashuoneenkatu'. Turun murteella sekä *pläkki* että *plootu* tarkoittavat peltiä (Koski – Laukkanen 1989 s.v. *pläkki*, *plootu*), ja virallisessakin nimessä on Turun murteen ruotsalainen lainasana (Grönholm 1988 s.v. *pläkki*, *plootu*). Turun murteella *kippiäspäite* tarkoittaa 'kipeänä' (Koski – Laukkanen 1989 s.v. *kippiäspäite*), ja kadunnimi *Sairashuoneenkatu* on saanut siitä epävirallisen muotonsa *Kippiähuoneenkatu*. Myös Barkerin puuvillatehdas tunnettiin *Pumpulatehtaana* tai vain *Pumpulana*. Turun murteella puuvilla tai vanu on *pumpula* (Wiik 1999 s.v. *pumpula*). Vartiovuorella on tähtitorni, jota kutsutaan *Kiikartorniksi* ja siksi Vartiovuorta on kutsuttu *Kiikartorninmäeksi*. Turun murteella tähtitorni on *kiikartorni* (Wiik 1999 s.v. *kiikartorni*). Turun murteen ruotsalaisia lainasanoja on nimissä *Kriipu* 'ravintola Virtaviiva', *Pakka* 'Nummenmäki, Nummi' ja *Lasaretti* tai *Lasaretti* 'Sairashuoneenkatu'. *Kriipu* tarkoittaa 'naarmua tai viivaa', *pakka* mäkeä ja *lasaretti* sairaalaa (Grönholm 1988: s.v. *kriipu*, *pakka*, *lasaretti*). Luvussa 3.5 on äänteellisesti

mukailtuja nimiä, joista osa on myös alkuperältään ruotsinkielisiä, mutta nimet ja nimenosat eivät ole ruotsinkielisiä lainasanoja.

3.3 Elliptisesti lyhennetyt nimet

Elliptisesti lyhennetyt nimet ovat hyvin tavallisia paikannimistössä (Ainiala 2003: 211). Elliptinen lyhentäminen tarkoittaa sitä, että nimi lyhenee yhdellä tai useammalla nimielementillä. Määriteosan ellipsi on suhteellisen harvinaista. (Kiviniemi 1975: 23.) Aineistossani on määriteosan ellipsejä vain yksi. *Kauppatorista* on lyhentynyt muoto *Tori*, jota voidaan käyttää merkitsemässä juuri *Kauppatoria*, vaikka Turussa on muitakin toreja. *Aurajoesta* on käytössä myös nimi *Joki*. Turun keskustan tuntumassa ei kuitenkaan ole muita jokia, joten katson niiden olevan kaksi eri nimeä. En usko, että nimeä *Joki* olisi muodostettu lyhentämällä *Aurajoki*-nimestä. Tätä tukee Terhi Ainialan päätös, jossa hän katsoo *Äiniönjoen* ja *Joen* olevan saman joen kaksi eri nimeä, sillä *Joki* on luonteva ja yksiselitteinen nimi, koska lähistöllä ei ole muita jokia. Ainialan mukaan olisi kummallista olettaa, että nimi *Joki* on muodostettu lyhentämällä. (Ainiala 1997: 169.)

Turun epävirallisessa nimistössä on lyhennetty nimiä jättämällä virallisesta nimestä perusosa pois. Tällaisia ovat koulujen nimet *Aurajoki* 'Aurajoen koulu', *Kastu* 'Kastun koulu', *Klassikko* 'Klassikon koulu', *Kupittaa* 'Kupittaan koulu', *Lyseo* 'Turun Lyseon koulu', *Majanummi* 'Majanummen koulu', *Perno* 'Pernon koulu' ja *Tuurepori* 'Tuureporin koulu' sekä useiden yritysten nimet *Akateeminen* 'Akateeminen Kirjakauppa', *Assari* 'Assarin ullakko', *Barkkeri* 'Barkerin puuvillatehdas', *Hannikainen* 'Hannikaisen Baari ja Olutravintola', *Kallu* 'Kallun Grilli', *Mantu* 'Mantun grilli', *Proffa* 'Proffan kellari', *Suomalainen* 'Suomalainen Kirjakauppa', *Svenska* 'Svenska Klubben', *Kansallinen* 'Turun Kansallinen Kirjakauppa' ja *Vaakahuone* 'Vaakahuoneen paviljonki'. Perusosa on jätetty pois myös seuraavissa nimissä: *Hansa* 'Hansakortteli', *Itäinen pitkä* 'Itäinen Pitkäkatu', *Eerikki* 'Eerikinkatu', *Läntinen pitkä* 'Läntinen Pitkäkatu' *Parkki* 'Parkin kenttä' ja *Pakkari* 'Pakkarinkatu'. Suurin osa tällä tavoin lyhentyneistä nimistä on käyttökelpoisia yksinäänkin, mutta esimerkiksi koulujen nimissä konteksti on

yleensä välttämätön, sillä lyhennetty muoto tarkoittaa usein myös esimerkiksi alueen nimeä.

Karikko on lyhennetty muoto Karikon lenkistä, joka on kuntorata Urheilupuistossa. *Karikon lenkki* oli alun perin myös epävirallisten nimien aineistossani, mutta olen tulkinnut sen nykyään viralliseksi nimeksi, koska se esiintyy jo joissakin asiakirjoissa. Nimi on muodostettu ensimmäisen kunnallisen liikunnanohjaaja Paavo Karikon mukaan ja kuuluisi näin primaarien nimien ryhmään, jossa henkilönnimi on nimeämisperusteena.

Citymarket Länsikeskuksen epävirallista nimeä muodostettaessa on käytetty slangin keinoja sekä lyhentämistä. *Länssittarissa* Länsikeskuksesta on perusosa jätetty pois, *länsi*-sanasta on lyhennetty *-i* ja Citymarket on slangin keinoin *sittari*. Länsikeskuksen Citymarketista on käytössä myös rinnakkainen *Länkkärin sittari*, joka on slangin keinoin muodostettu. *Ravintola Cantina Piratesta* on lyhentynyt suomalaistettu muoto *Kanttiina*.

Epävirallisia nimiä on muodostettu lyhentämällä nimeä lopusta sen verran, että nimen yksilöivä tehtävä kuitenkin säilyy. Asuinalueet Ilpoinen ja Ispoinen erottuvat toisistaan nimillä *Ilpo* ja *Ispo*, yliopiston rakennus Educarium on tuttavallisesti *Edu* ja keskustan vaателиike on *Aleksi*, kun sen virallinen nimi on *Aleksi 13*. Iso-Heikkilän asuinalueen nimestä on lyhentämällä saatu paitsi lyhyempi muoto myös tyyllisesti ajan henkeen sopiva, rap-artisti *Pikku-G:n* nimeä muistuttava muoto *Iso-H*.

Turun epävirallisissa paikannimissä on muodostettu nimiä lyhentämällä virallista nimeä keskeltä yhdellä nimielementillä. Tällaista elliptistä muutosta kutsutaan reduktioksi (Ainiala ym. 2008: 111). Tällaisia ovat pitkät kadunnimet *Itäinen Pitkäkatu* ja *Läntinen Pitkäkatu*, jotka ovat lyhentyneet muotoihin *Itäinenkatu* ja *Läntinenkatu*.

Muutamista nimistä on lyhentämisen jälkeen jäänyt jäljelle vain nimen loppu. Yliopiston entinen päärakennus ja hotelli *Phoenix* tunnettiin nimellä *Niksi*, ravintolat *Thrinax* ja *Martinex* tunnettiin nimillä *Naksi* ja *Neksi* sekä nuorten tanssiravintola *Night Club Marilyn* tunnetaan nimellä *Lyni*. Neste Oil -huoltoasema Kaskentiellä tunnettiin

nimellä *Resti*, koska siellä oli myös Motorest-ravintola. Näissä epävirallisissa nimissä on ollut myös tarpeen muuttaa konsonanttiin päättyvä sana suomen kieleen sopivaksi lisäämällä loppuun vokaali *-i*.

Epeksegeesi on päinvastainen muutos kuin ellipsi. Aineistossani on vain yksi tällainen nimi ja esitän sen siksi tässä kohtaa. Kyse on siitä, että nimeen on lisätty perusosa, jonka olisi tarkoitus selventää nimeä (Ainiala ym. 2008: 111.) Aineistoni nimi on *Vartiovuorenmäki*, jonka virallinen nimi on Vartiovuori. Epävirallinen nimi on voinut syntyä paikan toisen epävirallisen nimen *Tähtitorninmäki* kautta, mutta mielestäni perusosan lisäys ei selvennä nimeä.

3.4 Koostenimet ja kirjainnimet

Epävirallisia ovat myös virallisesta nimestä lyhentämällä tehdyt kirjainlyhenteet eli äänne- ja kirjainkoosteet (Ainiala ym. 2008: 139). Käytän tässä termejä koostenimi ja kirjainnimi, joilla tarkoitan nimiä, jotka ovat muodostuneet kuten koostesanat ja kirjainsanat. Koostesana on lyhentämällä tehty sana, joka rakentuu sanayhtymän sanojen osista. Tavoitteena on muodostaa suomen mukainen vaikeuksitta äännettävä ja taivutettava sanahahmo. Tällaisia sanoja ovat esimerkiksi *luomu* (< luonnonmukainen) ja *Kela* (< Kansaneläkelaitos). (VISK § 170.) Kirjainsanat on muodostettu sanayhtymän alkukirjaimista ja ne voidaan lausua myös kirjaimittain. Kirjainsanoja ovat esimerkiksi *KRP* (< Keskusrikospoliisi) ja *atk* (< automaattinen tietojenkäsittely). (VISK § 169.)

Koostenimiä Turun epävirallisissa paikannimissä ovat *Hema* 'Hennes & Mauritz', *Häkä* 'Härkämäki', *Kykki* 'Kupittaa koulu, ent. Kupittaa yhteiskoulu', *Loso* 'Lounais-Suomen osuusteurastamo' ja *Pylli* 'Puolalanmäen koulu ja lukio, ent. Puolalan yhteislyseo'. Kuninkojan alueesta käytetään nimeä *Kuja*, jossa on virallisesta nimestä vain alku ja loppu. *Häkä* 'Härkämäki' voisi olla myös slangin keinoin muodostettu (Hä+k+ä).

Koostenimiä ovat myös *Sufo*, *Mafo* ja *Tofo*, vaikka niitä ei ole muodostettu pelkästään kyseisen yökerho *Forten* virallisesta nimestä. Nimissä on toisena osana ajankohta,

jolloin kyseiseen yökerhoon ollaan menossa. *Sufo* tarkoittaa *Forte*a sunnuntaina eli 'sunnuntai-Forte'. *Mafo* tarkoittaa tietysti *Forte*a maanantaina ja *Tofo* torstaina.

Koostenimiä ovat myös valtakunnallisesti tutut nimet *amkki* tai *Amkki* 'ammattikorkeakoulu', *teku* tai *Teku* 'teknillinen koulu' ja *sotku* tai *Sotku* 'sotilaskotikahvila'. Näitä nimiä käytetään toisinaan appellatiiveina ja toisinaan propreina, mistä kerron lisää luvussa 4.1.

Kirjainnimiä Turun epävirallisessa nimistössä on vain muutama. *Wäinö Aaltosen museo* on *WAM* eli *Vami* ja *Turun yliopistollinen keskussairaala* on *TYKS* eli *Tyksi*. *Turun Suomalaisen Yhteiskoulun* lyhenne on *TSYK* eli *Tsykki*.

Turussa, kuten muuallakin Suomessa, käytetään kirjainnimeä *Hooämmä* tai *hooämmä* välillä appellatiivisesti ja välillä propriesti vaateliike *Hennes & Mauritzista*. Samanlaisia nimiä ovat myös *Ärrä* tai *ärrä* *R-kioskeista* ja *Ässä* tai *ässä* *S-Marketeista*. Näistä myös lisää luvussa 4.1.

3.5 Äänteellisesti mukailut nimet

Äänteellisesti mukailtuja nimiä on aineistossani kahdenlaisia. Ensinnä ovat vieraskieliset nimet, jotka on mukailtu suomen äännejärjestelmään sopivammiksi. Turun seudulla on vanhastaan ollut paljon ruotsinkielisiä nimiä ja nykyään myös englanninkielisiä nimiä mukautetaan. Turussa tällaisia nimiä ovat *Kreitonni* 'W:m Crichton & C.o', *Vulkaani* 'AB Vulkan', *Pörssi* 'Hamburger Börs', *Kuppis* 'Kupittaan koulu tai Kupittaanpuisto' ruotsiksi *Kupittaa* on *Kuppis*, *Nummenpakka* 'Nummenmäki, Nummi' ruotsiksi *Nummisbacken*, *Studenby* 'Ylioppilaskylä' ruotsiksi *Studentbyn*, *Runospakken* 'Runosmäki' ruotsiksi *Runosbacka* ja *Prankku* tai *Brankku* sekä *Prankkari* tai *Brankkari* 'Palokunnan talo' ruotsiksi *Brandkårshuset*. Viimeisessä esimerkissä on käytetty myös slangille tyypillisiä muodostuskeinoja. Sairashuoneenkadun ruotsinkielinen nimi on *Lasarettsgatan*, josta tulee suomenkieliseksi mukautettuna kadun epävirallinen nimi *Lasaretinkatu*. Ruotsalaisia lainasanoja Turun murteessa ja nimistössä käsiteltiin luvussa 3.2.

Toinen ryhmä äänteellisesti mukailtuja nimiä ovat nimet, joista on hieman äänneasua muuttamalla saatu hauska, huvittava tai loukkaava muoto. Tällaisia nimiä Turussa ovat liikkeiden nimet *Hassispubi* 'Hasse's pub', *Kitumarket* 'Citymarket', *Liiteri* tai *liiteri* 'Lidl' ja *Dressmanne* 'Dressmann'. *Manne*-sanalla viitataan romaniin (Paunonen 2000 s.v. *manne*). *Kitumarketia* on käsitelty myös primaarien nimien yhteydessä luvussa 4.2.4, jossa nimien nimeämisperusteena on paikan suhde ihmiseen.

Äänteellisesti mukailtuja alueiden nimiä ovat *Mällikkälä* 'Mälikkälä', *Kohno* 'Kohmo', *Suihkila* 'Suikkila' ja *Joukylä* tai *Yökylä* 'Ylioppilaskylä'. Informantin mukaan *kohno* tarkoittaa Turun murteella 'töppäilijää'. *Mälli* on puhekielen sana, jolla tarkoitetaan esimerkiksi spermaa (Paunonen 2000 s.v. *mälli*). Helposti ja hauskaasti on saatu kadunnimestä *Humalistonkatu* *Humalaistenkatu* ja *Humppakatu*: kadulla on paljon tanssi- ja seurusteluravintoloita. Näistä nimistä on lisää luvussa 4.2.4. Koulujen nimet *Puopellon koulu* ja *Pernon lukio* ovat olleet myös helppoja muuttaa huvittaviksi mukailemalla vain yhtä vokaalia: *Puupelto* ja *Pornon lukio*.

3.6 Yhteenveto

Aineistoni 452 nimestä sekundaareja on 219 eli niitä on 48 prosenttia aineistostani. Sekundaarien nimien määrän vähyys on yllättävää, sillä uskoin sekundaareja nimiä olevan suurimman osan epävirallisesta nimistöstä. Mielestäni tämä selittyy sillä, että sekundaareja nimiä ei ole merkitty muistiin niin paljon kuin niitä on käytössä. Uskon, että sekundaareja nimiä ei aina mielletä omiksi nimikseen, koska ne sisältävät jossakin muodossa virallisen nimen tai sen osan. Informantin ei ehkä tule mieleen kertoa tällaista nimitietoa nimistönkerääjälle, koska ajattelee sen olevan vain toinen muoto virallisesta nimestä.

Seuraavassa taulukossa esitän sekundaarien nimien muodostustapojen lukumäärät ja prosenttiosuudet aineiston sekundaareista nimistä sekä prosenttiosuudet koko aineiston nimistä.

TAULUKKO 7. Sekundaarien nimien muodostustavat

Muodostustapa	Lukumäärä	Osuus sekundaareista nimistä	Osuus koko aineiston nimistä
1. Slangijohdokset	114	52 %	25 %
2. Muut slangimuodosteet	22	10 %	5 %
3. Elliptisesti lyhennetyt nimet	42	19 %	9 %
4. Koostenimet ja kirjainnimet	18	8 %	4 %
5. Äänteellisesti mukaillut nimet	23	11 %	5 %
Yhteensä	219	100 %	48 %

Slangijohdokset ovat tuottavin tapa muodostaa sekundaareja epävirallisia paikannimiä. Yli puolet aineistoni sekundaareista nimistä on muodostettu slangille tyypillisin keinoin. Lähes viidennes sekundaareista nimistä on muodostettu lyhentämällä. Kooste- ja kirjainnimet sekä äänteellisesti mukaillut nimet ovat ryhminä lähes samankokoisia. Lähes kolmannes koko aineistosta on erilaisia slangimuodosteita.

Epävirallisia sekundaareja nimiä on Turussa annettu ylivoimaisesti eniten paikanlajiluokille 20–25 eli erilaisille rakennuksille. Sekundaareja erilaisten rakennusten nimiä on yhteensä 141 kappaletta eli 64 prosenttia sekundaareista nimistä. Toiseksi eniten on nimetty luokkia 10–13 eli erilaisia alueita. Näitä nimiä on 59 kappaletta eli 27 prosenttia sekundaareista nimistä. Paikanlajiluokat on lueteltu liitteessä 2.

4 PRIMAARIEN NIMIEN MUODOSTUSTAVAT

Primaarit nimet ovat sellaisia epävirallisia paikannimiä, joita ei ole johdettu virallisen nimen pohjalta. Primaarit epäviralliset paikannimet jakautuvat kahtia pelkän paikanlajin ilmaiseviin nimiin ja erityispiirrettä ilmaiseviin nimiin. (Ainiala 2003: 211–212.)

4.1 Paikan lajin ilmaisevat nimet

Paikannimen määrittelemisen primaariksi paikan lajia ilmaisevaksi nimeksi ei ole ongelmattonta. Nimi voi olla lyhentynyt virallisesta nimestä tai se voi olla appellatiivi. Kielessä on ilmauksia, joita voidaan käyttää sekä yksilöivästi että luokittelevasti. Tilanteesta riippuen ilmaus voi olla propri tai appellatiivi, mutta se ei ole yksittäisessä tilanteessa koskaan niiden välimuoto. Sosio-onomastisessa tutkimuksessa otetaan huomioon nimenkäyttäjien antama tieto tilanteesta ja ilmauksesta. Paikanniminä pidetään niitä ilmauksia, jotka ovat nimenkäyttäjälle paikkojen yksilöijä. (Ainiala 2003: 212–216.)

Turussa, kuten muuallakin Suomessa, on käytössä ilmauksia, jotka tilanteesta riippuen ovat joko appellatiiveja tai propreja. Aineistossani tällaisia ovat *amkki* tai *Amkki* 'ammattikorkeakoulu', *teku* tai *Teku* 'teknillinen koulu', *amis* tai *Amis* 'ammattiopisto', *nuokkari* tai *Nuokkari* 'nuorisotalo', *kauppi* tai *Kauppi* 'kauppaopisto', *sotku* tai *Sotku* 'sotilaskotikahvila' ja *kinkki* tai *Kinkki* 'kiinalainen ravintola'. Lisäksi yritysten nimistä on muodostettu tällaisia nimiä. Aineistossani ovat seuraavat nimet: *kookkis* tai *Kookkis* 'K-Market', *sittari* tai *Sittari* 'Citymarket', *ässä* tai *Ässä* 'S-market', *hese* tai *Hese* 'Hesburger', *liiteri* tai *Liiteri* 'Lidl', sekä *ärrä*, *ärkkä* ja *ärkkäri* tai *Ärrä*, *Ärkkä* ja *Ärkkäri* 'R-kioski' sekä *mäkki* ja *mäkkäri* tai *Mäkki* ja *Mäkkäri* 'McDonalds' sekä *henkkamaukka*, *hema* ja *hooämmä* tai *Henkkamaukka*, *Hema* ja *Hooämmä* 'Hennes & Mauritz'.

Osaa edellä mainituista nimistä on käsitelty jo sekundaarien nimien eri luvuissa. Käsittelemättä ovat jääneet *Amis*, *Nuokkari*, *Kauppi* ja *Kinkki*, sillä niiden slangimuodon pohjana ei ole koko virallinen nimi, tai ne eivät ole äänteellisesti

mukailtuja tai kooste- tai kirjainnimiä. Nämä neljä nimeä lasken tähän paikan lajin ilmaisevien nimien ryhmään.

Nimenkäyttäjä voi tarkoittaa esimerkiksi *Amiksesta* puhuessaan nimenomaan Naantalin ammattiopistoa, mutta toisessa tilanteessa *amis* voi tarkoittaa ammattiopistoa yleensä eli mitä tahansa ammattiopistoa. Turussa on muodostettu tarkentavia nimiä erottamaan ammattiopistoja toisistaan esimerkiksi koulutusalojen mukaan. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi *Palikka-amis* 'Turun ammatti-instituutin Peltolan koulutalo, jossa on mm. rakentamisen, talotekniikan ja puualan koulutusta' ja *Maalariamis* 'Turun ammattiopistosäätiö, jossa on mm. maalarin koulutusta'. Näistä nimistä on lisää luvussa 4.2.4. *Amis-nimeä* voidaan tarkentaa myös alueen mukaan. *Peltolan amis* on Turun ammatti-instituutin Peltolan koulutalo Peltolassa (ks. luku 4.2.1).

Jo aiemmin käsittelin nimeä *Joki* elliptisesti lyhennettyjen nimien luvussa 3.3. *Joki* ei ole elliptisesti lyhentynyt, vaan se on *Aurajoen* epävirallinen nimi. Se on paikan lajia ilmaiseva epävirallinen nimi. Toinen tällainen nimi on *Kortteli*, jolla viitataan Yliopistonkadun, Kristiinankadun, Eerikinkadun ja Aurakadun rajaamaan kortteliin keskustassa. Korttelin rinnakkaisnimi on *Naimakortteli*, jota on käsitelty luvussa 4.2.3. Paikan lajia ilmaisevia nimiä ovat *Ranta* tai siitä muodostettu slangimuoto *Rantsu*. *Ranta* tai *Rantsu* tarkoittaa Aurajoen rantaa Teatterisillan ja Aurasillan välisellä alueella molemmin puolin jokea.

4.2 Erityispiirrettä ilmaisevat nimet

Yksiselitteisen nimeämisperusteen toteaminen on hankalaa, koska nimeämiseen liittyy monesti useita eri motiiveja ja selityksiä. Yhdessä nimessä halutaan usein saada esiin monia eri perusteita ja lähtökohtia. Kun nimi on annettu paikalle, jolla on jo nimi, ei nimen ensisijainen tehtävä ole yksilöidä paikkaa. Epävirallisessa nimessä tuodaan esiin erilaisia paikkaan liitettyjä mielteitä ja asenteita. (Ainiala 2003: 214.) Ne nimet, joilla on monia eri nimeämisperusteita, esiintyvät tekstissä useaan kertaan, sillä mainitsen ne jokaisen nimeämisperusteensa mukaisesti luokiteltuna. Viitataan aina nimen kohdalla

toisiin mahdollisiin nimeämisperusteisiin. Nimeämisperusteet pohjautuvat informanttien antamaan tietoon nimestä, ja ilmaisen, milloin kyse on omasta tulkinnastani.

4.2.1 Sijainti nimeämisperusteena

Ainialan mukaan sijainti ei ole tavanomainen nimeämisperuste kaupunkinimistössä, vaikka maaseutunimistössä se on yleisin nimeämisperuste. Tavallisesti kaupunkinimistössä sijainti nimeämisperusteena on usein sellaisilla paikoilla, joilla ei ole virallista nimeä (Ainiala 2003: 213.)

Kadunkulmien nimet ovat sijainnin mukaan annettuja nimiä. Tavallisesti nimien määriteosana on kyseisessä kulmassa sijaitsevan tai sijainneen liikkeen nimi. Usein liikeyritysten nimet voivat säilyä paikannimistössä pitkään sen jälkeen, kun yrityksen toiminta on jo päättynyt. Ehkäpä yritysten nimien säilyminen paikannimistössä vaikuttaa myös siihen, että myöhemmin yrityksen nimi tulee uudelleen paikannimeen. Tästä yhtenä esimerkkinä on Eerikinkadun ja Kristiinankadun läntinen kadunkulma, jota kutsutaan *Centruminkulmaksi*, sillä siinä oli aikoinaan tavaratalo Centrum ja nykyään tässä kulmassa sijaitsevan kauppakeskuksen nimi on jälleen *Centrum*. Toinen esimerkki on *Kopinkulma*, joka on Eerikinkadun ja Aurakadun eteläinen kulma. Kadunkulmassa on ollut aikoinaan Kansallis-Osake-Pankki ja rakennus tunnettiin virallisesti *KOP-kolmiona*. Nykyään nimi *KOP-kolmio* on jälleen käytössä. *Kopinkulma* tunnetaan myös nimellä *Eerikinkulma*.

Kaune Oy:n ympäristö ja Köydenpunojankadun ja Naantalin pikatien itäinen kulma on ollut *Kaunenkulma*. Kaune Oy on muuttanut paikalta toisiin toimitiloihin, mutta nimi on edelleen käytössä. Aurakadun ja Yliopistonkadun eteläisellä kadunkulmalla on ollut kaksi nimeä: *Salamankulma* vakuutusyhtiö Salaman mukaan ja *Teräksenkulma* rautakauppa Teräksen mukaan. *Sammonkulma* on Puolalankadun ja Puutarhakadun itäinen kulma, jossa oli aikanaan Vakuutusyhtiö Sampo. *Uuden Auran kulma* on Aurakadun ja Yliopistonkadun läntinen kulma, jossa oli aikoinaan sanomalehti Uuden Auran toimipiste. *Vanuliikkeenkulma* tai *Vanunkulma* on Aurakadun ja Eerikinkadun

itäinen kulma. Kulman rakennuksessa toimi aikoinaan Turun Vanu Oy, entinen Turun Vanuliike. Kulmalla on myös rinnakkaisnimi *Vanumammankulma*, josta lisää luvussa 4.2.4.

Pizzeria Napolin edusta Puutarhakadun ja Koulukadun itäisessä kadunkulmassa on *Napolinkulma*. *Pohjolankulma* on Aurakadun ja Yliopistonkadun pohjoinen kulma, jossa on Vakuutusyhtiö Pohjolan toimipiste. *Vikkenkulma* tai *Vikiksenkulma* on Kauppiaskadun ja Eerikinkadun pohjoinen kulma, jossa on tavaratalo Wiklund. Kulman nimessä on tavaratalon nimestä slangijohdokset *Vikke* tai *Vikis*.

Alueet ovat saaneet nimiä ympärillä olevien katujen ja yhtiöiden mukaan sekä sen mukaan missä suhteessa ne ovat esimerkiksi toisiin alueisiin (esimerkiksi korkeuserot tai ilmansuunnat). *Annanpuisto* on kolmionmuotoinen viheralue Annankadun päässä. Aluetta kutsutaan myös *Kolmiopuistoksi*, joka on ominaisuuden mukaan annettu nimi. *Hamaro* on alue Hamaronkadun ympärillä. *Kreittonin puoli* oli Aurajoen pohjoispuolisen telakka-alueen nimi. Telakan virallinen nimi oli W:m Crichton & Co Ab. *Pakkarinmäki* on se alue, joka on Pakkarinkadun ympäristössä mäellä. Suikkilantien pohjoispuolinen alue on nimetty *Ala-Suikkilaksi* ja eteläpuolinen alue *Ylä-Suikkilaksi*. *Ylä-Suikkila* on maantieteellisesti korkeammalla kuin *Ala-Suikkila*. Pansiossa erään asuinalueen epävirallinen nimi on *Hölmölä*. Nimeämisperusteena on paikan suhde ihmiseen (luku 4.2.4), mutta alueesta voidaan sijainnin perusteella erottaa kaksi pienempää aluetta *Taka-Hölmölä* ja *Etu-Hölmölä*. Sijainnin mukaan nimetty alue on myös *Pohjoispuoli*, joka on Varissuon osa-alue Littoistentien pohjoispuolella.

Erilaisia kenttiä, puistoja ja aukioita on nimetty epävirallisilla nimillä, joiden nimeämisperusteena on sijainti. *Mikaelinpuisto* on viralliselta nimeltään *Mannerheiminpuisto*. Puisto on saanut epävirallisen nimensä viereisen Mikaelin kirkon mukaan. Puistoa kutsutaan sijainnin mukaan myös nimillä *Mikuri*, *Mikurin puisto* ja *Mikurin kenttä*. *Mikuri* on muodostettu slangin keinoin *Mikaelista*. *Stokkan tori* on Hansakorttelin sisällä oleva pieni aukio, jonka virallinen nimi on *Hansatori*. Torin reunalla on tavaratalo Stockmann eli *Stokka*. Juhana Herttuan koulun urheilukentät on nimetty *Juhiksen yläkentäksi* ja *Juhiksen alakentäksi*, koska ne sijaitsevat maantieteellisesti eri korkeudella. Nykyään jo moottoritien alle jäänyt Kivimaanpuiston

kenttä Suikkilassa tunnettiin nimellä *Euroformin kenttä*, koska lähellä sijaitsi yritys nimeltään Euroform. *Tipulan kenttä* on Samppalinnan kenttä Luostarivuoren koulun vieressä. Luostarivuoren koulun epävirallinen nimi on *Tipula*. *Tiiluri* oli luistinrata Tiilentekijäkadulla 1900-luvun alkupuolella. *Tiiluri* on slangin keinoin muodostettu nimi Tiilentekijäkadusta, mutta sen tarkoite on luistinrata eikä katu.

Seuraavat risteyksen, liikennevalojen ja parkkipaikan nimet on nimetty sijainnin mukaan. *Munakunnan risteys* on Koulukadun ja Ratapihankadun risteys. Risteyksessä oli ennen Munakunta Oy:n liikerakennus. Lähellä tätä risteystä on Pansiontiellä liikennevalot, joita kutsutaan *Saippuan valoiksi*, sillä valojen kohdalla sijaitsi ennen Turun Saippua Oy. Nykyäänkin saippuatehtaan vanhojen rakennusten nimi on *Saippua Center*. Kauppahallin vieressä oleva parkkialue tunnetaan nimellä *Kauppahallinparkki* ja *Filmtownparkki*, koska parkkipaikalta pääsee suoraan elokuvavuokraamo Filmtowniin.

Muutamit rakennuksetkin ovat saaneet epävirallisen nimen sijainnin mukaan. *Museomäen koulu* on Cygnaeuksen koulu. Koulu sijaitsee samassa mäessä kuin Turun taidemuseo ja mäen yksi epävirallinen nimi on *Museomäki*. Töykkälänselänkadulla oli ennen vastaanottokoti, jonka nimi oli *Töykkis*. *Karvarinkrotin sauna* on sauna *Karvarinkrotissa* eli Koroisten rannassa olevassa Vähäjoen uima-alueella.

Seuraavat pulkkamäkien nimet on annettu sijainnin perusteella. *Kaupankäki* oli pulkkamäki Yläselänkadun ja Vanhan Litoistontien kulmassa. Mäen vieressä oli kauppa. *Rivarinkäki* on pulkkamäki Suikkilassa Toistalon tien päässä rivitalojen vieressä.

Nimenantajien kekseliäisyys näkyy näissä nimissä, joiden nimeämisperusteena on myös sijainti. *Tokamarket* oli Alkon liike Länsikeskuksessa EKA-marketin kanssa samassa rakennuksessa. Vaikean asian käsittely huumorilla näkyy nimessä *Skanssin grilli*, jolla nimitään Pyhän Ristin krematoriota Skanssin alueella.

Edellisessä luvussa käsiteltiin nimiä, joita käytetään toisinaan propreina ja toisinaan appellatiiveina. Kun näitä nimiä käytetään propreina, voidaan nimeä tarkentaa esimerkiksi sijainnin avulla. Tällaisia nimiä ovat *Peltolan amis* (Turun ammatti-

instituutin Peltolan koulutalo), *Kupittaaan sittari* (Citymarket Kupittaaalla), *Länkkärin sittari* (Citymarket Länsikeskuksessa, lisää luvussa 3.4, slangimuodosta myös luvussa 3.1), *Linseaseman hese* (Hesburger linja-autoaseman vieressä) ja *Torin kinkki* (kiinalainen ravintola Kauppatorilla).

4.2.2 Paikalla oleva tai esiintyvä nimeämisperusteena

Paikan epävirallisen nimen nimeämisperusteena voi olla jokin paikalla esiintyvä tai oleva, josta paikka tunnetaan.

Paikalla voi olla jokin kirjoitus tai kuva, joka tulee epävirallisen nimen osaksi. Ylioppilaskylässä on *Siru* tai *Sirunkulma*, jossa oli aikoinaan suuri roska-astia, johon oli maalattu teksti *SIRU*. Portaat Martinkadulta Betanankadulle on nimetty *Uskonportaiksi*, koska viereiseen kallioon oli kirjoitettu jotakin Jeesuksesta. Aikoinaan Eerikinkadulla olleessa kirkossa oli kadulle päin suuri lasimaalaus, jossa oli lammas. Kirkkoa kutsuttiin *Lammaskirkoksi*. Kirkosta on kirjoittanut myös Harri Kalpa (1989: 126).

Epävirallinen nimi on voinut tulla paikan eläinten, kasvien tai maaston mukaan. *Vadelmapaikka* oli tapaamis- ja leikkipaikka Karjakujan mutkassa Hannunniitussa. Paikalla oli paljon vadelmapensaita. *Koivumäessä* Hamaronkadulla kasvoi paljon koivuja mäellä. Louhikkoinen kallio Ispoisissa on *Käärmekallio*, sillä se voisi olla käärmeiden talvehtimispaikka. Luolavuoressa puistokäytävä Liisankadulta Lylyntielle tunnetaan nimellä *Hirvipuisto*, sillä siellä on nähty hirviä. *Kalliomäki* Martissa on kallioinen mäennyppylä.

Paikalla oleva tai paikalla ollut rakennus tai rakennelma on epävirallisen nimen osana seuraavissa nimissä. *Taidemuseonmäki* on mäki Kauppatorilta Turun taidemuseolle. Koko mäen nimi on Puolalanmäki, mutta *Taidemuseonmäki* on siitä vain osa, eikä sille osalle ole virallista nimeä. *Taidemuseonmäestä* on muodostettu myös slangin keinoin nimi *Taikkari* ja lyhennetty muoto *Museomäki*. Vartiovuorella on epävirallinen nimi *Tähtitorninmäki*, koska siellä sijaitsee vanha tähtitorni. Vartiovuorta kutsutaan myös

Vartiovuorenmäeksi (ks. luku 3.4) ja *Kiikartorninmäeksi* (ks. luku 3.3). *Punkkerimäki* on Satakunnantien ja Rieskalähteen koulun välissä oleva mäki, jossa oli sodan aikaan ilmatorjuntapatteristo. *Latomäki* on Patterinhaassa ja siellä oli venäläinen varuskunta talleineen ja latoineen 1900-luvun alussa. *Alfanmäki* on mäki Raunistulassa, jossa oli taannoin Alfan sokeritehdas. *Munakunnan talo* on Koulukadun ja Ratapihankadun risteyksessä oleva talo. Talossa toimi ennen Munakunta Oy. *Makasiinikortteli* oli Aurajoen rannassa nykyisten osoitteiden Itäinen Rantakatu 14–38 välisellä alueella. Siellä oli paljon makasiineja. Makasiinit on purettu vuonna 1959. Makasiinikorttelista on kirjoittanut myös Harri Kalpa (1980: 26). *Kallelankaupunki* on Mäntymäen alueen vanha nimi. Alueella sijaitsi Villa Karlborg eli *Kallela*. Satamassa Kanavaniemen aluetta on kutsuttu siellä olleen kahdeksankulmaisen rakennuksen mukaan *Otkantiksi*. Kyseistä rakennusta on kutsuttu samalla nimellä (ks. luku 4.2.3).

Seuraavat rakennukset ovat saaneet epävirallisen nimensä sen mukaan, mitä talossa sijaitsee. *Enkelitalo* on Kauppiaskadulla sijaitsevan rakennuksen nimi. Rakennuksessa on ollut enkeliaiheinen taidenäyttely ja talossa toimii nykyään Enkeliravintola. Talo, jossa toimivat yliopiston osakunnat, on lyhyesti *Kunta*. *Hammas* on rakennus Lemminkäisenkadulla. Rakennuksessa on hammaslääketieteen laitoksen tilat. *Partsatalossa* on Turun partiotoimisto. Koko Itäkeskus on tullut tunnetuksi nimellä *Annika* yhden liikekeskuksessa sijaitsevan kaupan mukaan.

Seuraavissa nimissä on erilaisia paikalla olevia ja esiintyviä asioita, jotka ovat epävirallisen nimen nimeämisperusteina. Raunistulan puistotien osaa kutsutaan nimellä *Lamppusuora*, sillä se on Turun ensimmäisiä pitkiä kadunosia, johon laitettiin pylväät ja lamput. Rinnakkaisnimi on *Miljoonabulevardi* (ks. luku 4.2.3). Katu, jolla on paljon kebabravintoloita, on *Kebabkatu*. *Konttisatama* on se alue satamassa, jossa ovat kaikki kontit. Martinkadulla on pieni ravintola, jota kutsutaan *Naamaksi* tai *Naamabaariksi*, koska siellä baarituolit ovat ikkunan edessä ja ohi ajaessa ikkunassa näkyy rivi kasvoja eli naamoja. *Elokuvakahvila* on Kauppiaskadulla toimivan Kinopalatsi-elokuvateatterin vieressä oleva Robert's Coffee -kahvila. Jokilaiva, jossa oli Hesburger, tunnettiin nimellä *Laivahese*. Rialto Eerikinkadulla ja Kaleva Humalistonkadulla ovat entisiä elokuvateattereita, joita kutsuttiin nimellä *Nonni* tai *Nonnari*, sillä niissä esitettiin nonstop-lyhytfilmejä. *Pikku-Annin kulma* oli kadunkulma

torinlaidalla. Kulmassa oli ennen vitriinissä luettavana sanomalehti Uuden Auran sivut ja sivuilla oli sarjakuva Pikku Anni. Nuorten kokoontumispaikka Haritussa on saanut nimen *Katto*, sillä nuoret kokoontuivat leikkipuiston leikkimökin katolla. *Kuumaoja* on oja Raunistulassa. Informantti epäilee nimen tulevan siitä, että siellä on ollut ennen sotia kalansavustamo. Patterinhaassa vuoteen 2008 asti toiminut jätevedenpuhdistamo tunnettiin nimellä *Paskalaitos*.

Vanhoja ja ehkä jo osin käytöstä poistuneita nimiä ovat seuraavat nimet, joiden nimeämisperusteena on paikalla oleva tai esiintyvä. *Sokeriranta* tai *Sokerinranta* oli Aurajoen eteläinen ranta Martinsillan vieressä. Paikalla toimi aikoinaan sokeritehdas. *Myllyntöyssä* on joen töyräs Aurajoen mutkassa Koroista vastapäätä. Paikalla on ilmeisesti ollut joskus mylly. *Sista styver* tai *Sista styvern* on Korppolaismäen niemenkärki, jossa on aikoinaan ollut samanniminen saaristolais- ja merimieskrouvi. *Kissaloffi* on vanha joenylityspaikka, jossa Kiseleff-liike kuljetti tavaroitaan joen yli.

Luolavuorella on iso mäki, joka oli joskus Peltolan kaatopaikka. Siellä toimi pikalahotuslaitos Dano. Täytemaamäen juurella on myös vesitorni. Mäellä on useita epävirallisia nimiä, joiden nimeämisperusteena on paikalla oleva tai esiintyvä: *Dano* yrityksen nimen mukaan, *Vesitorninmäki* vieressä olevan vesitornin mukaan ja *Jätevuori* kaatopaikan mukaan. Mäkeä kutsutaan henkilönimen mukaan myös *Matinmäeksi* (ks. luku 4.2.4).

4.2.3 Paikan ominaisuus nimeämisperusteena

Paikan ominaisuus on yleisesti useammin käytössä oleva nimeämisperuste kuin sijainti ja paikalla oleva tai esiintyvä. Kaupunkinimistön lisäksi myös maaseudun nimistössä esiintyy nimiä, joiden nimeämisperusteena on paikan ominaisuus. Ominaisuus tarkoittaa esimerkiksi paikan väriä, kokoa, muotoa tai sitä, että paikka muistuttaa jotakin muuta paikkaa. (Ainiala 2003: 213.)

Seuraavissa nimissä on nimeämisperusteena paikan väri. Martin kaupunginosassa on keltainen puutalo, jonka epävirallinen nimi on *Keltanentalo*. Nimi on syntynyt varmasti

erottamaan keltaisen talon vieressä olevasta sinisestä puutalosta: näissä molemmissa eri seurat ja kerhot kokoontuvat. Sinisen puutalon nimi on siis *Sininentalo*. Myös Raunistulassa on keltainen talo, joka tunnetaan nimellä *Keltsu*. *Keltsu* on slangimuodoste sanasta *keltainen*. Läntisellä Pitkälläkadulla on kerrostalo, joka oli aiemmin vaaleanpunainen ja tunnettiin nimellä *Pinkhouse*. Nimi voi olla myös vertaileva siirrynnäinen (myöhemmin tässä luvussa) esikuvanaan Jacqueline Kennedy Onassiksen *Pink House*, mutta mielestäni kerrostalo muistutti esikuvaansa vain väriltään. Informanttini epäili nimen tulevan siitä, että talossa asuu paljon homoseksuaaleja.

Seuraavassa kahdessa nimessä ei nimeämisperusteena ole varsinaisesti väri. *Pimeeraunistula* on Raunistulan osa rautatien ja Helsinginkadun välissä. Alueella on aikoinaan ollut huono katuvalaistus tai ei valaistusta lainkaan, josta on tullut nimeen kuvaileva alku *pimee* merkityksessä 'pimeä'. *Luola* on Turun Fantasiapelien liikehuoneisto keskustassa. Olen tulkinnut niin, että liikehuoneiston tumma sisustus muistuttaa luolaa. Nimeämisperusteena voi olla myös roolipeleihin liittyvä termistö.

Paikan koko on nimeämisperusteena seuraavissa nimissä. *Isokeinu* ja *Pikkukeinu* ovat vierekkäiset pulkkamäet Ispoisissa. *Isokeinu* on suurempi kuin *Pikkukeinu*. Näissä nimissä nimeämisperusteena on myös muoto. Myös Yliopistonmäellä ovat pulkkamäet *Pikkurysky* ja *Isorysky* ovat saaneet nimensä koon mukaan. Suikkilassa oleva suuri pulkkamäki on saanut nimekseen *Mammuttimäki*. *Pikkukuumaoja* on Raunistulassa *Kuumaojan* lähellä oleva pienempi oja. *Vilulinna* on iso kivinen kerrostalo Henrikinkadulla. Talo on iso kuin linna. Nimeämisperusteena on myös se, että talossa on kuulemma hyvin kylmä.

Paikan muoto on nimeämisperusteena seuraavissa Turun epävirallisissa paikannimissä. Nämä nimet ovat metaforisia nimiä. Metaforista nimeä on kutsuttu myös vertailunimeksi, sillä se kertoo paikan ja käsitteen yhtäläisyydestä (Ainiala ym. 2008: 104). *Bunkkeri* on tietokoneluokka Jusleniassa, Henrikinkadulla. Luokka on alimmassa kerroksessa, betoninen ja muistuttaa bunkkeria eli maanalaista puolustusrakennelmaa. *Kanahäkin talo* sijaitsi aikoinaan Turun keskustassa nykyisen Hansakorttelin kohdalla Kristiinankadun ja Eerikinkadun kulmassa. Informantin mukaan talossa oli pieniä

koppeja kuin kanahäkkeitä ja keskellä käytävä. Harri Kalpa on kirjoittanut kyseisestä talosta nimellä *Karusellitontin kanahäkki* (1989: 83). *Monttu* on tanssipaiikka Sibeliuksenkadulla. Paikka on alimmassa kerroksessa, puoliksi maan alla, kuopassa eli montussa. *Maitotölkkitalot* ovat Martissa Betanianskadulla olevat kerrostalot, jotka ulkomuodoltaan muistuttavat maitotölkkejä. *Parakkikyläksi* kutsuttiin asuinalue, jossa oli kevytrakenteisia asuinrakennuksia. *Piruntorjuntapatteri* tai *Piruntorjuntapatteristo* tarkoittaa seurakunnan isoja kerrostaloja Tuomiokirkkoa vastapäätä joen toisella puolella. Kerrostalot muistuttavat ulkonäöltään suurta puolustusrakennelmaa. *Varikko* on pysäköintialue Kauppatorin reunalla. Alue muistuttaa muodoltaan kilpa-ajossa käytettyä huoltoaluetta, varikkoa. Alue tunnetaan myös nimillä *Vino* ja *Vinoparkki*, sillä pysäköintiruudut ovat vinoruutuja.

Kolmiopuisto on kolmionmuotoinen viheralue Port Arthurissa Annankadun päässä. *Martinsillan kolmio* on Martinkadun, Myllyhahteen ja Itäisen Rantakadun väliin jäävä kolmionmuotoinen alue, jonka vieressä sijaitsee Martinsilta. *Otkantti* oli kahdeksankulmainen rakennus Kanavanienemessä, satamassa. Alueestakin käytetään nimitystä *Otkantti* siellä olleen rakennuksen vuoksi (ks. luku 4.2.2).

Isokeinu on suksimäki *Pikkukeinun* vieressä Ispoisissa. Molemmat suksimäistä ovat muodoltaan keinumaisia, sillä niitä voi laskea ikään kuin molempiin suuntiin, koska ne ovat kallioiden notkoja. Nimeämisperusteena on myös koko, sillä paikalla on kaksi erikokoista mäkeä. *Karvarinkrotti* on Koroisten rannassa oleva Vähäjoen kosken uimapaikka. Krotti tarkoittaa Turun murteella jyrkkäreunaista kuoppamaista maastokohtaa (Koski – Laukkanen 1989 s.v. *krotti*). *Läppäsilta* on Pansionjoen ylittävä silta. Silta on ainakin joskus ollut sellainen, että se on voitu avata, eli siinä on ollut 'läppä'.

Seuraavissa Turun epävirallisissa paikannimissä nimeämisperusteena on jokin muu paikan ominaisuus kuin väri, koko tai muoto.

Pikaruokalaa kutsutaan nimillä *Infektiogrilli* ja *Salmonellagrilli*, koska paikan ajatellaan olevan likainen ja epäsiisti. Vaateliike Hennes & Mauritzin lyhenteestä H&M on muodostettu nimi *Halpa ja mauton*, joka jonkun mielestä kuvaa kyseisen liikkeen

vaatteita. *Miljoonabulevardi* on Raunistulan puistotie. Tielle on aikoinaan laitettu Turun ensimmäiset pylväät ja lamput, ja niiden puhuttiin maksaneen hyvin paljon. *Pääkallomäki* on hyvin jyrkkä pulkkamäki Suikkilassa. Nimen on tarkoitus varoittaa mäen jyrkkyydestä eli vaarallisuudesta. Ensimmäinen drive in -Hesburger tunnetaan vieläkin nimellä *Autohese*. Pikaruokalassa voi asioida autolla.

Martinsillan grilli on saanut lempinimen *Nakkifakiiri*. Fakiirit tekevät ihmeitä ja *Nakkifakiirista* saa ihmeellisen hyviä nakkisämpylöitä. Varsinkin nuorten suosimaa Golden Rax Pizza Buffet'ta kutsutaan nimellä *Syöttölä*, sillä siellä tulee usein syötyä liikaa, koska pitsaa voi hakea niin paljon kuin haluaa. Trattoria Romana puolestaan on erityisen hyvä italialainen ravintola, minkä vuoksi se on saanut nimen *Pastaparatiisi*. Kauppatorilla toimii Turun Torikiinalainen, joka on kiinalaisen ruoan kiosk. Se on auki myös öisin ja saanut nimen *Yökiinalainen* (rinnakkaisnimi *Torin kinkki*).

Turun yliopistollinen keskussairaala eli *Tyksi* on monen rakennuksen kokonaisuus. Vanhin rakennuksista on A-sairaala, joka tunnetaan nimellä *Tyksin vanha puoli* ja sen vieressä on U-sairaala, joka tunnetaan nimellä *Tyksin uusi puoli*. Nykyään uusin rakennus on T-sairaala, mutta edellä mainitut nimitykset ovat vielä käytössä.

Turussa kutsutaan *Lihatiskiksi* sellaista ravintolaa, josta saa helposti naisseuraa. Aineistossani tällaisen nimen on saanut Night Club Marilyn. Eräs informantti kertoi myös kutsuneensa erästä puuta ja sen ympäristöä Yliopistonkadulla tällä nimellä. Keskikaupungilla korttelia, jonka rajaavat Aurakatu, Eerikinkatu, Kristiinankatu ja Yliopistonkatu, kutsuttiin *Naimakortteliksi*, sillä nuoret kiersivät korttelia kävellen ja autoilla ja tapasivat toisiaan siellä. Rinnakkaisnimi on *Kortteli*, josta on luvussa 4.1.

Humiseva harju on Kiikun monitoimitalon nimi Runosmäessä. Talossa on ollut pitkään tyhjiä ja käyttämättömiä tiloja. Kyseessä on nimilaina kirjallisuudesta. *Kummitustalo* on kerrostalo Sairashuoneenkadulla. Kummitustalo näyttää pelottavalta, koska se on erillään muista kerrostaloista. Talo on tarinoiden kummitustalon näköinen vanha kivitalo: korkeat ikkunat ja katolla pieniä ullakkoikkunoita. *Vilulinna* on iso kivinen kerrostalo Henrikinkadulla. Talossa on kuulemma hyvin kylmä, josta tulee nimen määriteosa *vilu*. Nimeämisperusteena voi olla myös koko, sillä talo on iso kuin linna.

Suurehko alue Turun sataman vieressä tunnettiin aikoinaan nimellä *Mutavärkki*, koska se oli mutainen ja liejuinen jättömaa. Alueesta käytettiin myös slangin keinoin muodostettua nimeä *Muturi*.

Vertailevat siirrynnäiset ovat paikan ominaisuuden mukaan annettuja nimiä. Tällaisia nimiä on annettu paikoille, joiden on ajateltu muistuttavan jollakin tapaa esikuvaansa eli alkuperäistä nimen kantajaa. (Ainiala 2003: 213–214.) Seuraavaksi käsittelen tällaisia vertailevia siirrynnäisiä aineistostani.

Informantin mukaan asevelvollisuuden suorittaminen tuntui Heikkilän kasarmilla lomalta ja näin se sai epävirallisen nimensä *Costa del Heikkilä*. Nimen esikuvana on Costa del Sol Espanjassa. Samoin laivastoasema ja varuskunta Pansiossa on saanut nimen *Playa del Pansio* esikuvanaan *Playa del* -alkuiset lomakylät Kanarian saarilla.

Hennala on asuintalojen nimitys Pohjolassa. Esikuvana ovat Lahden Hennalan kasarmit, joita Turun talot muistuttavat ulkonäöltään. *Smolna* on tähtitorni Vartiovuorella. Rakennuksessa oli punaisten esikunta kansalaissodan aikaan. Esikuvina ovat Helsingin Smolna ja alkuperäinen Pietarin Smolna. Jacqueline Kennedy Onassiksen *Pink House* on ollut esikuvana Läntisen Pitkänkadun aiemmin vaaleanpunaiselle kerrostalolle, joka tunnettiin nimellä *Pinkhouse*.

Ranskan matkailukohde Riviera on ollut esikuvana sekä *Kakolan rivieralle* että *Maarian rivieralle*. Maariassa paikka on uimaranta ja Kakolanmäellä paikka on vesikuoppa. *Kakolan riviera* on tunnettu myös vankilaslangissa, jossa se tarkoittaa vankimielisairaala. *Monaco* on sekä Halisten että Uittamon kaupunginosien nimi. Halisissa ajatellaan asuvan vain työttömiä, jotka eivät maksa veroja, kun taas Uittamolla ajatellaan asuvan paljon rikkaita. Esikuvana nimille on alhaisesta verotuksesta ja rikkaista asukkaistaan tunnettu Euroopan valtio Monaco.

Humalistonkadulla on paljon kebabravintoloita, ja alue tunnetaan nimellä *Pikkuturkki*. Esikuvan on kebabista tunnettu maa Turkki. *Pikkumoskova* on puolestaan Halisten kaupunginosa. Siellä ajatellaan asuvan paljon venäläisiä ja esikuvana nimelle on

Venäjän kaupunki Moskova. *Pikkuperliini* on alue Patterinhaassa Pansiontien varrella. Alueella oli saksalaisten sotilaiden parakkikylä toisen maailmansodan aikaan. Esikuvana on Saksan kaupunki Berliini. Verkatehtaankatua kutsutaan *Punaisten lyhtyjen kaduksi*. Pienellä kadulla on useita erotiikka-alan liikkeitä. Esikuvina ovat Alankomaiden kaupunkien, mm. Amsterdamin punaisten lyhtyjen kadut, joissa prostituoidut kauppaavat itseään. Turun keskustassa *Ruusukorttelinpolkua* on kutsuttu *Silkkitieksi*. Polku ei mitenkään erityisesti muistuta esikuvaansa, koska se on lyhyt eikä sen lähellä ole yhtään kauppaa. Informantti ei osannut kertoa, miksi on kutsunut kyseistä polkua juuri *Silkkitieksi*.

Turussa on myös Helsingin mallin mukaan nimettyjä paikkoja. Uskon, että nimet ovat ensin olleet käytössä Helsingissä, koska osa paikoista on ollut aikaisemmin olemassa Helsingissä kuin Turussa. Yhtäläillä nimet on voitu lainata Turusta Helsinkiin. Turussa Kupittaa jalkapallostadionia kutsutaan *Stadikaksi* kuten Helsingissä Olympiastadionia (Paunonen 2010 s.v. *Stadika*), Turussa Tyksin äitiyspoliklinikkaa kutsutaan *Telakaksi* kuten Helsingissä eri synnytyslaitoksia (Paunonen 2010 s.v. *Telakka*). Turun normaalikoulua kutsutaan *Norssiksi* ja entistä Turun lyseota kutsuttiin *Ressuksi*, koska Helsingissäkin oli Helsingin normaalilyseo eli *Norssi* ja Helsingin Suomalainen Reaalilyseo eli *Ressu* (Paunonen 2010 s.v. *Norssi*, *Ressu*). Turussa on iho- ja sukupuolitautilien poliklinikan taloa on aiemmin kutsuttu *Kuppalaksi* kuten Helsingissä eri iho- ja sukupuolitautilien sairaaloita ja osastoja (Paunonen 2010 s.v. *Kuppala*).

4.2.4 Paikan suhde ihmiseen nimeämisperusteena

Nimeämisperusteena on paikan suhde ihmiseen, kun nimessä ilmaistaan paikan omistaja tai käyttäjä tai kun siinä tuodaan esiin paikan käyttö tai viitataan johonkin paikalla tapahtuneeseen (Ainiala 2003: 214).

Seuraavissa epävirallisissa nimissä tulee esiin nimetyn paikan käyttäjät tai ainakin oletetut käyttäjät. *Hölmölä* on asuinalue Pansiossa. Useat Valmetin työntekijöistä alkoivat 1950-luvulla rakentaa alueelle ns. hartiapankkitaloja. Sivullisten mielestä hankkeet tuntuivat mahdottomilta jo pankkilainojen takia. Alue on jaettu kahtia *Etu-*

Hölmöläksi ja *Taka-Hölmöläksi*, joista on lisää luvussa 4.2.1. *Velkastenmäeksi* kutsutaan Martissa mäen päällä olevia kerrostaloja, jotka olivat kaupungin ensimmäisiä aravalainoitettuja taloja. Mäellä asuivat siis velkaiset ihmiset.

Kääntäjänkoulutuslaitos on slangin keinoin *Kääntis*, mutta myös pilkallisesti *Lesbis*, sillä ajatellaan, että siellä opiskelee naispuolisia homoseksuaaleja. Vanhat tyttökoulujen nimet *Tipula* ja *Nunnala* kertovat myös oppilaistaan. Koulua, jonka oppilailla oli keskitasoa huonompi koulumenestys, kutsuttiin *Lumppulaksi*. Eräässä koulussa oletetaan olevan erityisen paljon maahanmuuttajaoppilaita, ja koulu on saanut nimet *Mannemaa* ja *Mannelandia*, joissa *manne* kyselyjeni mukaan viittaa maahanmuuttajaan. Yleensä *manne*-sanalla viitataan romaniin. Pernon koulua kutsuttiin pilkallisesti nimillä *Mielisairaala* ja *Pompokoulu*. Oletan, että koulussa ajateltiin olevan levotonta eli levottomia oppilaita, josta tulee nimi *Mielisairaala*. Turun Pompossa on kehitysvammaisten harjaantumiskoulu, josta Pernon koulun nimitys *Pompokoulu* luultavasti tulee. Tulkitsen nimet *Raunistulan yliopisto* 'Raunistulan koulu' ja *Pernon yliopisto* 'Pernon koulu' myös pilkallisiksi pejoratiivisiksi eli vähätteleviksi nimiksi. Oletan nimien viittaavan oppilaiden älykkyyteen liioitellen, jolloin nimestä tulee pilkallinen ja hauska.

Myös seuraavissa nimissä tulevat esiin paikan käyttäjät tai oletetut käyttäjät. Päihdeongelmallisille tarkoitettua väliaikaista asumisyksikköä kutsutaan *Juoppomajaksi* ja vanhusten ja kehitysvammaisten palvelutaloa kutsutaan *Vamppitaloksi*. *Vamppi* tarkoittaa vammaista tai invalidia (Paunonen 2000 s.v. *vamppi*). Aurinkolaakso eli *Huumelaakso* on rauhaton asuinalue, jossa ajatellaan olevan huumeidenkäyttäjiä. Rinnakkaisnimi on *Murhalaakso*. Rautatieaseman puistossa on joskus ajateltu olevan erityisen paljon homoseksuaaleja ja puistoa on kutsuttu *Homopuistoksi* ja *Banaanipuistoksi*. Banaani tarkoittaa homoseksuaalia (Paunonen 2000 s.v. banaani). Katolista kirkkoa kutsutaan *Nunnaluostariksi*, koska siellä ajatellaan olevan nunnia.

Paikan omistaja käy ilmi seuraavista epävirallisista nimistä. Aurakadun ja Eerikinkadun itäisessä kulmassa sijainneen Turun Vanu Oy:n omistaja oli nainen ja hänet tunnettiin nimellä *Vanumamma*. Kadunkulmaakin kutsuttiin *Vanumammankulmaksi*. Kadunkulma oli myös *Vanunkulma* ja *Vanuliikkeenkulma* yrityksen mukaan (ks. luku

4.2.1). Martinmäessä on talo, jonka epävirallinen nimi on *Sota ja rauha*. Nimi on tullut siitä, että talon rakensivat vuonna 1948 vääpeli ja pastori.

Seuraavissa epävirallisissa paikannimissä on henkilönimi nimeämisperusteena, mutta kyseinen henkilö ei ole paikan käyttäjä tai omistaja. Luolavuorella on korkea mäki, jota kutsutaan muun muassa *Matinmäeksi*. Nimeämisperusteena on Matti Paavola, jonka aloitteesta paikalle ajettiin enemmän maata, jotta mäki olisi korkeampi. *Pekanpaana* oli aina 1930-luvulle asti vuosittain Aurajoen jälle auratun luistinradan nimi. Nimensä *Pekanpaana* sai yhdestä luisteluradan ylläpitäjästä Pekasta. (Kalpa 1980, 22.) Hirvensalonsiltaa kutsutaan *Heinosen sillaksi*, koska aikoinaan edustaja Esko Heinosen ääni ratkaisi, kun sillan paikasta äänestettiin kaupunginvaltuustossa.

Kolme seuraavaa nimeä ovat oletettavasti mikrotoponyymejä eli paikannimiä, joita käyttävät vain pienet käyttäjäpiirit. Runosmäkeä on kutsuttu *Pekkalaistenkyläksi*, koska Tuulikki ja Matti Pekkala ovat olleet aktiivisia Runosmäki ry:n toimijoita 1980-luvulta asti. Hannunniitussa on *Reetanmäki*, joka on pihakaverin mukaan nimetty pulkkamäki. Informantin kertoman mukaan hovioikeudenneuvos Timo Juntti ajeli kaistojen välisellä alueella Kaskenkadulla, ja siitä tuli Kaskenkadun pienelle osalle nimi *Tuomari Juntin puisto*.

Katuosoitteita ei aiemmin käytetty puheessa, vaan kaupungeissa oli tapana käyttää jostakin talosta ympäristöineen omistajan nimeä (Korkalainen 2002, 20). Turussa tämä on ollut myös tavallista. En ole kerännyt aineistooni varsinaisesti talonnimiä, mutta esimerkiksi Martissa on edelleen puutalo, jota on kutsuttu *Kreitonin taloksi* omistajansa William Crichtonin mukaan. Trygg-nimisen suvun asuinpaikka on luultavasti pirtukauppojen vuoksi saanut useita nimiä: *Trykehamina* tai *Trykin hamina* sekä *Trykin valtakunta*.

St. Olofsskolan tunnetaan nimellä *Svedukoulu*, sillä se on ruotsinkielinen koulu ja *svedu* tarkoittaa ruotsalaista (Paunonen 2000 s.v. *svedu*). Itäisellä Pitkälläkadulla oli 2000-luvun alussa pieni kiosk, jonka myyjä oli tummaihoisen. Läheisen koulun oppilaat kutsuivat kioskia nimellä *Nekke*. *Nekke* tarkoittaa 'neekerä' eli tummaihoista. Ortodoksinen kirkko eli Turun pyhän marttyyrikeisarinna Aleksandran kirkko

Kauppatorin reunalla tunnetaan nimellä *Ryssänkirkko*. *Ryssä* tarkoittaa venäläistä (Paunonen 2000 s.v. ryssä) ja Venäjän suurin uskonto on kristinuskon ortodoksinen suunta.

Jos paikalla on tapahtunut jotakin merkittävää tai erikoista, on tapahtuma voinut jäädä elämään nimessä. Seuraavat nimet ovat tällaisia tapahtuman mukaan syntyneitä nimiä. 1980-luvulla tapahtunut lapsen (Janne Aikala) murha näkyy nimissä *Janne Aikalan katu*, *Janne Aikalan talo* ja *Murha-antikka* (katu, talo ja liikehuoneisto, jossa hänet surmattiin). *Opettajan talo* tai *Murhatalo* on kuuleman mukaan talo, jossa 1980–90-luvulla surmattiin opettaja. Levottoman asuinalueen nimi on *Murhalaakso*, koska siellä huhutaan tapahtuneen murhia. *Murhalaakson* rinnakkaisnimi on *Huumelaakso*. Alueen virallinen nimi on *Aurinkolaakso*.

Osoitteessa Itäinen Rantakatu 58 olleita rakennuksia kutsuttiin nimellä *Pommila*, sillä siellä valmistettiin sodan aikana pommien ja kranaattien osia. Rakennukset purettiin 1990-luvulla. Karhunojasta on 1950–1980-luvuilla käytetty nimitystä *Tulvaränni*, sillä oja tulvi vuosittain täyttäen asuintalojen kellarit. Kakolan vankilaan mentiin Kakolankatua pitkin kyyneleitä vuodattaen ja katu tunnetaan nimellä *Kyynelkuja*. *Paskakalliossa* on informantin mukaan useita paikkoja intiimisuoritusta varten.

Grillijonon tapahtumat voivat myös jäädä muistiin nimissä. Erään grillin jonossa on kuuleman mukaan joutunut aina tappeluun, ja jos siltä on säästynyt jonossa, on myyjä lyönyt luukusta. Ainakin tarinan mukaan nimi *Haluuksturpaangrilli* sopii kyseiselle grillille. Nimestä on käytössä myös kirjainlyhennelmä *HTG* ja ominaisuuden mukaan annettu nimi *Salmonellagrilli* ja *Infektiogrilli*. Toisen grillin nimi *Kähygrilli* viittaa myös grillijonon nahisteluun eli kähyyn. Ravintoloiden nimet *Roskiskiinalainen* ja *Rottaravintola* viittaavat myös aikaisempiin tapahtumiin. *Roskiskiinalainen* jäi aikoinaan kiinni siitä, että sinne hankittiin ruokatarvikkeita läheisten kauppojen jäteastioista. *Rottaravintolasta* on kuulopuheita siellä käytettävästä rotanlihasta.

Seuraavissa nimissä tuodaan esiin paikan käyttö. Samppalinnan uimastadionia on kutsuttu *Akvaarioksi*, koska sen on ajateltu olevan eräänlainen näyttäytymispaikka. Humalistonkatu on saanut nimet *Humppakatu* ja *Humalaistenkatu*. Nimien alkuperänä

on nimen alun äänteellinen samankaltaisuus (ks. luku 3.6) ja kadulla sijaitsee useita tanssi- ja seurusteluravintoloita, joissa myös juodaan alkoholia. Mäntymäen perhekeskuksen tunnettu lempinimi on *Koppala*. Informantin mukaan nimellä on kaksi eri syntytarinaa. Ensimmäisen mukaan *Koppala* juontuu siellä annetusta koppaterapiasta. Lapset saivat terapeutilta vauvahoitoa vauvakorissa maatessaan. Toisen mukaan se tulee koppihoitoa antaneen ”putkan” mukaan, jossa mm. muualta karanneet sijoitetut nuoret odottivat noutajiaan.

Kitumarket on paitsi äänteellisesti lähellä virallista nimeään *Citymarket*, mutta informantin mukaan nimen merkitys on myös se, että perheiden suosimissa Citymarket-kaupoissa sinkut eli naimattomat kituvat eli kärsivät. Turun ammatti-instituutin Peltolan koulutalossa ovat muun muassa rakentamisen, talotekniikan ja puualan koulutuksia, mistä se on saanut nimensä *Palikka-amis*. Samalla tavalla Turun ammattiopistosäätiö on *Maalariamis*, sillä siellä on muun muassa erilaisia maalausalan koulutuksia. Nimistä on lisää luvussa 4.1.

4.3 Yhteenveto

Aineistossani on yhteensä 218 primaaria nimeä eli niitä on hieman alle puolet (48,2 prosenttia) koko aineistostani. Primaareja nimiä on yleensä nimistössä huomattavasti vähemmän kuin sekundaareja nimiä. Käsittelin tätä asiaa jo sekundaarien nimien yhteenvedossa (luku 3.6). Uskon edelleen, että selitys sekundaarien nimien määrän vähyydelle on se, etteivät informantit ehkä miellä sekundaareja nimiä omiksi nimikseen, koska niissä on merkkejä virallisesta nimestä. Näin nimi jää kertomatta ja merkitsemättä muistiin. Toisaalta primaareja nimiä muistetaan ja kerrotaan mielellään, sillä niihin liittyy usein tarinoita ja selityksiä, ja nimet voivat olla mielenkiintoisia ja hauskoja. Seuraavassa taulukossa esitän eri nimeämisperusteiden lukumäärät ja prosenttiosuudet primaareista nimistä sekä koko aineistosta.

TAULUKKO 8. Primaarien nimien lukumäärät nimeämisperusteittain ja prosenttiosuudet

		Lukumäärä	Osuus primaareista nimistä	Osuus koko aineiston nimistä
1. Paikan lajin ilmaisevat nimet		9	4 %	2 %
2. Erityispiirrettä ilmaisevat nimet	Sijainti	49	23 %	10,8 %
	Paikalla oleva tai esiintyvä	44	20 %	9,7 %
	Paikan ominaisuus	64	29 %	14,2 %
	Paikan suhde ihmiseen	52	24 %	11,5 %
Yhteensä		218	100 %	48,2 %

Primaarien nimien produktiivisin nimeämisperuste on paikan ominaisuus. Paikan ominaisuuden mukaan annettuja nimiä on primaareista nimistä 29 prosenttia ja koko aineistosta 14,2 prosenttia. Vertailevat siirrynnäiset kuuluvat tähän paikan ominaisuuden mukaan annettujen nimien ryhmään, ja niitä on kaupunkinimistössä runsaahkosti (Ainiala 2003: 213). Aineistossani paikan ominaisuus nimeämisperusteena -ryhmässä onkin yhteensä 19 vertailevaa siirrynnäistä. Niitä on 30 prosenttia koko 64 nimen ryhmästä. Erityispiirrettä ilmaisevien nimien neljä eri nimeämisperusteryhmää ovat melko samankokoisia keskenään.

Epävirallisia primaareja nimiä on Turussa annettu eniten erilaisille rakennuksille eli paikanlajeille 20–25. Niitä on primaareista nimistä yhteensä 95 kappaletta eli 44 prosenttia. Toiseksi eniten primaareja nimiä on annettu paikanlajeille 10–13 eli erilaisille alueille. Niitä on 38 eli 17 prosenttia primaareista nimistä. Kolmanneksi

suurin ryhmä primaareista nimistä on paikanlajit 30–37 eli kulkuväylät ja rakennelmat.
Näitä nimiä on 33 kappaletta eli 15 prosenttia primaareista nimistä.

5 VAILLE SELITYSTÄ JÄÄNEET NIMET

Aineistossani on jonkin verran nimiä, joiden nimeämisperustetta en ole saanut. Eräissä tapauksissa informantti ei ole tiennyt nimen alkuperää, ja osan nimistä sain kirjeitse, kyselyn vastauksena tai sähköpostitse, enkä tarkentanut myöhemmin tietoja nimistä. Seuraavaksi esitän nämä nimet ja niille mahdollisia nimeämisperusteita, jos niitä on.

Ensimmäisenä on erilaisten mäkien nimiä, joille en ole saanut nimeämisperustetta. *Kankaremäki* tai *Kankareenmäki* on Martissa. Yksi mahdollinen selitys voisi olla, että mäellä on ollut *Kankare*-nimisen suvun talo. Ispoisissa on suosittu pulkkamäki, jota kutsutaan nimellä *Makkaramäki*. Nimen alkuperästä ei ole tietoa. Nimi voisi liittyä jotenkin mäen muotoon tai pulkkamäen ulkonäköön. Hannunniitussa on *Keikkarinmetsä*, jossa on kallio, jota kutsutaan *Keikkarinmäeksi*. Kummallekaan nimelle ei ole edes ehdotusta nimeämisperusteeksi. Toinen on varmasti toisen nimen perusteena, mutta en tiedä kumpi on ollut ensin, ja siksi molemmat nimet ovat tässä. Oletan nimien olevan mikrotoponyymejä. *Pippurimäki* on Vähäheikkilässä oleva mäki, ja nimi on ollut ainakin 1960-luvulla lasten käytössä. Informantilla ei ollut tietoa nimeämisperusteesta. *Sontamäki* on Puutarhakadun ja Hansakadun risteyksessä. Nykyään mäessä on Kakolanmäen jätevedenpuhdistamon sisäänkäynti, mutta se ei voi olla nimeämisperuste, sillä nimi on vanhempi. Hyvin tunnettu nimi on *Tonttumäki*, jota voisi luulla viralliseksi nimeksi, mutta en löydä nimeä kartoista. Nimi on varmasti vanha, sillä lähellä mäkeä on pieni kadunpätkä nimetty *Tonttumäenkaduksi*. Nimeämisperustetta *Tonttumäelle* en tiedä, mutta slangin keinoin on *Tonttumäestä* tehty myös *Tonttari*. *Tonttumäen* virallinen nimi on *Fleminginpuisto*.

Keikkarinmetsän lisäksi aineistossa on *Kukkametsä* Suikkilassa ja *Karvametsä* Vähäheikkilässä. *Kukkametsää* ei enää ole ja informantin mukaan *Karvametsä*-nimitys oli käytössä lapsilla 1960-luvulla. *Kukkametsän* nimeämisperuste voisi hyvin olla se, että metsässä on ollut kukkia. *Karvametsän* nimeämisperustetta on vaikea arvailla. Lounaismurteille tyypillisesti *metsä* on *mettä*, mutta olen merkinnyt nimet muistiin yleiskielisessä asussaan. Martissa on siirtolohkare, joka on nimetty *Lammaskiveksi*. Nimeämisperustetta en tiedä, mutta se voisi olla kiven muodon mukaan nimetty tai paikalla on voinut aikoinaan tapahtua jotakin lampaille. *Lotinapelto* on ollut aikoinaan

Pansiossa. Nimeämisperuste voisi olla ominaisuus eli vetinen pelto, koska *lotina* voi tarkoittaa veden ääntä sateella (PS s.v. *lotina*).

Vaille selitystä ovat jääneet myös aineistoni nimet *Iso lätäkkö*, *Peige* ja *Rike*. Samppalinnan uimastadionia kutsutaan *Isoksi lätäköksi*, mutta nimeämisperustetta ei ole tiedossa. Lätäkkö on tietysti vettä, mutta miksi juuri Samppalinnan uimastadion on *Iso lätäkkö*, sitä en tiedä. Nuorisotila ja sen piha Hannunniitussa on tunnettu joskus nimellä *Peige*. Nimi voisi kertoa esimerkiksi rakennuksen väristä. Vailla nimeämisperustetta on myös aikoinaan nuorten käyttämä nimitys *Rike*, jolla tarkoitettiin Pitkämäessä ollutta kierrosta, jota kierrettiin autoilla ja tavattiin kavereita.

6 LOPUKSI

Aineistossani Turun epäviralliset paikannimet jakautuvat odotuksenvastaisesti lähes tasan sekundaareihin ja primaareihin nimiin. Tavallisesti sekundaareja nimiä on nimistössä enemmän. Tätä tulosta käsittelin jo aiemmin ja uskon, että informantit eivät ole ehkä kertoneet niin paljon sekundaareja nimiä kuin tietävät. Sekundaareja nimiä ei välttämättä tunnisteta omiksi nimikseen, vaan niiden ajatellaan olevan vain virallisen nimen eri muotoja. Primaareja nimiä on taas mielenkiintoista kertoa, sillä niihin ja niiden syntyyn liittyy usein jokin tarina. Seuraavassa taulukossa esitän koko aineistoni epävirallisten nimien lukumäärät muodostustavoittain ja nimeämisperusteittain.

TAULUKKO 9. Koko aineiston nimien lukumäärät muodostamistavoittain tai nimeämisperusteittain ja osuudet koko aineistosta.

Muodostamistapa tai nimeämisperuste			Luku- määrä	Osuus koko aineistosta
Sekundaarit nimet	Slangijohdokset		114	25 %
	Muut slangimuodosteet		22	5 %
	Elliptisesti lyhennetyt nimet		42	9 %
	Koostenimet ja kirjainnimet		18	4 %
	Äänteellisesti mukaillut nimet		23	5 %
Primaarit nimet	Paikan lajin ilmaisevat nimet	9		2 %
	Erityispiirrettä ilmaisevat nimet	Sijainti nimeämisperusteena	49	11 %
		Paikalla oleva tai esiintyvä nimeämisperusteena	44	10 %
		Paikan ominaisuus nimeämisperusteena	64	14 %
		Paikan suhde ihmiseen nimeämisperusteena	52	12 %
Vaille selitystä jääneet nimet			15	3 %
Yhteensä			452	100 %

Sekundaarien nimien muodostustavoista slangijohdokset ovat selkeästi suurin ryhmä. Lyhentäminen on myös suosittu tapa muodostaa uusia nimiä. Primaarien nimien erityispiirrettä ilmaisevat nimet on jaettu neljään eri ryhmään nimeämisperusteen mukaan. Nämä neljä ryhmää ovat melko samankokoisia.

Turussa on nimetty epävirallisilla nimillä eniten erilaisia rakennuksia. Paikanlajiryhmässä 20 on puolet aineiston nimistä. Ryhmään kuuluvat

asuinrakennukset, julkiset rakennukset, liikerakennukset ja teollisuusrakennukset. Sekundaarien nimien ryhmässä rakennuksien nimiä on melkein kaksi kolmasosaa ja primaarien nimien ryhmässä alle puolet. Sekundaareissa nimissä toiseksi eniten (27 %) on nimetty erilaisia alueita, kuten myös primaareissa nimissä. Primaarien nimien kolmanneksi suurin ryhmä (15 %) on kulkuväylät ja rakennelmat (luokka 30), ja siinä on lähes yhtä paljon (17 %) nimiä kuin toiseksi suurimmassa ryhmässä eli erilaisten alueiden ryhmässä.

Turun epävirallisia paikannimiä voisi kerätä vielä paljon lisää ja analysoida. Varmasti monta tärkeää nimeä jäi vielä merkitsemättä muistiin. Uskon, että turkulaisia kiinnostaisi osallistua myös nimitaitotutkimukseen, jossa selvitettäisiin, kuinka paljon paikannimiä, virallisia tai epävirallisia, kaupunkilaiset osaavat. Epävirallisen paikannimistön muuttuminen olisi mielenkiintoinen aihe, ja se sopisi nimitaitotutkimuksen osaksi. Mitkä epäviralliset paikannimet ovat vielä turkulaisten käytössä ja mitkä ovat jo hävinneet? Erilaisten ryhmien käyttämät epäviralliset paikannimet olisi mielenkiintoista merkitä muistiin. Millaisia nimiä käyttävät esimerkiksi taksinkuljettajat, opiskelijat tai vaikkapa maahanmuuttajat? Koska aineistossani oli paljon koulujen nimiä, olisi myös mielenkiintoista tutkia pelkästään niitä.

Tämä tutkimus on perustietojen hankkimista Turun epävirallisesta nimistöstä. Tavoitteena oli kaupungin epävirallisen nimistön kokoaminen ja aineiston rakenteellinen ja nimeämisperusteisiin perustuva luokittelu ja analysointi. Tämä tutkimus antaa paljon uutta tietoa Turun epävirallisesta paikannimistöstä. Turun epävirallisten paikannimien nimeämisperusteet ja kattava aineisto innostavat ehkä tutkijoita kokoamaan lisää Turun epävirallista nimistöä ja tutkimaan nimien käyttöä.

LÄHTEET

Aineslähteet

PENNANEN, SARI 2002: Nimilippukokoelma nimistökeruusta Turussa. Suomen kielen oppiaineen nimistökokoelma. Turun yliopisto.

KIVIMÄKI, JANITA 2014: Excel-tiedosto Turun kaupungin epävirallisista paikannimistä. Aineisto tekijän hallussa.

Painetut lähteet

AINIALA, TERHI 1997: *Muuttuva paikannimistö*. SKST 667. SKS, Helsinki.

————— 2001: Paikannimistön keruun tavoitteet ja tulokset. Teoksessa: *Nimien maailmasta*, s. 7–22. Toim. Mallat, Kaija – Ainiala, Terhi – Kiviniemi, Eero. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Helsinki.

————— 2003: Kaupunkinimistön tutkimuksen perusteet. *Vir.* 107, s. 207–225.

————— 2004: Kaupungin paikat ja nimet: Tornion Suensaaren nimistö. *Vir.* 108, s. 34–54.

————— 2005: Tutkimuskohteena kaupunkinimistö. Teoksessa: *Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä*, s. 10–25. Toim. Ainiala, Terhi. SKS, Helsinki.

AINIALA, TERHI (toim.) 2005: *Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä*. KTKJ 134. SKS, Helsinki.

AINIALA ym. = AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – SJÖBLOM, PAULA 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. SKS, Helsinki.

AINIALA, TERHI – PITKÄNEN, RITVA LIISA 2002: Paikannimistöntutkimuksen valinnat: Etymologioista sosio-onomastiikkaan. *Vir.* 106, s.231–240.

ALITALO, RAIJA 1996: *Aura- ja Vähäjokilaakson kylännimet*. Lisensiaatintyö. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.

GRÖNHOLM, MAIJA 1988: *Ruotsalaiset lainasanat Turun murteessa*. Åbo Akademis förlag, Åbo.

HISASHI, HATANO 2013: *Turun bussipysäkkien nimistö*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos.

KALPA, HARRI 1980: *Muuttuva kaupunki: Turku eilen ja tänään I*. 4. painos. Oy Turun Sanomat, Turku.

KALPA, HARRI 1989: *Muuttuva kaupunki: Turku eilen ja tänään IV*. Oy Turun Sanomat, Turku.

KIVINIEMI, EERO 1975: *Paikannimien rakennetyypeistä*. Suomi 118:2. SKS, Helsinki.

————— 1990: *Perustietoa paikannimistä*. Suomi 148. SKST 516. SKS, Helsinki.

KIVINIEMI, EERO – PITKÄNEN RITVA LIISA – ZILLIACUS, KURT 1974:
Nimistöntutkimuksen terminologia. *Terminologin inom namnforskningen*.
Castrenianumin toimitteita 8. Helsinki.

KKTK = Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

KKTKJ = Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja.

KOSKI, MAUNO – LAUKKANEN, ESA (toim.) 1989: *Kummottos: Turun murteen sanoja ja sanontoja*. Turkuseura–Åbosamfundet ry., Turku.

KOSTET, JUHANI – KUPILA, SANNA 2011: Keskusta-alueen nimistöä keskiajalta vuoteen 1830. Teoksessa: *Turun katuja ja toreja. Nimistöhistoriaa keskiajalta nykypäivään*, s. 193–267. Toim. Kupila, Sanna – Söderström, Marita. Turun museokeskus, Turku.

KOSTET, JUHANI – TALAMO-KEMILÄINEN, MAARIT (toim.) 1996: *Turun nimistö 1*. Turun maakuntamuseon monisteita 8. Turun maakuntamuseo, Turku.

KUPILA, SANNA – SÖDERSTRÖM, MARITA (toim.) 2011: *Turun katuja ja toreja. Nimistöhistoriaa keskiajalta nykypäivään*. Turun museokeskuksen julkaisuja 53. Turun museokeskus, Turku.

LAAKSO, VEIKKO 2011: Katujennimittämiskomiteasta nimistötoimikuntaan, s. 181–191. Teoksessa: *Turun katuja ja toreja. Nimistöhistoriaa keskiajalta nykypäivään*. Toim. Kupila, Sanna – Söderström, Marita. Turun museokeskus, Turku.

MALLAT, KAIJA – AINIALA, TERHI – KIVINIEMI; EERO (toim.) *Nimien maailmasta*. Kieli 14. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Helsinki.

McCLURE, PETER 1981: Nicknames and petnames: Linguistic forms and social contexts. *Nomina* vol.5, s. 63–76. Society for name Studies in Britain and Ireland, Hull.

MIELIKÄINEN, AILA 2005: Nimistön- ja sanastontutkimuksen rajamaastossa. Teoksessa: *Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä*, s. 26–55. Toim. Ainiala, Terhi. SKS, Helsinki.

NAHKOLA, KARI 1999: Nykyslangin sanamuodostusoppia. *Vir.* 103. S. 195–221.

NUMMELIN, TIINA 1990: *Turun Nummenmäen paikannimet*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.

OJA, AULIS 1999: Suomen keskiaikaisten kaupunkien paikannimistä. Teoksessa: *Yhteinen nimiympäristömme. Nimistösuunnittelun opas*, s. 23–29. Toim. Paikkala, Sirkka – Pitkänen, Ritva Liisa – Slotte, Peter. KKTK – Suomen kuntaliitto, Helsinki.

PAIKKALA, SIRKKA – PITKÄNEN, RITVA LIISA – SLOTTÉ, PETER (toim.) 1999: *Yhteinen nimiympäristömme. Nimistösuunnittelun opas*. KKTK – Suomen kuntaliitto, Helsinki.

PAUNONEN, HEIKKI 2000: *Tsennaaks stadii, bonjaaks slangii? Stadin slangin suursanakirja*. WSOY, Helsinki.

————— 2010: *Stadin mestat, Ikkunoita Helsingin ja sen asukkaiden historiaan ja nykyisyyteen 1 ja 2*. Edico, Helsinki.

PERÄLÄ, TAUNO 2011: Turun kaupunkialueen muodostuminen. Teoksessa: *Turun katuja ja toreja. Nimistöhistoriaa keskialalta nykypäivään*, s. 9–25. Toim. Kupila, Sanna – Söderström, Marita. Turun museokeskus, Turku.

PS = *Suomen kielen perussanakirja I–III*. KKTKJ 55. Valtion painatuskeskus – KKTK, Helsinki 1990–1994.

RAUNIO, TIMO (toim.) 2001: *Turun nimistö 2. Turun I–X kaupunginosien sekä Sataman kaupunginosan asemakaavallinen kehitys vuoden 1827 suurpalosta vuoteen 1999*. Turun maakuntamuseon monisteita 18. Turun maakuntamuseo, Turku.

SKS = Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

SKST = Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia

SLOTTÉ, PETER 1999: Vallis Gratiaesta Westendiin. ”Eurooppalaisia” aineksia paikannimistössämme. Teoksessa: *Yhteinen nimiympäristömme. Nimistösuunnittelun opas*, s. 30–39. Toim. Paikkala, Sirkka – Pitkänen, Ritva Liisa – Slotte, Peter. KKTK – Suomen kuntaliitto, Helsinki.

Vir. = *Virittäjä*. Kotikielen Seuran aikakauslehti. Kotikielen Seura, Helsinki.

WIIK, KALEVI 1999: *Jottan tarttis tehrä, Turun murteen sanakirja*. WSOY, Juva.

Sähköiset lähteet

Kaupunkinimistöhanke = Kotimaisten kielten keskuksen kaupunkinimistöhanke -sivut, Aineisto päivitetty 13.12.2006. [Viitattu 17.7.2012] Saatavissa: <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=422>

KORKALAINEN, KATJA 2002: *Kuopion epäviralliset paikannimet*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/11902/katkor.pdf?sequence=1>

VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heikonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio. [Viitattu 18.5.2013] Saatavissa: scripta.kotus.fi/visk/

LIITE 1. Sari Pennasen aineisto ja oma aineisto

Sari Pennasen aineisto

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
1.	Aurajoki	22	Auris	Aurajoen koulu
2.	Dressmanne	23		Dressmann
3.	Elokuvakahvila	23		Robert's coffee
4.	Fantsu	23	Luola	Turun Fantasiapelit
5.	Hansa	23	Hansu	Hansakortteli
6.	Hansu	23	Hansa	Hansakortteli
7.	Hema	23	Halpa ja mauton, Henkka ja Maukka, Henkkamaukka, Hooämmä	Hennes & Mauritz
8.	Henkka ja Maukka	23	Halpa ja mauton, Hema, Henkkamaukka, Hooämmä	Hennes & Mauritz
9.	Heppis	11	Heppari	Hepokulta
10.	Hirvis	11	Hirppari	Hirvensalo
11.	Häkä	11	Häris, Härkkis	Härkämäki
12.	Häris	11	Häkä, Härkkis	Härkämäki
13.	Ilpis	11	Ilpo, Ilppari	Ilpoinen
14.	Ilpo	11	Ilpis, Ilppari	Ilpoinen
15.	Ilppari	11	Ilpis, Ilpo	Ilpoinen
16.	Iso lätäkkö	22	Akvaario, Samppis	Samppalinnan uimastadion
17.	Iso-H	11		Iso-Heikkilä
18.	Ispo	11		Ispoinen
19.	Itis	11		Itäharju
20.	Joki	84		Aurajoki
21.	Jyty	11		Jyrkkälä
22.	Kapis	13	Kauppis, Tori	Kauppatori
23.	Kastu	22		Kastun koulu
24.	Kebabkatu	31	Humppakatu, Humalaistenkatu	Humalistonkatu
25.	Konsa	22	Konsis	Turun konservatorio
26.	Konsis	22	Konsa	Turun konservatorio
27.	Kupe	11		Kupittaa
28.	Kupittaa	22	Kykki, Kuppis, Kupsa	Kupittaa koulu
29.	Kuppis	22	Kykki, Kupsa, Kupittaa	Kupittaa koulu
30.	Kupsa	22	Kuppis, Kykki, Kupittaa	Kupittaa koulu
31.	Kässämuseo	22		Käsityöläismuseo
32.	Linse	23	Linseasema	Turun linja-autoasema
33.	Luola	23	Fantsu	Turun Fantasiapelit
34.	Luolis	11		Luolavuori
35.	Luostikan koulu	22	Luostis, Tipula	Luostarivuoren koulu
36.	Lutsku	22		Lutherin kirkko
37.	Lyseo	22		Turun Lyseon koulu

38.	Länskäri	11	Länkkäri	Länsikeskus
	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
39.	Mannelandia	22	Lumppula, Zyg, Mannemaa, Tsygi, Tsykki, Yhtis, Yhtäri	Turun suomalainen yhteiskoulu
40.	Mannemaa	22	Lumppula, Mannelandia, Zyg, Tsygi, Tsykki, Yhtis, Yhtäri	Turun suomalainen yhteiskoulu
41.	Mielisairaala	22	Perno, Pernon yliopisto, Pompokoulu	Pernon koulu
42.	Mikaelinpuisto	41	Mikuri, Mikurin kenttä, Mikurin puisto	Mannerheiminpuisto
43.	Monaco	11	Uittu/Uitu, Uittis, Uikku	Uittamo
44.	Mäkki	23	Mäkkäri	McDonald's
45.	Nätsy	11	Nättäri	Nätinummi
46.	Parkkis	43	Parkki, Parkkari, Parkku, Parkkuri	Parkin kenttä
47.	Perno	22	Mielisairaala, Pernon yliopisto, Pompokoulu	Pernon koulu
48.	Pernon yliopisto	22	Perno, Mielisairaala, Pompokoulu	Pernon koulu
49.	Pompokoulu	22	Perno, Pernon yliopisto, Mielisairaala	Pernon koulu
50.	Studenby	11	Joukylä, Yökylä, Ylppärikylä	Ylioppilaskylä
51.	Tori	13	Kapis, Kauppi	Kauppatori
52.	Tsygi	22	Lumppula, Mannelandia, Mannemaa, Zyg, Tsykki, Yhtis, Yhtäri	Turun suomalainen yhteiskoulu
53.	Uittis	11	Uittu/Uitu, Monaco, Uikku	Uittamo
54.	Yhtis	22	Lumppula, Mannelandia, Mannemaa, Tsygi, Tsykki, Zyg, Yhtäri	Turun suomalainen yhteiskoulu
55.	Yhtäri	22	Lumppula, Mannelandia, Mannemaa, Tsygi, Tsykki, Yhtis, Zyg	Turun suomalainen yhteiskoulu
56.	Ylppärikylä	11	Joukylä, Studenby, Yökylä	Ylioppilaskylä
57.	Zyg	22	Lumppula, Mannelandia, Mannemaa, Tsygi, Tsykki, Yhtis, Yhtäri	Turun suomalainen yhteiskoulu
58.	Ärkkä	23	Ärkkäri, Ärrä	R-kioski

Oma aineisto

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
1.	Akateeminen	23		Akateeminen kirjakauppa
2.	Akvaario	22	Iso lätäkkö, Samppis	Samppalinnan uimastadion
3.	Ala-Suikkila	11		'Suikkilan osa-alue'
4.	Aleksi	23	Allu	Aleksi 13
5.	Alfanmäki	51		'mäki Raunistulassa'
6.	Allu	23	Aleksi	Aleksi 13
7.	Amis	22		ammattikoulu
8.	Amkki	22		ammattikorkeakoulu
9.	Annanpuisto	41	Kolmiopuisto	'puistoalue Port Arthurissa'
10.	Annika	23	Itäri	Itäkeskus
11.	Apis	22		Aboa Vetus & Ars Nova
12.	Artsu	23		Arnold's
13.	Assari	23		Assarin ullakko
14.	Auris	22	Aurajoki	Aurajoen koulu
15.	Autohese	23		Hesburger Puistokatu
16.	Banaanipuisto	41	Homopuisto	Rautatieaseman puisto
17.	Barkkeri	24	Pumpula, Pumpulatehdas	Barkerin puuvillatehdas
18.	Brankkari / Prankkari	22	Brankku / Prankku	Vpk:n talo
19.	Brankku / Prankku	22	Brankkari / Prankkari	Vpk:n talo
20.	Bunkkeri	22		'tietokonealuokka Henrikinkadulla'
21.	Centrumin kulma	32		'Kristiinankadun ja Eerikinkadun kulma'
22.	Costa de Heikkilä	11		ent. Heikkilän kasarmi
23.	Dano	51	Vesitorninmäki, Jätevuori, Matinmäki	'täytemaavuori Luolavuoressa'
24.	Didis	22		Didacticum
25.	Dynkky	23		Dynamo
26.	Edu	22		Educarium
27.	Eerikinkulma	32	Kopinkulma	'Eerikinkadun ja Aurakadun kulma'
28.	Eerikki	31		Eerikinkatu
29.	Enkelitalo	23		'rakennus keskustassa'
30.	Etu-Hölmölä	11		'alue Pansiossa'
31.	Euroformin kenttä	43		Kivimaanpuiston kenttä
32.	Fennari	22		Fennicum
33.	Filmtownparkki	13	Kauppahallinparkki	'parkkialue keskustassa'
34.	Fontsu	23		Fontana
35.	Futishalli	22		Impivaaran jalkapallohalli
36.	Halpa ja mauton	22	Hema, Henkka ja Maukka, Henkkamaukka, Hooämmä	Hennes & Mauritz
37.	Haluuksturpaangrilli	23	HTG, Infektiogrilli, Salmonellagrilli	Semi-Burger

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
38.	Hamaro	11		'alue Hamaronkadun ympäristössä'
39.	Hammas	22		Dentalia
40.	Hannikainen	23		Hannikaisen Baari ja Olutravintola
41.	Hanttari	11		Hannunniittu
42.	Hassispubi	23		Hasse's Pub
43.	Heinosen silta	34		Hirvensalonsilta
44.	Heiska	22		ent. Heideken
45.	Henkkamaukka	23	Halpa ja mauton, Hema, Henkka ja Maukka, Hooämmä	Hennes & Mauritz
46.	Hennala	21		'asuintalot Pohjolassa'
47.	Heppari	11	Heppis	Hepokulta
48.	Hese	23	Hepe	Hesburger
49.	Hirppari	11	Hirvis	Hirvensalo
50.	Hirvipuisto	41		'puistoalue Luolavuoressa'
51.	Homopuisto	41	Banaanipuisto	Rautatieaseman puisto
52.	Hooämmä	23	Halpa ja mauton, Hema, Henkka ja Maukka, Henkkamaukka	Hennes & Mauritz
53.	HTG	23	Haluuksturpaangrilli, Infektiogrilli, Salmonellagrilli	Semi-Burger
54.	Humalaistenkatu	31	Humppakatu, Kebabkatu	Humalistonkatu
55.	Humiseva harju	23		Kiikun monitoimitalo
56.	Humppakatu	31	Humalaistenkatu, Kebabkatu	Humalistonkatu
57.	Huumelaakso	11	Murhalaakso	Aurinkolaakso
58.	Hämis	31		Hämeenkatu
59.	Härkkis	11	Häkä, Häris	Härkämäki
60.	Hölmölä	11		'alue Pansiossa'
61.	Imppari	11		Impivaara
62.	Imppari	22		Impivaaran uimahalli
63.	Infektiogrilli	23	Haluuksturpaangrilli, HTG, Salmonellagrilli	Semi-Burger
64.	Isokeinu	51		'pulkkamäki Ispoisissa'
65.	Isorysky	51		'pulkkamäki Yliopistonmäellä'
66.	Itäinen pitkä	31	Itäisenkatu	Itäinen Pitkäkatu
67.	Itäisenkatu	31	Itäinen pitkä	Itäinen Pitkäkatu
68.	Itäri	23	Annika	Itäkeskus
69.	Jankkari	84	Jankku	Jaaninoja
70.	Jankku	84	Jankkari	Jaaninoja
71.	Janne Aikalan katu	31	Länskä, Läntinen pitkä, Läntinenkatu, Läntsä	Läntinen Pitkäkatu
72.	Janne Aikalan talo	21		'rakennus Läntisellä Pitkälläkadulla'

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
73.	Joukylä	11	Yökylä, Studenby, Ylppärikylä	Ylioppilaskylä
74.	Juhiksen alakenttä	43		'Juhana Herttuan koulun kenttä'
75.	Juhiksen yläkenttä	43		'Juhana Herttuan koulun kenttä'
76.	Juhis	22		Juhana Herttuan koulu
77.	Juoppomaja	22	Keltsu	Sillankorva
78.	Järkkäri	25		Järjestötalon juhlasali
79.	Jätevuori	51	Vesitorninmäki, Dano, Matinmäki	'täytemaavuori Luolavuoressa'
80.	Kakolan riviera	83		'vesikuoppa Kakolanmäellä'
81.	Kallelankaupunki	11	Mäntsäri	Mäntymäki
82.	Kalliomäki	51		'mäki Martissa'
83.	Kallu	23		Kallun Grilli
84.	Kanahäkin talo	21		'rakennus keskustassa'
85.	Kankareenmäki / Kankaremäki	51		mäki Martissa'
86.	Kansallinen	23		Turun Kansallinen Kirjakauppa Oy
87.	Kanttiina	23		Ravintola Cantina Pirate
88.	Karikko	43		Karikon lenkki
89.	Karjis	31		Karjakuja
90.	Karvametsä	61		'metsä Vähä-Heikkilässä'
91.	Karvarinkrotin sauna	25		'sauna Raunistulassa'
92.	Karvarinkrotti	45		'uima-alue Raunistulassa'
93.	Katto	21		Skandinavianpuisto
94.	Kaunenkulma	32		'kadunkulma keskustassa'
95.	Kaupanmäki	51		'mäki Hannunniitussa'
96.	Kauppahallinparkki	13	Filmtownparkki	'parkkialue keskustassa'
97.	Kauppis	13	Kapis, Tori	Kauppatori
98.	Kauppis	22		kauppaopisto
99.	Keikkarinmetsä	61		'metsä Hannunniitussa'
100.	Keikkarinmäki	51		'mäki Hannunniitussa'
101.	Keltanen talo	22		'talo Martissa'
102.	Keltsu	22	Juoppomaja	Sillankorva
103.	Kiikartorni	22	Smolna	tähtitorni
104.	Kiikartorninmäki	51	Vartsu, Tähtitorninmäki, Vartiovuorenmäki, Vartsari, Vartsukka	Vartiovuori
105.	Kiitis	23		Kiitolinja
106.	Kinis	23		Kinopalatsi
107.	Kinkki	23		China Jasmine
108.	Kinkki	23		kiinalainen ravintola

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
109.	Kippiähuoneenkatu	31	Saikkari, Lasaretinkatu, Lasaretti/Lasareetti	Sairashuoneenkatu
110.	Kirra	22		Kirurginen sairaala
111.	Kissaloffi	72		'joenylityspaikka'
112.	Kitumarket	23	Sittari	Citymarket
113.	Klassikko	22		Klassikon koulu
114.	Kohno	11		Kohmo
115.	Koivumäki	11		'alue Röntämäessä'
116.	Kolmiopuisto	41	Annanpuisto	'puisto Port Arthurissa'
117.	Konttisatama	11		Länsisatama
118.	Kookkis	23		K-market
119.	Kopinkulma	32	Eerikinkulma	'Eerikinkadun ja Aurakadun kulma'
120.	Koppala	22		Mäntymäen perhekeskus
121.	Kortteli	31	Naimakortteli	'Eerikinkatu-Aurakatu-Yliopistonkatu-Kristiinankatu'
122.	Kreittoni	24		W:m Crichton & C:o
123.	Kreittonin puoli	11		'telakka joen länsirannalla'
124.	Kreittonin talo	21		'asuintalo Martissa'
125.	Kriipu	23		Virtaviiva
126.	Kuja	11		Kuninkoja
127.	Kukkametsä	61		'metsä Suikkilassa'
128.	Kulttis	23		Kultatalo
129.	Kummitustalo	21		'kerrostalo keskustassa'
130.	Kunta	22		'kerrostalo'
131.	Kupittaaan sittari	23		Citymarket Kupittaa
132.	Kuppala	22		Iho- ja sukupuolitautilien poliklinikka
133.	Kuppis	41		Kupittaa puisto
134.	Kuumaoja	84		'oja Raunistulassa'
135.	Kykki	22	Kupittaa	Kupittaaan koulu aik. Kupittaaan yhteiskoulu
136.	Kyynekuja	31		Kakolankatu
137.	Kähygrilli	23	Mantu	Mantun Grilli
138.	Käppäri	31		Käpytie
139.	Kärsis	11		Kärsämäki
140.	Kääntis	22	Lesbis	Kääntäjänkoulutuslaitos
141.	Käärmekallio	51		'kallio Ispoisissa'
142.	Laivahese	23		Vanha Rahtilaiva
143.	Lammaskirkko	22		'kirkko keskustassa'
144.	Lammaskivi	53		'siirtolohkare Martissa'
145.	Lamppusuora	31	Miljoonabulevardi	Raunistulan puistotie
146.	Lasareetti / Lasaretti	31	Kippiähuoneenkatu, Lasaretinkatu, Saikkari	Sairashuoneenkatu

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
147.	Lasaretinkatu	31	Kippiähuoneenkatu,Saikkari, Lasaretti/Lasaretti	Sairashuoneenkatu
148.	Latomäki	11		'alue Patterinhaassa'
149.	Lesbis	22	Kääntis	Kääntäjänkoulutuslaitos
150.	Lesu	23		Lehtinen
151.	Lihatiski	23	Lyni	Night Club Marilyn
152.	Lihatiski	63		'puu keskustassa'
153.	Liiteri	23		Lidl
154.	Linseasema	21	Linse	Turun linja-autoasema
155.	Linseaseman hese	23		Hesburger linja-autoaseman vieressä
156.	Loso	24		Lounais-Suomen osuusteurastamo
157.	Lotinapelto	11		'alue Pansiossa'
158.	Lumppula	22	Zyg, Mannelandia, Mannemaa, Tsygi, Tsykki, Yhtis, Yhtäri	Turun suomalainen yhteiskoulu
159.	Luolis	22		Luolavuoren koulu
160.	Luostis	22	Luostikan koulu, Tipula	Luostarivuoren koulu
161.	Lyni	23	Lihatiski	Night Club Marilyn
162.	Länkkäri	11	Länskäri	Länsikeskus
163.	Länkkärin sittari	23	Länssittari	Citymarket Länsikeskus
164.	Länskä	31	Janne Aikalan katu, Läntinen pitkä, Läntinenkatu, Läntsä	Läntinen Pitkäkatu
165.	Länssittari	23	Länkkärin sittari	Citymarket Länsikeskus
166.	Läntinen pitkä	31	Janne Aikalan katu, Länskä, Läntinenkatu, Läntsä	Läntinen Pitkäkatu
167.	Läntinenkatu	31	Janne Aikalan katu, Länskä, Läntinen pitkä, Läntsä	Läntinen Pitkäkatu
168.	Läntskäri	22	Läntsäri, Raunistulan yliopisto	Raunistulan koulu
169.	Läntsä	31	Janne Aikalan katu, Länskä, Läntinen pitkä, Läntinenkatu	Läntinen Pitkäkatu
170.	Läntsäri	22	Raunistulan yliopisto, Läntskäri	Raunistulan koulu
171.	Läppäsilta	34		Raisiojoensilta
172.	Maalariamis	22		Turun ammattiopistosäätiö
173.	Maarian riviera	45		'uimaranta Maariassa'
174.	Mafo	23		'Forte maanantaina'
175.	Maitotölkkitalot	21		'kerrostalot Martissa'
176.	Majanummi	22		Majanummen koulu
177.	Makasiinikortteli	11		'alue Martissa'
178.	Makkaramäki	51		'pulkkamäki Ispoisissa'
179.	Mammuttimäki	51		'pulkkamäki Suikkilassa'
180.	Mantu	23	Kähygrilli	Mantun Grilli
181.	Martinsillan kolmio	11		'alue Martissa'

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
182.	Matinmäki	51	Vesitorninmäki, Jätevuori, Dano	'täytemaavuori Luolavuoressa'
183.	Mikuri	41	Mikaelin puisto, Mikurin kenttä, Mikurin puisto	Mannerheimipuisto
184.	Mikurin kenttä	41	Mikuri, Mikaelin puisto, Mikurin puisto	Mannerheimipuisto
185.	Mikurin puisto	41	Mikuri, Mikurin kenttä, Mikaelin puisto	Mannerheimipuisto
186.	Miljoonabulevardi	31	Lamppusuora	Raunistulan puistotie
187.	Monaco	11	Pikkumoskova	Halinen
188.	Monttu	25		'kerrostalon alakerta keskustassa'
189.	Munakunnan risteys	32		'Koulukadun ja Ratapihankadun risteys'
190.	Munakunnan talo	23		'liikerakennus keskustassa'
191.	Murha-antikka	23		'liikehuoneisto Läntisellä Pitkälläkadulla'
192.	Murhalaakso	11	Huumelaakso	Aurinkolaakso
193.	Murhatalo	21		'asuintalo keskustassa'
194.	Museomäen koulu	22		Cygnaeuksen koulu
195.	Museomäki	51		'mäki keskustassa'
196.	Mutavärkki	11		'alue satamassa'
197.	Muturi	11		'alue satamassa'
198.	Myllyntöyssä	72		'joen töyräs Raunistulassa'
199.	Mäkkäri	23	Mäkki	McDonald's
200.	Mällikkälä	11		Mällikkälä
201.	Mäntsäri	11	Kallelankaupunki	Mäntymäki
202.	Naama	23	Naamabaari	nyk. Ravintola Mylly
203.	Naamabaari	23	Naama	nyk. Ravintola Mylly
204.	Naimakortteli	31	Kortteli	'Eerikinkatu-Aurakatu-Yliopistonkatu-Kristiinankatu'
205.	Nakkifakiiri	23		Martinsillan Grilli
206.	Naksi	23		Thrinax
207.	Napolinkulma	32		'Koulukadun ja Puutarhakadun kulma'
208.	Natsu	22		National
209.	Navis	23	Navve	Navigare restaurant
210.	Navve	23	Navis	Navigare restaurant
211.	Nekke	22		'kioski keskustassa'
212.	Neksi	23		Martinex (ravintola)
213.	Niksi	23		Phoenix
214.	Nonnari	22	Nonni	Rialto tai Kaleva
215.	Nonni	22	Nonnari	Rialto tai Kaleva
216.	Norssi	22		Turun Normaalikoulu
217.	Nummenpakka	11	Pakka	Nummi

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
218.	Nunnala	22		Aurakadun koulu
219.	Nunnaluostari	22		Katolinen kirkko
220.	Nuokkari	22		nuorisotalo
221.	Nättäri	11	Nätsy	Nättinummi
222.	Olkku	23		Olavin Krouvi
223.	Opettajan talo	21		'asuintalo keskustassa'
224.	Otkantti	22		talo Kanavaniemessä
225.	Otkantti	11		Kanavaniemen alue
226.	Pahis	11		Pahaniemi
227.	Pakka	11	Nummenpakka	Nummi
228.	Pakkari	31		Pakkarinkatu
229.	Pakkarinmäki	51		'alue Pakkarinkadulla'
230.	Palikka-amis	22	Peltolan amis	Turun ammatti-instituutti, Peltola
231.	Paperossitehdas	24		P. C. Rettig & Co.
232.	Parakkikylä	21		'asuinrakennukset Pansiossa'
233.	Parkkari	43	Parkki, Parkkis, Parkku, Parkkuri	Parkin kenttä
234.	Parkki	43	Parkkari, Parkkis, Parkku, Parkkuri	Parkin kenttä
235.	Parkku	43	Parkki, Parkkis, Parkkari, Parkkuri	Parkin kenttä
236.	Parkkuri	43	Parkki, Parkkis, Parkku, Parkkari	Parkin kenttä
237.	Partsatalo	22		'talo keskustassa'
238.	Paskakallio	53		'siirtolohkare Raunistulassa'
239.	Paskalaitos	24		ent. jätevedenpuhdistamo
240.	Pastaparatiisi	23		Trattoria Romana
241.	Peige	22		'nuorisotila Hannunniitussa'
242.	Pekan paana	43		'luistinrata Aurajoen jäällä'
243.	Pekkalaistenkylä	11	Runkkari, Runkkuläpi, Runosläpi, Runospakken	Runosmäki
244.	Peltolan amis	22	Palikka-amis	Turun ammatti-instituutti, Peltola
245.	Pikku-Annin kulma	32	Uuden Auran kulma	'Aurakadun ja Yliopistonkadun kulma'
246.	Pikkukeinu	51		'mäki Ispoisissa'
247.	Pikkukuumaoja	84		oja Raunistulassa
248.	Pikkumoskova	11	Monaco	Halinen
249.	Pikkuperliini	11		'alue Patterinhaassa'
250.	Pikkurysky	51		'mäki Yliopistonmäellä'
251.	Pikkuturkki	11		'Humalistonkadun alue'
252.	Pimee Raunistula	11		'osa Raunistulaa'
253.	Pinkhouse	21		'kerrostalo keskustassa'
254.	Pippurimäki	51		'mäki Vähä-Heikkilässä'

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
255.	Piruntorjuntapatteri / Piruntorjunta- patteristo	22		'kerrostalo keskustassa'
256.	Playa del Pansio	11		Pansion varuskunta
257.	Plootukylä	11	Pläkkäri	Pläkkikaupunki
258.	Pläkkäri	11	Plootukylä	Pläkkikaupunki
259.	Pohjoispuoli	11		'osa Varissuota'
260.	Pohjolan kulma	32		'Aurakadun ja Yliopistonkadun kulma'
261.	Pommila	22		'talo Martissa'
262.	Pornon lukio	22		Pernon lukio
263.	Portsa	11		Port Arthur
264.	Proffa	23		Proffan kellari
265.	Pumpula	24	Pumpulatehdas, Barkkeri	Turun Vanu Oy
266.	Pumpulatehdas	24	Pumpula, Barkkeri	Turun Vanu Oy
267.	Punaisten lyhtyjen katu	31		Verkatehtaankatu
268.	Punkkerimäki	51		'mäki keskustassa'
269.	Puoluri	51		Puolalanmäki
270.	Puris	22	Puuropelto	Puopellon koulu
271.	Puuropelto	22	Puris	Puopellon koulu
272.	Pylli	22		Puolalanmäen yhteiskoulu ja lukio
273.	Päkkäri	11		Pääskyvuori
274.	Pääkallomäki	51		'pulkkamäki Suikkilassa'
275.	Pörssi	23		Hamburger Börs
276.	Ranta	72	Rantsu	'jokiranta keskustassa'
277.	Rantsu	72	Ranta	'jokiranta keskustassa'
278.	Raukkari	43		Raunistulan kenttä
279.	Raunistulan yliopisto	22	Läntsäri	Raunistulan koulu
280.	Reetanmäki	51		'pulkkamäki Hannunniitussa'
281.	Ressu	22		Turun Lyseo
282.	Resti	23		Neste Oil Kaskentie
283.	Rieskis	22		Rieskalähteen koulu
284.	Rike	31		'alue Pitkämäessä'
285.	Rivarinmäki	51		'pulkkamäki Suikkilassa'
286.	Roskiskiinalainen	23		'kiinalainen ravintola keskustassa'
287.	Rottaravintola	23		Ali Baba
288.	Runkkari	11	Pekkalaistenkylä, Runkkuläpi, Runosläpi, Runospakken	Runosmäki
289.	Runkkuläpi	11	Pekkalaistenkylä, Runkkari, Runosläpi, Runospakken	Runosmäki
290.	Runosläpi	11	Pekkalaistenkylä, Runkkuläpi, Runkkari, Runospakken	Runosmäki

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
291.	Runospakken	11	Pekkalaistenkylä, Runkkuläpi, Runosläpi, Runkkari	Runosmäki
292.	Ryssis	51		Yliopistonmäki
293.	Ryssänkirkko	22		Turun pyhän marttyyrikeisarinna Aleksandran kirkko
294.	Saikkari	31	Kippiähuoneenkatu, Lasaretinkatu, Lasaretti/Lasareetti	Sairashuoneenkatu
295.	Saippuan valot	36		'liikennevalot Pansiontiellä'
296.	Salaman kulma	32	Teräksen kulma	'Aurakadun ja Yliopistonkadun kulma'
297.	Salmonellagrilli	23	Haluuksturpaangrilli, Infektiogrilli, HTG	Semi-Burger
298.	Sammonkulma	32		'Puutarhakadun ja Puolalankadun kulma'
299.	Samppis	43	Akvaario, Iso lätäkkö	Samppalinnan uimastadion
300.	Silkkitie	33		Ruusukorttelinpolku
301.	Sininen talo	22		'talo Martissa'
302.	Siru	32	Sirunkulma	'paikka Ylioppilaskylässä'
303.	Sirunkulma	32	Siru	'paikka Ylioppilaskylässä'
304.	Sista styver / Sista styvern	71		'Korppolaismäen niemenkäski'
305.	Sittari	23	Kitumarket	Citymarket
306.	Skanssin grilli	22		Pyhän ristin krematorio
307.	Smolna	22	Kiikartorni	tähtitorni
308.	Snellu	22		Snellmanin koulu
309.	Sokeriranta / Sokerinranta	72		'joenranta Martissa'
310.	Sontamäki	51		'mäki Port Arthurissa'
311.	Sota ja rauha	21		'talo Martissa'
312.	Sotku	23		sotilaskotikahvila
313.	Soukkari	23		Show Time
314.	Stadika	22		Kupittaa jalkapallostadion
315.	Stokka	23		Stockmann
316.	Stokkan tori	13		Hansatori
317.	Sufo	23		'Forte sunnuntaina'
318.	Suihkila	11		Suikkila
319.	Suomalainen	23		Suomalainen Kirjakauppa
320.	Svedukoulu	22		S:t Olofsskolan
321.	Svenska	23		Svenska Klubben
322.	Syöttölä	23		Golden Rax Pizza Buffet
323.	Taidemuseonmäki	51	Taikkari	'mäki keskustassa'
324.	Taikkari	51	Taidemuseonmäki	'mäki keskustassa'
325.	Taka-Hölmölä	11		'alue Pansiossa'
326.	Teku	22		teknillinen koulu

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
327.	Telakka	22		Tyks äitiyspoliklinikka
328.	Terkkari	22		Teräsrautelan koulu
329.	Teräksen kulma	32	Salaman kulma	'Aurakadun ja Yliopistonkadun kulma'
330.	Tiiluri	43		'luistinrata Martissa'
331.	Tipula	22	Luostikan koulu, Luostis	Luostarivuoren koulu
332.	Tipulan kenttä	43		Samppalinnan kenttä
333.	Tofo	23		'Forte torstaina'
334.	Tokamarketti	23		Alko
335.	Tonttari	51	Tonttumäki	Fleminginpuisto
336.	Tonttumäki	51	Tonttari	Fleminginpuisto
337.	Toppari	22		Topeliuksen koulu
338.	Torin kinkki	23	Yökiinalainen	Turun torikiinalainen
339.	Trebari	23		Three Beers
340.	Trykehamina / Trykinhamina	11		'alue Raunistulassa'
341.	Trykin valtakunta	11		'alue Raunistulassa'
342.	Tsykki	22	Lumppula, Mannelandia, Mannemaa, Tsygi, Zyg, Yhtis, Yhtäri	Turun suomalainen yhteiskoulu
343.	Tulvaränni	84		Karhunoja
344.	Tuomari Juntin puisto	32		'kadun osa keskustassa'
345.	Turkkari	23		Turun Sanomien talo
346.	Tuurepori	22		Tuureporin koulu
347.	Tyksi	22		Turun yliopistollinen keskussairaala
348.	Tyksin uusi puoli	22		Turun yliopistollinen keskussairaala, U-sairaala
349.	Tyksin vanha puoli	22		Turun yliopistollinen keskussairaala, A-sairaala
350.	Tähtitorninmäki	51	Kiikartorninmäki, Vartsu, Vartiovuorenmäki, Vartsari, Vartsukka	Vartiovuori
351.	Töykkis	22		'talo Nummella'
352.	Uikku	11	Uittu/Uitu, Monaco, Uittis	Uittamo
353.	Uittu / Uitu	11	Uittis, Monaco, Uikku	Uittamo
354.	Uittu / Uitu	25		Uittamon tanssilava
355.	Urkkapuisto	43	Urkkari	Urheilupuisto
356.	Urkkari	43	Urkkapuisto	Urheilupuisto
357.	Uskon portaat	35		'portaات Martissa'
358.	Uuden Auran kulma	32	Pikku-Annin kulma	'Aurakadun ja Yliopistonkadun kulma'
359.	Vaakahuone	23	Vaakis	Vaakahuoneen paviljonki
360.	Vaakis	23	Vaakahuone	Vaakahuoneen paviljonki
361.	Vadelmapaikka	11		'alue Hannunniitussa'
362.	Vakke	11		Varissuo

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
363.	Vami	22	Väiski	Wäinö Aaltosen museo
364.	Vamppitalo	22		Katariinakoti
365.	Vanuliikkeen kulma	32	Vanumamman kulma, Vanun kulma	'Aurakadun ja Eerikinkadun kulma'
366.	Vanumamman kulma	32	Vanuliikkeenkulma, Vanun kulma	'Aurakadun ja Eerikinkadun kulma'
367.	Vanun kulma	32	Vanuliikkeen kulma, Vanumamman kulma	'Aurakadun ja Eerikinkadun kulma'
368.	Vapis	23		Vapaavalinta
369.	Varikko	13	Vinoparkki, Vino	'parkkialue Kauppatorilla'
370.	Vartiovuorenmäki	51	Kiikartorninmäki, Tähtitorninmäki, Vartsu, Vartsari, Vartsukka	Vartiovuori
371.	Vartsari	51	Kiikartorninmäki, Tähtitorninmäki, Vartiovuorenmäki, Vartsu, Vartsukka	Vartiovuori
372.	Vartsu	51	Kiikartorninmäki, Tähtitorninmäki, Vartiovuorenmäki, Vartsari, Vartsukka	Vartiovuori
373.	Vartsukka	51	Kiikartorninmäki, Tähtitorninmäki, Vartiovuorenmäki, Vartsari, Vartsu	Vartiovuori
374.	Velkastenmäki	11		'alue Martissa'
375.	Vesitorninmäki	51	Dano, Jätevuori, Matinmäki	'täytemaavuori Luolavuoressa'
376.	Viisseiska	23	Viissepe, Viisseppo	Club57
377.	Viissepe	23	Viisseppo, Viisseiska	Club 57
378.	Viisseppo	23	Viissepe, Viisseiska	Club 57
379.	Vikiksen kulma	32	Vikken kulma	'Kauppiaskadun ja Eerikinkadun kulma'
380.	Vikke	23		Wiklund
381.	Vikken kulma	32	Vikiksen kulma	'Kauppiaskadun ja Eerikinkadun kulma'
382.	Vilulinna	21		'rakennus Henrikinkadulla'
383.	Vino	13	Vinoparkki, Varikko	'parkkialue Kauppatorilla'
384.	Vinoparkki	13	Varikko, Vino	'parkkialue Kauppatorilla'
385.	Vulkaani	24		Ab Vulkan
386.	Väiski	23	Vami	Wäinö Aaltosen museo
387.	Vänkä	22		Vähäväkisten talo, tanssipaiikka
388.	Ylppäri	31		Yliopistonkatu
389.	Ylä-Suikkila	11		'Suikkilan osa-alue'
390.	Yökiinalainen	23	Torin kinkki	Turun torikiinalainen

	epävirallinen nimi	paikanlaji	rinnakkaisnimet	virallinen nimi tai selitys
391.	Yökylä	11	Joukylä, Studenby, Ylppärikylä	Ylioppilaskylä
392.	Ärkkäri	23	Ärkkä, Ärrä	R-kioski
393.	Ärrä	23	Ärkkäri, Ärkkä	R-kioski
394.	Ässä	23		S-market

LIITE 2. Kaupunkinimistön paikanlajiluokittelu

10 alueet

11 maakunta; kaupunki/kunta; kaupunginosa/kunnanosa; osa-alue

12 tontti, piha; pihan osa

13 tori, aukio; parkkipaikka

20 rakennukset

21 asuinrakennus; tilapäinen asuinrakennus (huvila, mökki, maja, kämpä)

22 julkinen rakennus (oppilaitos, sisäliikuntatila, kulttuuritalo, monitoimitalo, kirkko, teatteri, kirjasto, museo, sairaala, asemarakennus, hallintorakennus jne.)

23 liikerakennus (kioski, myymälä, ravintola, kahvila, kauppakeskus, ostoskeskus jne.)

24 teollisuusrakennus

25 muut rakennukset (tanssilava, seuraintalo, työväentalo; lato, liiteri; työmaakoppi; muuntaja jne.)

30 kulkuväylät ja rakennelmat

31 katu, tie

32 risteys; tienosa/kadunosa

33 polku

34 silta; rumpu; ylikulkupaikka; siltojen pylväät, jne.

35 portaat, raput; portti; laituri; penkki, jne.

36 patsas, muistomerkki; opastaulu, -merkki, liikennemerkki; kello, mainosteline, jne.

37 viemäri; kanava; kaivettu oja; hiekkakuoppa, jne.

40 puistot ja muut viheralueet

41 puisto

42 teemapuisto (eläintarha, huvipuisto, ulkoilmamuseo)

43 urheilukenttä tai -puisto

44 leikkipuisto

45 (yleinen) uimaranta

46 hautausmaa

50 pinnanmuodostus

51 maankohouma (mäki, rinne, kallio, jne.)

52 maanlaskeuma

53 kivi(lohkare); kivikko; luola, rotko; kallionhalkeama

60 maaperä, kasvillisuus

61 metsä

62 suo; hetteikkö; lähde

63 puu

70 veteen rajautuvat paikat

71 niemi

72 ranta

73 saari; kari(kko)

80 vedet

81 järvi, lampi

82 veden osa: selkä; salmi

83 lammikko, lätäkkö, vesikuoppa

84 joki, puro, luonnonoja

85 lahti

86 koski, virtapaikka